

महर्षी कर्वे स्त्री शिक्षण संस्थेचे

श्रीसिद्धीविनायक महिला महाविद्यालय

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाशी संलग्न

आयडी. नं. पीयूअ./पीएन/एसी/०८६(०१९९०) कोड नं.२१४

Website : www.siddhivinayakcollege.org

Email : siddhivinayakcollege52@gmail.com, ssmv@maharashikarve.org

Visit of LMS Training From Savitribai Phule Pune University (Date:- 21-10-2020)

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाचे कुलगुरु डॉ. नितिन करमळकर यांच्या हस्ते प्रा. विक्रान्त पालटशाह यांचा गौरव करण्यात आला. या प्रसंगी उपस्थित U.G.C. चे उपाध्यक्ष डॉ. भूषण पटवर्धन, पद्मश्री वैद्यकोटेचा आणि उपकुलगुरु डॉ. एन. एस. उमराणी (दि. 0८-0२-२०२१)

प्राध्यापक प्रबोधिनी व्याख्यानमाला (दि. २६-११-२०२०)

प्राध्यापक प्रबोधिनी व्याख्यानमाला (दि. २६-११-२०२०)

महर्षी कर्वे स्त्री - शिक्षण संस्था

कर्वेनगर, पुणे-४११०५२ (म. रा.)

Tel : +9120 25313000 / 25313200 Fax : +912025313300

E-Mail : secretary@maharshikarve.org

Web : www.maharshikarve.ac.in

सन १८९६ मध्ये थोर समाजसेवक भारतरत्न महर्षी धोंडो केशव कर्वे यांनी महर्षी कर्वे स्त्री शिक्षण संस्थेची स्थापना केली. ज्या काळात स्त्रियांना शिक्षण देणे समाजाला अमान्य होते त्या काळात स्त्रियांना शिक्षण देऊन त्यायोगे त्यांना स्वयंपूर्णता मिळवून देण्याच्या उद्देशाने महर्षी कर्वे यांनी केवळ चार विद्यार्थिनींसह सुरु केलेल्या या संस्थेचे कार्य गेल्या १२१ वर्षात एखाद्या वटवृक्षाप्रमाणे विस्तारले आहे. आज संस्थेचे पुणे, सातारा, वाई, रत्नागिरी, नागपूर, कामशेत आणि वसई असे ७ प्रकल्प असून या सर्व ठिकाणी मिळून ६२ शैक्षणिक शाखा केवळ मुली आणि महिलांसाठी कार्यरत आहेत. सुमारे २९००० विद्यार्थिनी या शाखांद्वारे शिक्षणाचा लाभ घेत आहेत.

हलाखीची आर्थिक परिस्थिती, असुरक्षित वातावरण, घराजवळील परिसरात शाळेची उपलब्धता नसणे या व अशा अनेक कारणांमुळे आजच्या काळातही मुली शिक्षणापासून वंचित राहतात. संस्था अशा सर्व मुलींच्या पाठीशी ठामपणे उभी राहते आणि त्यांच्या शिक्षणाची तसेच वसतिगृहात राहण्याच्या खर्चाची देणगीच्या माध्यमातून सोय करते. अशा अनेक गरजू आणि होतकरू मुली आज संस्थेच्या आर्थिक आणि शैक्षणिक पाठबळामुळे एक यशस्वी व स्वयंपूर्ण जीवन जगत आहेत. निधी संकलन करताना संस्था काही योजनांमधून आपल्या आर्थिक गरजांची पूर्तता करण्याचा प्रयत्न करते.

- **दाननिधी योजना** :या योजनेअंतर्गत तुम्ही काही ठराविक रक्कम संस्थेकडे ठेव म्हणून ठेऊ शकता. रु. १०,०००/- ते ४९,०००/-इतकी देणगी ठेवल्यास पुढील ५ वर्षे आणि रु.५०,०००/- व त्यापुढील रक्कम ठेवल्यास पुढील १० वर्षे त्यावरील व्याजाचा विनियोग दात्याच्या इच्छेप्रमाणे केला जातो, उदाहरणार्थ ; वृद्धाश्रमासाठी, गरजू व होतकरू मुलींना शिष्यवृत्ती, पारितोषिके, भोजन व्यवस्था इ. मुदत संपल्यानंतर मूळ रक्कम संस्थेच्या अक्षय निधीत जमा होते.हा अक्षयनिधी संस्थेच्या इतर विकास योजनांकरिता वापरला जातो.
- **आर्थिक पालकत्व योजना** : संस्थेच्या पुणे, सातारा, वाई व कामशेत येथील शाखांमध्ये प्राथमिक, माध्यमिक शाळा तसेच वसतिगृहे आहेत. संस्थेच्या पुण्यातील कर्वेनगर, एरंडवणे, विद्यापीठ आवार, पुणे व वाई, सातारा या शाखांच्या शाळांमध्ये २००० विद्यार्थिनींना मदतीची आवश्यकता आहे.यातील बऱ्याच मुली एक पालक असलेल्या व अनाथ असलेल्या किंवा दुष्काळग्रस्त भागातील आहेत.

शालेय विद्यार्थिनीसाठी आर्थिक पालकत्वाची रक्कम रु. ४०,०००/- शालेय शुल्क व वसतिगृह शुल्क एवढी आहे. उच्चशिक्षण घेणाऱ्या महाविद्यालयीन विद्यार्थिनीसाठी आर्थिक पालकत्वाची रक्कम रु. ५०,०००/- वसतिगृह शुल्क आणि रु. ७०,०००/- महाविद्यालयीन शुल्क एवढी आहे. ज्या विद्यार्थिनीचे आर्थिक पालकत्व घ्यायचे आहे त्या विद्यार्थिनीचे नाव, पत्ता, इयत्ता/वर्ष, कौटुंबिक पार्श्वभूमी, शैक्षणिक प्रगती इ. बाबींची माहिती कळविली जाते.

- **भाऊबीज निधी** : संस्थेचे आजन्म सेवक कै.गो.म.चिपळूणकर यांनी सन १९१९ पासून भाऊबीज निधी संकलन योजनेची सुरुवात केली. स्वयंसेवक व देणगीदारांच्या निःस्वार्थ सहकार्यामुळे या योजनेला गेली १०२ वर्षे प्रचंड प्रतिसाद मिळत आहे. या निधीतून वसतिगृहातील गरीब, गरजू व होतकरू मुलींना शिक्षणासाठी मदत केली जाते. सध्याच्या काळात १०वी/१२वी पर्यंतचे शिक्षण अपुरे आहे. उच्चशिक्षण घेणे ही काळाची गरज आहे. म्हणूनच शालेय शिक्षणाबरोबर उच्चशिक्षणासाठीही मदत करण्याची गरज आहे. स्त्री शिक्षणाच्या महान कार्याशी आपले नाते जोडण्यासाठी आपण भाऊबीज निधी संकलनाच्या कार्यात सहभागी होऊ शकता. मंगलकार्य, सण समारंभाच्या निमित्ताने, व्रतवैकल्याची सांगता करताना, वर्धापन दिनाच्या शुभेच्छा देताना, आप्तस्वकीयांच्या स्मृतीप्रित्यर्थ आपण भाऊबीज निधी देऊ शकता. तसेच इतरांकडून निधी संकलन करून या कार्यात आपण स्वयंसेवक म्हणून सहभागी सुद्धा होऊ शकता.
- **संकल्प - ३६५** : महिलाश्रम वसतिगृहामध्ये सध्या अंदाजे १५०० विद्यार्थिनी आहेत. त्यापैकी सुमारे ५०० विद्यार्थिनी संस्थेच्या पूर्णतः किंवा अंशतः पालकत्वाखाली आहेत. याशिवाय महिलाश्रम वसतिगृह बालगृह चालविते. यामध्ये ५वी ते १२वी मधील विद्यार्थिनींना प्रवेश दिला जातो. या मुली बालकल्याण मंडळातर्फे सोपविलेल्या असतात. संकल्प-३६५ ही योजना बालकल्याण मंडळाने सोपविलेल्या तसेच संस्थेच्या पूर्णतः किंवा अंशतः पालकत्वाखाली असलेल्या विद्यार्थिनींच्या आहार खर्चासाठी राबविली जाते. या मुलींच्या आहाराचा एकत्रितपणे खर्च सध्याच्या दराने सुमारे रु. १५०००/- प्रतिदिन इतका आहे. या योजनेतर्गत आपण संस्थेला एक रकमी रु.२.०० लाख किंवा त्याच्या पटीत देणगी देऊ शकता. या देणगीच्या गुंतवणुकीमधून मिळणाऱ्या व्याजातून विद्यार्थिनींच्या एका दिवसाच्या जेवणाची सोय होऊ शकते. असे प्रतिवर्षी एक दिवस याप्रमाणे पुढील १० वर्षे विद्यार्थिनींच्या आहार खर्चाची व्यवस्था होईल अथवा आपण रु. १५,०००/- प्रतिदिन यानुसार देणगी देऊ शकता.
- **शैक्षणिक सहाय्य योजना शालेय शैक्षणिक संच** : शैक्षणिक सहाय्य योजनेतर्गत गरजू विद्यार्थिनींना शैक्षणिक संच उपलब्ध करून दिले जातात. या संचामध्ये दोन शालेय गणवेश, बूट-मोजे, शाळेचे दप्तर, पुस्तके, वह्या, कंपासपेटी, स्वेटर, परीक्षेचे पॅड, चित्रकला-हस्तकला साहित्य, इ. साहित्याचा समावेश आहे. या शैक्षणिक संचाची किंमत रु. ३५००/- प्रत्येकी इतकी आहे. तुम्ही अशा एक किंवा अधिक संचासाठी देणगी देऊ शकता.

- **कमवा व शिका योजना :** संस्था एक कमवा व शिका योजना सुद्धा राबवते. या योजने अंतर्गत कनिष्ठ महाविद्यालयातील मुलींना संस्थेच्या संपदा बेकरीमध्ये दररोज २ तास काम करण्याची संधी दिली जाते. या योजनेद्वारा मुली स्वतःच्या शिक्षणाचा खर्च स्वतः उचलतात व नवीन कौशल्येसुद्धा आत्मसात करतात.
- **संस्थेची सामाजिक बांधिलकी आणि त्यासाठी निधी संकलनाची आवश्यकता :**
स्त्री शिक्षणाच्या कार्याबरोबरच संस्था आपल्या सामाजिक बांधिलकीलाही तेव्हाच महत्त्व देते. संस्थेमध्ये मुलींना शैक्षणिक सोयी अतिशय माफक दरात व अत्याधुनिक पायाभूत सुविधांसह उपलब्ध आहेत. तसेच मुलींसाठी वसतिगृहाची सुविधासुद्धा माफक दरात उपलब्ध आहे. संस्थेमध्ये अशा अनेक मुली आहेत ज्या शिक्षणासाठी पूर्णतः किंवा अंशतः संस्थेवर अवलंबून आहेत. अशा सर्व मुलींच्या शिक्षणाची, राहण्याची, व इतर खर्चाची जबाबदारी संस्था घेते. संस्थेला हितचिंतक आणि देणगीदारांकडून मिळालेल्या देणगीचा वापर अनेक गरजू व होतकरू मुलींना शिष्यवृत्ती देण्यासाठी केला जातो. संस्थेच्या महिलाश्रम वसतिगृहामध्ये बालकल्याण मंडळाने सांभाळण्यासाठी सोपविलेल्या मुलींचाही समावेश असतो. या मुली पूर्णतः शिक्षण व निवासासाठी संस्थेवर अवलंबून असतात. वयाच्या १८ व्या वर्षापर्यंत संस्था या मुलींची संपूर्ण जबाबदारी घेते. या सर्व सामाजिक जबाबदाऱ्या पार पाडताना संस्थेला अनेक आर्थिक अडचणींचा सामना करावा लागतो. आतापर्यंत उदार लोकाश्रयावरच संस्थेचे कार्य सुरु आहे. त्यासाठी आपणही हातभार लावावा, ही विनंती...

संस्थेला दिलेल्या रु. ५००/- आणि त्यावरील रकमेच्या देणग्यांवर देणगीदारांना आयकर कायद्याच्या ८० जी कलमान्वये आयकरात सवलत मिळते.

आपण महर्षी कर्वे स्त्री-शिक्षण संस्था या नावाने काढलेल्या धनादेशाद्वारे अथवा डिमांड ड्राफ्टद्वारे देणगी देऊ शकता. आपण देणगीची रक्कम RTGS/NEFT द्वारे संस्थेच्या बँकेतील खात्यात जमा करू शकता. ऑनलाईन देणगी रक्कम पाठविण्यासाठीचा तपशील खालील प्रमाणे आहे.

- **NAME OF ACCOUNT :** Maharshi Karve Stree Shikshan Samstha
- **NAME OF BANK :** SYNDICATE BANK
- **BANK BRANCH :** KARVENAGAR PUNE
- **ACCOUNT NO. :** 53392010017120
- **ACCOUNT TYPE :** SAVVINGS BANK A/C
- **IFSC :** SYN0005339
- देणगी रक्कम RTGS/NEFT द्वारा पाठविल्यास आपले नाव, पत्ता, फोन नंबर, पॅन नंबर, UTR NO. इत्यादी तपशील accounts Maharshikarve.org या ई-मेलवर कळवावा.

प्राध्यापक नैपुण्य

प्रा. डॉ. शैलेश विश्वनाथ त्रिभुवन
मराठी विभाग प्रमुख

- सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे मराठी अभ्यास मंडळ, तृतीय वर्ष कला अभ्यासक्रम उपसमिती सदस्य पदी निवड
- महाराजा सयाजीराव गायकवाड विद्यापीठ, बडोदा गुजरात, मराठी अभ्यासक्रमात 'आमचा बाप आन आम्ही : स्वरूप आणि समीक्षा' या ग्रंथाली प्रकाशन मुंबई यांनी प्रकाशित केलेल्या ग्रंथाचा संदर्भ ग्रंथ म्हणून समावेश.

प्रा. विक्रान्त पालटशहा
विद्यार्थी विकास मंडळ अधिकारी

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाचा
BEST COLLEGE CO-ORDINATOR AWARD प्राप्त

प्रा. डॉ. ऐश्वर्या जांभेकर-ईनामदार
कॉमर्स आणि मॅनेजमेंट विभाग

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे
पीएच.डी.पदवी प्राप्त

मनोगत

मा. डॉ. किशोर देसई

अध्यक्ष

महाविद्यालय विकास समिती

नमस्कार.

श्रीसिद्धीविनायक महिला महाविद्यालयाच्या वार्षिकांक 'पालवी'च्या २७ व्या अंकाचे मनोगत लिहिताना, मला विशेष आनंद होत आहे. महर्षी कर्वे स्त्री- शिक्षण संस्थेच्या शतकोत्तर रौप्यमहोत्सवी वर्षाचे हे सांगता वर्ष आहे. पालवी' हा विद्यार्थिनीच्या सुप्त कलागुणांना संधी देणारा विशाल वटवृक्ष आहे, तसेच तो महाविद्यालयाच्या वार्षिक प्रगतीचा नोंद ठेवणारा दस्त ऐवज आहे. आम्ही पालवीच्या २७ व्या अंकाचे प्रकाशन ऑनलाईन पद्धतीने करित आहोत. त्यामुळे अधिक जबाबदारी वाढली, कारण आता हा अंक लाखो पालक, वाचक, अभ्यासकांपर्यंत जाणार आहे. मागील वर्षापासून कोरोनाच्या लाटेमुळे आपले शैक्षणिक, सामाजिक, सांस्कृतिक जीवन विस्कळीत झालेले आहे. या प्रकोपातून आता आपण सावरत आहोत. भविष्यातील प्रगतीचा आशावाद बाळगून आपली शैक्षणिक वाटचाल आपण करित आहोत.

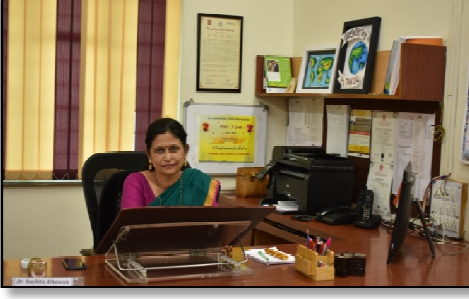
या अंकात विद्यार्थिनीनी कोरोना या आपत्ती संबंधीच्या आपल्या भाव-भावना कविता, अनुभव कथन , ललित लेख लिहून अंकाचे सौंदर्य वाढविले आहे. प्राध्यापकांनी आपल्या विषयाची, विभागाची, मंडळ, योजनांची वार्षिक प्रगती अहवाल स्वरूपात नोंदविली आहे. त्यामुळे पालवी हा महाविद्यालयाचा आरसा झाला आहे. त्यात महाविद्यालयाचे वार्षिक प्रतिबिंब दिसते आहे.

मी यात सहभागी झालेल्या विद्यार्थिनींचे, प्राध्यापकांचे, संपादक मंडळाचे व प्राचार्य डॉ. संहिता आठवले यांचे अभिनंदन करतो व पुढील वाटचालीसाठी हार्दिक शुभेच्छा देतो.

धन्यवाद !

प्राचार्य मनीगत

प्राचार्य डॉ. संहिता आठवले

नमस्कार. महर्षी कर्वे स्त्री शिक्षण संस्थेच्या श्रीसिध्दीविनायक महिला महाविद्यालयाचा २७ वा वार्षिक अंक आज आपल्यासमोर ठेवताना मला मनस्वी आनंद होत आहे. महर्षी कर्वे स्त्री शिक्षण संस्थेच्या शतकोत्तर रौप्यमहोत्सवी वर्षाची सांगता या वर्षी होत आहे. गेल्या वर्षीच्या कोविड-१९ या सांसर्गिक रोगाचे सावट अजूनही आपल्यावर आहेच.खरे तर २०१९-२० आणि २०२०-२१ हे दोन्हीही शैक्षणिक वर्ष

कोविड-१९ या साथीच्या रोगाच्या प्रादुर्भावात गेली आहेत, किंबहुना अजूनही सर्व जग या जीवघेण्या रोगाचा मुकाबला करत आहे. त्यात आपला देश आणि आपल्या देशाचे नागरिक ही आघाडीवर आहेत.

सामाजिक, सांस्कृतिक, राजकीय, आर्थिक, शैक्षणिक असे एक ना अनेक प्रत्येक क्षेत्रात आपण कोरोनाचा सामना करत आहोत. कोरोनामुळे गेली दोन वर्षे सर्व क्षेत्रातील जनजीवन ठप्प झाले आहे, त्यामध्ये एक प्रकारची शिथिलता, मरगळ आलेली आहे. परंतु कोरोनाला घाबरून आपली प्रगती थांबविली, तर आम्ही स्वतःला भारतीय कसे म्हणवून घेऊ शकतो? कविश्रेष्ठ कुसुमाग्रज ज्याप्रमाणे आपल्या एका कवितेत म्हणतात,

अनंत आमुचि ध्येयासक्ति, अनंत अन आशा,
किनारा तुला पामराला

त्याचप्रमाणे, आमची ज्ञानलालसेची ध्येय, इच्छा, आकांक्षा या अनंत आहेत. कोरोनामुळे लॉकडाऊनच्या काळात बाहेर पडणे शक्य नव्हते, त्या काळात आधुनिक ऑनलाइन शिक्षणाची कास धरून आम्ही आमचा ज्ञानदानाचा आणि ज्ञानग्रहणाचा यज्ञ अविरत सुरु ठेवलेला आहे. आपल्या महाविद्यालयातील प्राध्यापक असो, विद्यार्थिनी असो, कार्यालयीन स्टाफ असो सर्वचजण तंत्रस्नेही झाले. दैनंदिन अध्ययन, अध्यापन, परीक्षा, कार्यालयीन बाबी कुठेही खंड न पडता सुरळीतपणे पार पडत आहे. महर्षी अण्णांनी पाहिलेल्या स्वप्नातील आत्मनिर्भर स्त्री घडविण्यात कोरोनाच्या या वैश्विक संकटाच्या काळातही आमचे महाविद्यालय कुठेही कमी पडत नाही याचा या महाविद्यालयाची प्राचार्य म्हणून मला सार्थ अभिमान आहे. दैनंदिन शिक्षणाबरोबरच विद्यार्थ्यांच्या अभिव्यक्तीचे हक्काचे व्यासपीठ म्हणून महाविद्यालयाच्या वार्षिक नियतकालिकाकडे पाहिले जाते. या खडतर काळातही विद्यार्थ्यांच्या अभिव्यक्ती स्वातंत्र्याच्या हक्काच्या व्यासपीठाला अंतर पडू नये म्हणून या वर्षी वार्षिक नियतकालिकाची संपूर्ण संपादन प्रक्रिया ऑनलाईन पद्धतीने पार पडली गेलेली आहे. यावर्षीचा 'पालवी' अंक आपत्कालिन परिस्थितीमुळे संपूर्णपणे बाहेरील कुठलीही मदत न घेता महाविद्यालयीन पातळीवर तयार केला गेला. यावर्षीच्या पालवी वार्षिक नियतकालिकाचे हे एक आगळेवेगळेपण आहे.

शैक्षणिक ज्ञानदानाचा वसा घेतलेल्या महर्षी अण्णांच्या या संस्थेने सामाजिक जबाबदारीचे भानही या खडतर काळात सतत ठेवलेले आहे. सामाजिक उत्तरदायित्वाचे भान ठेवत महर्षी कर्वे स्त्री-शिक्षण संस्था आणि राष्ट्रीय स्वयंसेवक संघ जनकल्याण समिती यांच्या संयुक्त विद्यमाने संस्थेच्या प्रांगणात बाया कर्वे कोविड सेंटर सुरु करण्यात आले आहे. ४५० पेशंटची क्षमता असलेल्या या कोविड सेंटरमध्ये एकूण १२ डॉक्टरांची टीम स्वयंसेवकांसह अहोरात्र कोविड पेशंटसाठी कार्यरत आहे. सर्व रुग्णांना येथे मोफत उपचार दिले जात आहे. ज्या बाया कर्वे यांनी आपले संपूर्ण आयुष्य सेवाकार्याला समर्पित केले, आज त्यांच्या प्रांगणात सुरु झालेले हे निःशुल्क कोविड सेंटर हे महर्षी अण्णा आणि सौ. बाया कर्वे यांच्या कार्यास एक उत्तम आदरांजली ठरेल. भारताचे पंतप्रधान मा. नरेंद्र मोदी यांनी देखील आपल्या मन की बात या कार्यक्रमांमध्ये संस्थेच्या या कार्याची दखल घेतली. शैक्षणिक, सांस्कृतिक आणि सामाजिक भान असलेल्या महर्षी अण्णांच्या या संस्थेचा आम्ही एक भाग आहोत, याचा आम्हां सर्वांना सार्थ अभिमान वाटतो.

पुढील काळातही अशाच प्रकारच्या अनेक चांगल्या दर्जात्मक कामासाठी महाविद्यालयातील प्राध्यापक वर्ग, शिक्षकेतर कर्मचारी, संस्थेचे व व्यवस्थापकीय मंडळ सदस्य यांचे महत्वपूर्ण योगदान मिळत आहे, व ते पुढेही असेच मिळत राहिल यात शंका नाही.

धन्यवाद !

संपादकीय

प्रा. डॉ. शैलेश विश्वनाथ त्रिभुवन

दूरभाष : ९९२२१३०१५७

प्रा. डॉ. वैशाली मुकुंद देशपांडे

दूरभाष : ८४४६७९०१७

नमस्कार !

पालवी वार्षिकांक (२०२०-२१) सत्ताविसावा आपल्यासाठी महाविद्यालयाच्या वेबसाईटवर आभासी पद्धतीने (ONLINE) उपलब्ध करून देताना आनंद होत आहे.

महर्षी कर्वे स्त्री शिक्षण संस्थेस १२५ वर्षे पूर्ण होत आहेत.संस्थेच्या अनेक शैक्षणिक शाखांपैकी आमची एक शाखा आहे. श्रीसिद्धीविनायक (कला-वाणिज्य-विज्ञान) महिला महाविद्यालय ! आज या महाविद्यालयाने ३१ वर्षे पूर्ण केली आहेत.

महाविद्यालयातील विद्यार्थिनीच्या शैक्षणिक गुणवत्तेबरोबरच लेखन कलादी सुप्त गुणांना संधी देण्यासाठी वार्षिकांक 'पालवी'ची निर्मिती सन १९९४-९५ मध्ये झाली आहे. आज या अंकाने ही २७ वर्षे पूर्ण केली आहेत.

सन २०१९-२० आणि सन २०-२१ ही दोन्ही वर्षे कोविड -१९ या महामारीने ग्रासली आहेत. या महामारीने केवळ भारतच नव्हे तर संपूर्ण जग चिंताग्रस्त झाले आहे. या महामारीमुळे अनेक कुटुंबे उद्ध्वस्त झाली आहेत, नाहीशी झाली आहेत. 'बचेंगे तो, और भी लढेंगे' या बाण्याने महाविद्यालयाने आपला शैक्षणिक प्रवास सुरूच ठेवला आहे. या प्रवासात संस्था, समाज, प्राध्यापक, कार्यालयीन सेवक, आणि आमच्या लाडक्या विद्यार्थिनी सहभागी आहेत.

या अंकात अनेक विद्यार्थिनीनी कविता, लेख व विविध स्पर्धांच्या माध्यमातून स्वतःला व्यक्त केले आहे. हा शब्द फुलांचा गुच्छ निर्मितीसाठी अनेकांचे आम्हाला मार्गदर्शन लाभले आहे. त्यात संस्था प्रतिनिधी व महाविद्यालयाचे प्राचार्य यांच्या सहकार्य व मार्गदर्शनाशिवाय अंक प्रकाशित होऊ शकत नाही. तसेच महाविद्यालयाचे सर्व विभाग प्रमुख, विषय प्रमुख, मंडळ प्रमुख, योजना प्रमुख, कार्यालयीन विभाग आणि ज्यांच्या साठी हा मंच गेली २७ वर्षे अखंड कार्य करित आहेत त्या आमच्या गुणी विद्यार्थिनी यांच्या सहभागाची विशेष नोंद ही घ्यावीच लागते.

अंकाची निर्मिती करणारे संपादक मंडळ, त्यातील सदस्य प्रा.संग्राम गोसावी आणि श्रीमती माधुरी पिंपळकर यांना विशेष धन्यवाद !

आश्रमगीत

हे वंद्य आश्रमा त्वां माझे प्रणाम घ्यावे
या बालबालिकांना सत्स्फूर्ति लागि द्यावे ॥१॥

या सिंह तोरण्यांच्या उत्तुंग शैलमाला
राहोत पाठिराख्या करि गुंफुनी कराला ॥१॥

ही मंद मंद वाहो सरिता मुठा सुमाता।
वाहूनि आणि नेमे सुमगंध युक्त वाता ॥२॥

ही हासरी सदाची क्षेत्रे अशी डुलोत।
असहाय बालिकांच्या हृदिंशक्ति साठवीत ॥३॥

हा पूर्व पर्वतीचा गिरीजाकृपा कटाक्ष
पावित्र्य रक्षणार्थी राहो सदैव दक्ष ॥४॥

गुरुराज थोर अण्णा तुज लाभले महर्षी।
आशीर्वचें तयांच्या नांदोत सर्व हर्षी ॥५॥

पावित्र्य देवतांचे व्रतितत्व तापसांचे।
मांगल्य प्रेमगृहिंचे नांदो असे सदाचे ॥६॥

गुरुशिष्य - भक्ती राहो अतिपूज्य आश्रमींची।
जी दूर ना कधीही होणार या जीवींची ॥७॥

या पुण्य हिंदभूच्या सत्कीर्तिमंदिराची।
राखावया प्रतिष्ठा चित्शक्ती आश्रमींची ॥८॥

ध्यानी मनी म्हणोनी स्मरणार या चरित्रा।
लववीन नम्र माथा हे आश्रमा पवित्रा ॥९॥

कवी : वा. गो. मायदेव

कर्वे स्त्री शिक्षण संस्थेचे,
श्रीसिध्दीविनायक महिला महाविद्यालय

कर्वेनगर, पुणे - ४११०५२

नॅक पुनर्मूल्यांकित : 'अ' श्रेणी २०१७-२०२२

वार्षिकांक : २०२०-२०२१

अंक - २७ वा

पालवी

* सल्लागार समिती *

अध्यक्ष

मा. डॉ. किशोर देसर्डा

आणि

महाविद्यालय विकास समिती

* अध्यक्ष आणि संपादक *

प्राचार्या डॉ. संहिता आठवले

* कार्यकारी संपादक *

प्रा. डॉ. शैलेश विश्वनाथ त्रिभुवन (कला विभाग)

प्रा. डॉ. वैशाली मुकुंद देशपांडे (वाणिज्य विभाग)

* सहसंपादक *

प्रा. संग्राम गोसावी

प्रा. अंजली खरे

* सदस्य *

प्रा. अनघा चिकटे, प्रा. फरीदा सय्यद, प्रा. विक्रान्त पालटशाह, प्रा. किरण नाईकनवरे,

प्रा. रघुनाथ गवळी, प्रा. स्नेहल सरनोत, प्रा. वृषाली चांदोरकर, श्रीमती शीतल खेडेकर

* विद्यार्थिनी प्रतिनिधी *

संचना गोविंद बनसोडे (तृतीय वर्ष वाणिज्य)

महर्षी कर्वे स्त्री शिक्षण संस्था

व्यवस्थापक मंडळ २०१६ ते २०२०

* अध्यक्ष *

मा. श्रीमती स्मिता घैसास

* उपाध्यक्ष *

मा. श्री. शशिकांत सुतार, मा. डॉ. कांतीलाल संचेती, मा. श्री. अजय संचेती, मा. श्री. कन्हैयालाल नावंधर

* विश्वस्त *

मा. श्री. पुरुषोत्तम लेले, मा. श्री. प्रकाश करंदीकर, मा. श्री. राजेंद्र जोग

* शाखा प्रमुखांचे प्रतिनिधी *

मा. श्री. मुकुंद जोशी

* विना अनुदानित शाखांचे सेवक प्रतिनिधी *

मा. श्रीमती संगीता मोहोकर

* व्यवस्थापक मंडळाचे सभासद *

मा. श्री. प्रमोद गोन्हे (कार्याध्यक्ष), मा. श्री. एन. डी. पाटील (उपकार्याध्यक्ष)

* सदस्य *

मा. श्री. विद्या देशपांडे, मा. श्री. प्रमोद देशमुख, मा. श्री. जयंत इनामदार, मा. श्री. अजित कुबेर, मा. श्री. अनिल माणकीकर, मा. श्री. डॉ. धनंजय कुलकर्णी, मा. श्रीमती विद्या कुलकर्णी, मा. श्रीमती मोहना कदम, मा. श्री. किरण बराटे

* आजन्म सेवकांचे प्रतिनिधी *

मा. डॉ. पुष्पा रानडे (अध्यक्ष), मा. श्रीमती सी. ए. शीतल दंडवते (चिटणीस), मा. डॉ. अनुराग कश्यप,
मा. डॉ. मंजू हुंडेकर, मा. श्रीमती पद्मजा नलावडे, मा. श्री. गिरीश कुमठेकर

* अनुदानित शाखांचे सेवक प्रतिनिधी *

मा. श्रीमती वैशाली पोतदार

* सचिव *

मा. डॉ. पी. व्ही. एस. शास्त्री

* निमंत्रित *

मा. श्री. मिलिंद कुकडे, मा. श्री. प्रकाश सोहोनी

* स्वीकृत सदस्य *

मा. सी. ए. विलास पोतदार, मा. डॉ. अभय देशपांडे

* महाविद्यालय विकास समिती नवीन विद्यापीठ कायदा *

अध्यक्ष

मा. एन. डी. पाटील

शिक्षण क्षेत्रातील प्रतिनिधी

मा. अनिल माणकीकर

व्यवसाय क्षेत्रातील प्रतिनिधी

मा. विलास पोतदार सी. ए.

संशोधन क्षेत्रातील प्रतिनिधी

डॉ. प्रशांत साठे

सामाजिक कार्य प्रतिनिधी

मा. मोनिका राजगुरू

संस्था प्रतिनिधी

मा. शीतल दंडवते सी. ए.

विभागाचे प्रमुख

डॉ. अरविंद शेलार

शिक्षक प्रतिनिधी

डॉ. वंदना कुलकर्णी

शिक्षक प्रतिनिधी

डॉ. सुनील केळकर

शिक्षक प्रतिनिधी

डॉ. सुभाष पवार

शिक्षकेतर प्रतिनिधी

श्री. प्रशांत मुजुमदार

समन्वयक IQAC

डॉ. मीनल परांजपे सी.ए.

वर्तमान विद्यार्थी

विद्यार्थी परिषदेचे अध्यक्ष

वर्तमान विद्यार्थी

विद्यार्थी परिषदेचे अध्यक्ष

प्राचार्य

सचिव

महर्षी कर्वे स्त्री शिक्षण संस्था

व्यवस्थापक मंडळ २०२१ ते २०२५

* अध्यक्ष *

मा. श्रीमती स्मिता घैसास

* उपाध्यक्ष *

मा. श्री. शशिकांत सुतार, मा. श्री. अजय आपटे, मा. डॉ. कांतीलाल संचेती, मा. धनंजय केळकर

* विश्वस्त *

मा. श्री. राजेंद्र जोग, मा. श्री. पुरुषोत्तम लेले, मा. श्री. अतुल नागरस

* सेवक प्रतिनिधी *

मा. श्री. भारतभूषण जोशी, मा. श्री. प्रसाद नगरकर, मा. श्री. अजित भोसले

* व्यवस्थापक मंडळाचे सभासद *

मा. श्री. रविंद्र देव (कार्याध्यक्ष), मा. श्रीमती विद्या कुलकर्णी (उपकार्याध्यक्ष)

* सदस्य *

मा. श्री. अमित ठक्कर, मा. श्री. जयंत इनामदार, मा. डॉ. धनंजय केळकर, मा. श्री. मोहन कदम, मा. डॉ. किशोर देसर्डा,
मा. श्री. किरण बराटे, मा. श्रीमती सीमा कांबळे, मा. श्री. दत्ताजी थोरात, मा. श्री. प्रभाकर सोनपत्की

* आजन्म सेवकांचे प्रतिनिधी *

मा. डॉ. माधुरी खंबाटे, मा. श्रीमती शीतल दंडवते (सी.ए.), मा. डॉ. मीना गणपती,
मा. श्रीमती स्वाती शेंडे, मा. श्रीमती कांचन सातपुते, मा. श्री. प्रदीप जोशी

* स्वीकृत सदस्य *

मा. श्री. अभय कुलकर्णी (सी.ए.), मा. श्रीमती सविता काजरेकर

* सचिव *

मा. डॉ. पी. व्ही. एस. शास्त्री

* महाविद्यालय विकास समिती नवीन विद्यापीठ कायदा *

अध्यक्ष	शिक्षण क्षेत्रातील प्रतिनिधी	व्यवसाय क्षेत्रातील प्रतिनिधी
मा. डॉ. किशोर देसर्डा	मा. श्रीमती विद्या कुलकर्णी	मा. श्रीमती सीमा कांबळे
संशोधन क्षेत्रातील प्रतिनिधी	सामाजिक कार्य प्रतिनिधी	संस्था प्रतिनिधी
डॉ. प्रशांत साठे	मा. श्रीमती क्षितिजा सोमण	मा. डॉ. पी. व्ही. एस. शास्त्री
विभागाचे प्रमुख	शिक्षक प्रतिनिधी	शिक्षक प्रतिनिधी
डॉ. अरविंद शेलार	प्रा. अनघा चिकटे	डॉ. सुनील केळकर
शिक्षक प्रतिनिधी	शिक्षकेतर प्रतिनिधी	समन्वयक IQAC
डॉ. सुभाष पवार	श्री. प्रशांत मुजुमदार	प्रा. आम्रपाली औरंगाबादकर
वर्तमान विद्यार्थी	वर्तमान विद्यार्थी	प्राचार्य
विद्यार्थी परिषदेचे अध्यक्ष	विद्यार्थी परिषदेचे अध्यक्ष	सचिव

Salient Features of our College

- ❖ Legacy of 122 years
- ❖ Completed third cycle of NAAC and received grade 'A'
- ❖ Situated in well integrated location
- ❖ Renowned and Highly qualified Faculty
- ❖ Specious and Well equipped class rooms
- ❖ Well-wquipped Science and Computer Labs with BSNL lease line
- ❖ Toilets and Water Coolers with water purifier on each floor
- ❖ Specious Reading Hall and State-of-the-art Library
- ❖ Different types of journals and Periodicals are available
- ❖ Computerization of the Library and Administration
- ❖ Internet and Photo copying facilities
- ❖ Specious Hall of indoor games
- ❖ LCD Projectors in each department
- ❖ College in under surveillance of CCTV
- ❖ Conduction of parent Teachers meets
- ❖ Strong Alumni Associtian
- ❖ Placement cell for all the Streams
- ❖ Career and Psychological Counseling
- ❖ Anti-Ragging and Anti Sexual harassment Committee
- ❖ EBC,PTC Scholarships
- ❖ Each Department has short term/Add on Courses
- ❖ Each Department has Research Projects for Students
- ❖ Skills Training Programs
- ❖ Earn and Learn scheme for students
- ❖ Contribution in social responsibility
- ❖ Various Extension Activities/ Health Services on the campus
- ❖ Study tours and Industrial visits
- ❖ Test tutorials and continuous assessment
- ❖ Workshops and seminars for students
- ❖ Hand on Job training facility
- ❖ Remedical Coaching for week/ slow learner students
- ❖ Exposure to co-curricular and cultural activities
- ❖ Efficient NCC and NSS Units
- ❖ Poor girls Fund

अ महाविद्यालयामध्ये मिळणाऱ्या शिष्यवृत्त्या

१. कै. कमल दिगंबर बोरामणीकर पारितोषिक - महाविद्यालयातील गरीब व गरजू विद्यार्थिनीसाठी
२. सौ. शालिनी अनंत जावडेकर पारितोषिक - महाविद्यालयातील गरीब व गरजू विद्यार्थिनीसाठी
३. कै. महाराणी हिराबाई पवार पारितोषिक - महाविद्यालयातील गरीब व गरजू विद्यार्थिनीसाठी
४. कै. श्री.कृ.वा. आपटे व श्रीमती आपटे पारितोषिक - महाविद्यालयातील बी.ए.व बी.कॉम.च्या गरीब विद्यार्थिनीसाठी
५. कै.डॉ. माधव रामचंद्र देसाई पारितोषिक - महाविद्यालयातील गरीब व गरजू विद्यार्थिनीसाठी
६. अंबिका व शि.प.दुमाळे पारितोषिक - महाविद्यालयातील गरीब व गरजू विद्यार्थिनीसाठी
७. वसुंधरा सातवळेकर पारितोषिक - महाविद्यालयातील गरीब व गरजू विद्यार्थिनीसाठी
८. चिंतामण देशमुख व राजेंद्र देशमुख - महाविद्यालयातील गरीब व गरजू विद्यार्थिनीसाठी

ब महाविद्यालयातर्फे दिली जाणारी पारितोषिके

१. कै. गंगाधर विनायक गोडबोले अंदाजे रु.१७५/-
तृतीय वर्ष वाणिज्य या वर्गात अकॉउंटन्सी या विषयात गुण मिळविणाऱ्या विद्यार्थिनीस
२. कै. गंगुबाई विष्णू रानडे व कै. विष्णू गोविंद रानडे पारितोषिक अंदाजे रु.१७५/-
तृतीय वर्ष वाणिज्य या वर्गात अकॉउंटन्सी या विषयात गुण मिळविणाऱ्या विद्यार्थिनीस
३. कै. शिरीष पाटील पारितोषिक अंदाजे रु.१७५/- तीन विद्यार्थिनीस विभागून
वरिष्ठ महाविद्यालयातील स्नेहसंमेलनात प्रावीण्य दाखविल्याबद्दल
४. कै. विमल भिकाजी करमरकर रु.३५०/-
तृतीय वर्ष कला या वर्गात मराठी या विषयात प्रथम येणाऱ्या विद्यार्थिनीस
५. कै. श्रीमती येसूबाई बर्वे व कै.श्रीमती लक्ष्मीबाई केळकर रु.७०/-
तृतीय वर्ष कला या वर्गासाठी मराठी या विषयात प्रथम येणाऱ्या विद्यार्थिनीस व तृतीय कला, वाणिज्य या वर्गात प्रथम येणाऱ्या विद्यार्थिनीस.
६. कै. गिरीश स्नेह मंडळ रु. १०१/-
स्नेहसंमेलन, नाट्य, अभिनय, गायन यात प्रावीण्य दाखविणाऱ्या दोन विद्यार्थिनीस रु.३५०/-
७. सौ. पुष्पावती दिवाडकर पारितोषिक
तृतीय वर्ष कलामधील या वर्गात समाजशास्त्र या विषयात प्रथम येणाऱ्या विद्यार्थिनीस रु. ३५०/-
८. कै. यमुनाबाई जोग यांचे स्मृतीसाठी रु.१३००/- प्रतिवर्षी महाविद्यालयाच्या अर्थशास्त्रासाठी
९. कै. यमुनाबाई जोग पारितोषिक रु. १००/- कला व वाणिज्य शाखेतील संयुक्त प्रथम येणाऱ्या विद्यार्थिनीस
१०. मा. प्राचार्य डॉ. चिं.ग.वैद्य पारितोषिक रु. १७५/- तृतीय वर्ष वाणिज्य शाखेत प्रथम येणाऱ्या विद्यार्थिनीस
११. मा. सौ. मंगला चिं.ग.वैद्य पारितोषिक रु. १७५/- तृतीय वर्ष कला शाखेत प्रथम येणाऱ्या विद्यार्थिनीस
१२. कै. शांताराम रामचंद्र पारखी पारितोषिक - रु.७०/-
प्रथम वर्ष कला या शाखेत अॅडिशनल इंग्रजी या विषयात प्रथम येणाऱ्या विद्यार्थिनीस

१३. कै. शांताराम रामचंद्र पारखी पारितोषिक रु. ७०/-
द्वितीय वर्ष कला या शाखेत इंग्रजी अनिवार्य या विषयात प्रथम येणाऱ्या विद्यार्थिनीस
१४. कै. शांताराम रामचंद्र पारखी पारितोषिक रु. ७०/-
द्वितीय वर्ष कला या शाखेत इंग्रजी विशेष या विषयात प्रथम येणाऱ्या विद्यार्थिनीस
१५. कै. भास्कर क्षीरसागर पारितोषिक रु. १४०/-
तृतीय वर्ष वाणिज्य या वर्गात व्यावसायिक उद्योजकता, कॉस्टिंग व मार्केटिंग या विषयात प्रथम येणाऱ्या विद्यार्थिनीस
१६. कै. अनुसया कोळगेकर पारितोषिक रु. १४०/-
तृतीय वर्ष कला या शाखेत मराठी या विषयात प्रथम येणाऱ्या विद्यार्थिनीस
१७. कै. मोहिनी कोळगेकर पारितोषिक
कला शाखेतील सर्वोत्कृष्ट विद्यार्थिनीस
१८. राधा मेहंदळे ट्रस्ट :
(अ) तृतीय वर्ष कला या वर्गात भूगोल या विषयात प्रथम येणाऱ्या विद्यार्थिनीस
(ब) तृतीय वर्ष कला या वर्गात समाजशास्त्र विशेष या विषयात प्रथम येणाऱ्या विद्यार्थिनीस
(क) तृतीय वर्ष कला या वर्गात समाजशास्त्र विशेष या विषयात प्रथम येणाऱ्या विद्यार्थिनीस
१९. कै. नारायण कोळगेकर पारितोषिक
महाविद्यालयातील तृतीय वर्ष कला या वर्गामध्ये प्रथम येणाऱ्या विद्यार्थिनीस
२०. कै. श्रीमती उमाबाई नरहर गोखले पारितोषिक
तृतीय वर्ष वाणिज्यमध्ये अकॉउंटन्सी या विषयात प्रथम येणाऱ्या विद्यार्थिनीस
२१. कै. उषा शांताराम पारखी स्मृती पारितोषिक रु. ९०/-
प्रथम वर्ष वाणिज्य या शाखेत इंग्रजी अनिवार्य या विषयात प्रथम येणाऱ्या विद्यार्थिनीस
२२. कै. उषा शांताराम पारखी स्मृती पारितोषिक रु. ९०/-
प्रथम वर्ष वाणिज्य या शाखेत इंग्रजी अनिवार्य या विषयात प्रथम येणाऱ्या विद्यार्थिनीस
२३. कै. उषा शांताराम पारखी स्मृती पारितोषिक रु. ९०/-
द्वितीय वर्ष वाणिज्य या शाखेत इंग्रजी अनिवार्य या विषयात प्रथम येणाऱ्या विद्यार्थिनीस
२४. श्रीमती द्रौपदा विश्वनाथ त्रिभुवन पारितोषिक रु. ८८/-
द्वितीय वर्ष कला या वर्गात मराठी या विषयात प्रथम येणाऱ्या विद्यार्थिनीस
२५. लीला दत्तात्रय मोगरे पारितोषिक रु. १४००/-
तृतीय वर्ष कला या वर्गात समाजशास्त्र या विषयात प्रथम येणाऱ्या विद्यार्थिनीस
२६. अनंत विश्वनाथ टिळक पारितोषिक रु. ८७५/-
द्वितीय वर्ष कला या वर्गात समाजशास्त्र या विषयात प्रथम येणाऱ्या विद्यार्थिनीस
२७. मृणालिनी मुकुंद नातू पारितोषिक रु. ७०/-
तृतीय वर्ष वाणिज्य अकॉउंटस या विषयात प्रथम येणाऱ्या विद्यार्थिनीस

२८. दुर्गा जोशी व लक्ष्मी मेहंदळे पारितोषिक रु. ७०/-
१२ वी या वर्गात प्रथम येणाऱ्या विद्यार्थिनीस
२९. परांजपे मोतीवाले पारितोषिक रु. ५९५/-
तृतीय वर्ष कला या वर्गात मराठी या विषयात प्रथम येणाऱ्या विद्यार्थिनीस
३०. सुधा सावरकर पारितोषिक रु. ७००/-
तृतीय वर्ष कला या वर्गात उत्तीर्ण विवाहित असणाऱ्या विद्यार्थिनीस
३१. मालती वसंत जोगळेकर रु. २००/-
तृतीय वर्ष कला या वर्गात मराठी या विषयात प्रथम येणाऱ्या विद्यार्थिनीस
३२. प्रविणकुमार जी. श्रॉफ व अवंतिकाबाई श्रॉफ ७००/- प्रथम वर्ष, तृतीय वर्ष वाणिज्य
३३. शुभांगी बाळासाहेब पारगे ३५०/- मराठी विषयात प्रथम क्रमांक प्रथम वर्ष वाणिज्य
३४. नर्मदा शंकरराव कुचेकर ३५०/- प्रथम क्रमांक तृतीय वर्ष विज्ञान
३५. सुधा करसूळकर २४५/- अतिगरजू विद्यार्थिनीसाठी शिक्षण खर्च
३६. माधुरी यशवंत लेले २४५/- अतिगरजू विद्यार्थिनीसाठी शिक्षण खर्च
३७. रमेश धोंडू राजहंस २१०/- अतिगरजू विद्यार्थिनीसाठी शिक्षण खर्च
३८. डॉ.सुमती भिडे २१०/- अतिगरजू विद्यार्थिनीसाठी शिक्षण खर्च
३९. वासुदेव भिडे ७००/- शिक्षण खर्चासाठी शिष्यवृत्तीवरील व्याज
४०. वसुंधरा सातवलेकर सावित्रीबाई फुले ३५०/- विवाहित विद्यार्थिनीसाठी पारितोषिक तृतीय वर्ष कला

❖ संपादक	:	मा. डॉ. संहिता आठवले (प्राचार्य)
❖ कार्यकारी संपादक	:	प्रा. डॉ. शैलेश विश्वनाथ त्रिभुवन, प्रा. डॉ. वैशाली देशपांडे
❖ राष्ट्रीयत्व	:	भारतीय
❖ पत्ता	:	श्रीसिध्दीविनायक महिला महाविद्यालय, कर्वेनगर, पुणे- ४११०५२
❖ मुद्रकाचे नाव व पत्ता	:	श्रीसिध्दीविनायक महिला महाविद्यालय, कर्वेनगर, पुणे- ४११०५२
❖ राष्ट्रीयत्व	:	भारतीय
❖ प्रकाशकाचे नाव	:	मा. डॉ. संहिता आठवले (प्राचार्य)
❖ राष्ट्रीयत्व	:	भारतीय
❖ पत्ता	:	श्रीसिध्दीविनायक महिला महाविद्यालय, कर्वेनगर, पुणे- ४११०५२
❖ फोन नंबर	:	०२० - २५४७३०५३, २५४७३२७५
❖ मुखपृष्ठ चित्र	:	संचना गोविंद बनसोडे (तृतीय वर्ष वाणिज्य)
❖ अंक मांडणी	:	प्रा. संग्राम गोसावी / श्रीमती माधुरी पिंपळकर

सदर अंकातील लेखांमध्ये वापरलेली माहिती तसेच व्यक्त केलेली मते आणि विचार हे त्या त्या लेखकाचे असून, त्याची कुठलीही जबाबदारी संपादक मंडळावर नाही. त्या मतांशी अथवा विचारांशी संपादक मंडळ सहमत असेलच, असे नाही.

Admission for the Academic Year 2020-21
Shri Siddhivinayak Mahila Mahavidyalaya
Karvenagar, Pune

Gratable(BCom) Marathi Medium												
S.N.	Class	Open	OBC	SC	NT	ST	VJNT	NTC	NTD	SBC	VJ	Total
1	FYBCom	74	13	15	8	-	-	2	5	2	2	121
2	SYBCom	63	22	17	9	3	1	2	1	2	2	122
3	TYBCom	76	19	17	3	1	4	2	1	1		124
	Total	213	54	49	20	4	5	6	7	5		363
Gratable(BA)												
1	FYBA	61	14	10	2	2	2	2	0	0	0	93
2	SYBA	59	17	13	5	5	1	5	2	4	0	111
3	TYBA	56	11	18	3	3	1	1	0	3	0	96
	Total	176	42	41	10	10	4	8	2	7	0	300
Non-Gratable(BCom) English Medium												
1	FYBCom	183	50	26	9	10	5	9	0	4	4	300
2	SYBCom	165	25	10	9	3	4	0	0	1	1	218
3	TYBCom	143	22	11	3	2	2	4	1	2	2	192
	Total	491	97	47	21	15	11	13	1	7	7	710
Non-Gratable(BBA)												
1	FYBBA	29	4	7	0	0				4		44
2	SYBBA	28	6	5	1	1						41
3	TYBBA	40	17	2	6	3					1	69
	Total	97	27	14	7	4	0	0	0	4	1	154
Non-Gratable(Science)												
1	FYBSc	24	8	5	2	0	1			1		41
2	SYBSc	38	9	2	2	0	2					53
3	TYBSc	40	18	5	3	0	1			2	0	69
	Total	102	35	12	7	0	4			3	0	163
Non-Gratable(Computer Science)												
1	FYBSc(CS)	21	7	1	0	2	0					31
2	SYBSc(CS)	28	10	5	2	0	1					46
3	TYBSc(CS)	25	18	2	2	0	2			1		50
	Total	74	35	8	4	2	3			1	0	127
Non-Gratable(MA- Economics)												
1	MA-1	3	0	3	0	0	0					6
2	MA-2	4	9	3	0	0	0					16
	Total	7	9	6	0	0	0			0	0	22
Non-Gratable(MA- English)												
1	MA-1	9	1	2	0	0	0					12
2	MA-2	4	0	3	0	1	0					8
	Total	13	1	5	0	1	0			0	0	20
Non-Gratable(MCom)												
1	MCom-1	47	13	3	0	2	0					65
2	Mcom-2	36	8	1	0	3	0					48
	Total	83	21	4	0	5	0			0	0	113
Non-Gratable(Junior College Commerce)												
1	11th	188	30	14	17	1	0			1		251
2	12th	223	48	23	19	5	0			2		320
	Total	411	78	37	36	6	0			3	0	571

शिक्षकवृंद २०२०- २०२१
श्रीसिध्दीविनायक महिला महाविद्यालय, कर्वेनगर, पुणे - ४११०५२

Sr. No.	Name of the Teacher	Designation	Subject	Qualifications
Senior College (Grantable)				
1	Dr. Sanhita Athawale	Principal	Economics	M.A., Ph.D, M.B.A
2	Dr. Kelkar Sunil Yashwant	Assistant Professor	Geography	M.A.,M.Phil, Ph.D, P.G.Diploma in Travel & Tourism
3.	Sayyed Farida Razak	Assistant Professor	Librarian	M.Com, M.Lib.,I.Sc.,M.Phil.
4,	Dr. Shelar Arvind Baburao	Associate Professor	Economics	M.A.,Ph.D, SET
5.	Chikte Anagha Sunil	Associate Professor	Physical Director	M.Com,M.Ed.,(Phy.Edu.) SET
6.	Dr. Pawar Subhash Devlu	Assistant Professor	Commerce	M.Com, M.Phil, Ph.D, SET
7.	Aurangabadkar Amrapali Sham	Associate Professor	English	M.A., M.Phil, Ph.D
8.	Dr. Tribhuwan Shailesh Vishwnath	Associate Professor	Marathi	M.A.,M.Phil, Ph.D, NET,
9.	Chopade Vidya Vasant	Assistant Professor	Geography	M.A.,B.Ed., M.Phil, Ph.D,
10.	Dr. Minal Paranjpe	Assistant Professor	Commerce	M.Com, M.A.(Eco) M.Phil, Ph.D,
11.	Gavali Raghunath Motiram	Assistant Professor	English	M.A., B.Ed., SET
12.	Surwase Kiran Ganpatrao	Part Time	Sociology	M.A.(Sco),SET,M.A (Marathi,HistoryPolitics)

Sr. No.	Name of the Teacher	Designation	Subject	Qualifications
1	Dr. Deshpande Vaishali Mukund	Assistant Professor	Commerce	M.Com, M.Phil, Ph.D,M.P.M.,
2	Dr. Patil Shridevi Rahul	Assistant Professor	Economics	M.A.,SET,M.Phil.,Ph.D.,(Economics)
3	Smt. Satav Snehal Ramchandra	Assistant Professor	BBA	M.B.A., M.Com
4	Shri Palatshaha Vikrant Devidas	Assistant Professor	Commerce	M.Com.,NET

Sr. No.	Name of the Teacher	Designation	Subject	Qualifications
1	Shriya Umrani	Assistant Professor	Microbiology	M. Sc., NET, GATE
2	Monali Kashid	Assistant Professor	Microbiology	M. Sc., NET, SET, GATE
3	Mr. Pramod Ghadge	Assistant Professor	Mathematics	SET MSC MATH
4	Dr. Mrs. Archana .R. Kachhaway	Assistant Professor	Zoology	M. Sc., Ph. D.
5	Shilpa Dharmadhikari	Assistant Professor	Statistic	M.Sc. (Stat.)
6	Dr. Suparna Tambe	Assistant Professor	Chemistry	M.Sc.(Inorg.) Ph.D
7	Shambhavi Kawadkar	Assistant Professor	Mathematics	M.Sc. (Maths.)
8	Mrs. Gayatree Panadare	Assistant Professor	Botany	M.Sc. – Botany
9	Ashwini B. Mate	Assistant Professor	Chemistry	M.Sc. Org.Chem.SET, B.Ed
10	Dipali Shinde	Assistant Professor	Physics	M.Sc. (Physics)
11	Minal Patil	Assistant Professor	Computer Science	M.Sc. (Comp. Sci.) SET
12	Chandorkar Vrushali N.	Assistant Professor	Electronics	M.Sc. (Electronics), SET
13	Archana Kulkarni	Assistant Professor	Computer Science	M.Sc.

14	Alka Mistri	Assistant Professor	Commerce	NET, SET, MCOM
15	Siddhi Inamdar	Assistant Professor	Commerce	SET, B. Ed, M.Com
16	Mr. Dipak Bodade	Assistant Professor	Commerce	M.Com.,NET
17	Aishvarya Jambhekar	Assistant Professor	Commerce	NET, M. Phil, M.Com.
18	Sarika Deshpande	Assistant Professor	Commerce	B.S. L.L.B., L.L.M.
19	Ketaki Kulkarni	Assistant Professor	BBA	M.Com., M.B.S. - "A" Grade, PGDBM
20	Kiran Naiknaware	Assistant Professor	Sociology	M.A. [NET]
21	Mrs. Rupali Patil	Assistant Professor	English	M.A. [NET]
22	Mr.MiteshT. Kolhapure	Assistant Professor	English	M.A. [NET]
23	Mr. Sangram Gosavi	Assistant Professor	Marathi	M.A. [SET] M.ED.
24	Dr. Deepali Bankapure	Assistant Professor	Economics	M.COM.Ph.D.
25	Mr.Sagar D. Mhetre	Assistant Professor	Economics	M.A. [NET]
26	Sayali A.Deshmukh	Assistant Professor	Economics	M.A. [NET]
27	Pallavi Tarade	Assistant Professor	Sports	M. A., M. Ed., (Phy.Edu.) SET

Sr. No	Name of the Teacher	Subject	Qualifications
	Junior College(Non-Grantable)		
1	Vidya Pande	English	M.A.(English), B.Ed.,M.Phil(English)
2	Archana Deshmukh	OCM	M.Com.,(Alcs),M.Com.(Costing)
3	Pradnya Mahashabde	Economics	M.A.,B.Ed.(Economics)
4	Anjali Khare	Marathi	M.Com., M.A.,(Marathi, History, Economics, Sociology, Politics) D.C.M., B.Ed.
5	Komal Mahajan	SP	M.Com., B.Ed.,M.Phil
6	Archana Sohoni	Accounts	M.Com., B.Ed.,
7	Pranita Wakalkar	Mathmatics	M.Sc.,B.Ed.(Maths)
8	Shital Patil		M.Com.,M.B.A.,M.A. B.Ed.,
9	Manasi Dharap	Information Tech.	M.C.M.,M.B.A.,(I.T.)
10	Mangala Shende	Physical Educatioon	M.A., M. P.Ed., M.Phil.
11	Prajakta Hole	German	M.A.(German)

Sr. No	Name of Employee	Designation	Qualifications
	Non-Teaching (Grantable)		
1	Gavte Vikas Narayan	Office Superintendent	B.Com., M.S.C.I.T
2	Dalvi Shubhangi Anil	Hed Clerk	B.Com., M.S.C.I.T
3	Shingade Tukaram Khandu	Senior Clerk	B.Com., B.Lib.,& I.S.C., M.S.C.I.T
4	Mujumdar Prashant rajaram	Junior Clerk	B.Com., M.S.C.I.T
5	Chavan Vishal Rajendrkumar	Junior Clerk	M.A., M.S.C.I.T
6	Salunke Raju Data	Library Atends	L.T.C
7	Sul Sangivni Nana	Library Atends	B.C.om, M.S.C.I.T.
8	Ambekar Mohan Aanand	Peon	9 th
9	Patil Vinayak Narayan	Peon	S.S.C.
10	Rathod Amarsing Saricand	Peon	S.S.C.

Sr. No	Name of Employee	Designation	Qualifications
	Non-Teaching (Non-Grantable)		
1	Mr. G. M. Tawade	Jr. Clerk	M.Com., G.D.C.& A, L.L.B.
2	Mrs. Hemlata. P. Dalvi	Jr. Clerk	M.Com.
3	Mrs. Pooja S. Doiphode	Jr. Clerk	M.Com.,
4	Smt. Rajani Pandore	Jr. Clerk	
5	Mr. Milind Sutar	Tech. Asst.	B.Sc. Computer
6	Mr. Bharat Salunke	Comp. Lab Attd.	
7	Mr.Vishal S. Deshpande	Peon	S.S.C
8	Mr. Sanjay B. Patkare	Peon	S.S.C.
9	Mr. Akshay Shinde	Peon	B.Com.
10	Mrs. Rupali Kadu	Peon	M.A., M.S.C.I.T.
11	Mrs. Deepika Gaikwad	Peon	M.A.
12	Ganesh Sawant	Peon	F.Y.B.Com
13	Mr. Joytiba Dudhal	Peon	S.S.C
14	Mr. Dileep Bhondwe	Peon	S.S.C.

Sr. No.	Name of Employee	Designation	Qualifications
	Non-Teaching		
1	Mrs. Sheetal Khedekar	Jr.Clerk	B.Com.,Tally, M.S.C.I.T.
2	Mrs. Shriya Gadgil	Jr.Clerk	M.Com.,Tally, M.S.C.I.T.
3	Mrs.Prema Shinde	Jr. Clerk	M.Com.,Tally, M.S.C.I.T.
4	Mrs. Milan Bhosale	Lab. Assit.	B.Sc., M.S.C.I.T.
5	Mrs. Vidya Late	Peon	S.S.C
6	Mr. Mangesh Mazire	Peon	H.S.C
7	Mrs. Sunita Raut	Peon	B.Com

●●● अंतरंग ●●●

लेख व कविता

लेख/कविता	विद्यार्थिनीचे नाव	पान नं.
१ मी अनुभवलेला कोरोना	शुभदा अशोक सातव (एम.कॉम.प्रथम वर्ष)	१५
२ कोरोनाने मला काय शिकविले ?	राजेश्वरी कोतवाल (प्रथम वर्ष कला)	१७
३ ऑनलाईन शिक्षणातील फायदे - तोटे	माधुरी तानाजी कदम (प्रथम वर्ष विज्ञान)	१८
४ लॉकडाऊन अनुभवताना	साक्षी पाडळे	२०
५ आपत्ती काळातील सामाजिक बांधिलकी आणि आपण	वैष्णवी विलास भामे (प्रथम वर्ष विज्ञान)	२१
६ कोरोनाने हे शिकवले	ऋतुजा गोपीनाथ शिंदे (प्रथम वर्ष वाणिज्य)	२३
७ कोरोना - मला आलेला अनुभव	पल्लवी तात्यासाहेब करांडे (तृतीय वर्ष बी.बी.ए.)	२४
८ ऑनलाईन शिक्षण	पूजा नितीन किलजे (अकरावी)	२५
९ कोरोनाने हे शिकविले ..	प्रणाली दत्तात्रय बरकडे (द्वितीय वर्ष बी.बी.ए.)	२६
१० कोरोना - माझा अनुभव -	श्रुतिका कानडे (द्वितीय वर्ष विज्ञान)	२७
११ स्त्री जन्म म्हणुनि न व्हावे उदास -	क्षितिजा राजेंद्रकुमार चव्हाण (एम.ए.-अर्थशास्त्रभाग-२)	२८
१२ उमलण्याआधी...	रेणुका योगेश बामगुडे (अकरावी)	३०
१३ स्वयंसेवकाचे योगदान...	स्वप्नील जोशी (School of Media Art)	३१
१४ संतांची शिकवण आणि आपण	नंदिनी भुवड (MSc part 1 SM-RT)	३३
१५ नेताजी सुभाषचंद्र बोस	शरयू अनिल तांदळे (अकरावी)	३५
१६ नेताजी सुभाषचंद्र बोस	चैत्राली प्रकाश थोपटे (अकरावी)	३६
१७ मराठी भाषा आणि मराठी माणूस	जयश्री शिंदे (प्रथम वर्ष वाणिज्य)	३७
१८ मराठी भाषा आणि मराठी माणूस	कृतिका गायकवाड (प्रथम वर्ष वाणिज्य)	३९
१९ काही दिवस आता असेच जगा	रीमा सारंग सगदेव (प्रथम वर्ष कला)	४१
२० कोरोना नी काय दिले, आणि काय गमावले !!	सुप्रिया सांगळे (प्रथम वर्ष कला)	४१
२१ पहिल्या लॉकडाऊन च्या काळात	नंदिनी भुवड (MSc part -1 SMART)	४२
२२ कोरोना चा बदल	कोमल भानुदास शिंदे (द्वितीय वर्ष विज्ञान)	४३
२३ कोरोना	श्रुती विलास जाधव (प्रथम वर्ष वाणिज्य)	४३

● ● ● अहवाल ● ● ●

Sr. No.	Department	Head of Department	Page No
1	Department of Junior Wing	Prof. Vidya Pande	44
2	Department of Commerce	Prof. Dr. Subhash Pawar	46
3	Department of M.Com	Prof. Dr. Subhash Pawar	48
4	Department of B.B.A.	Prof. Snehal Sarnot (Co-ordinator)	49
5	अर्थशास्त्र विभाग	Prof. Dr. Arvind Shelar	51
6	Department of English	Prof. Amrapali Aurangbadkar	52
7	मराठी विभाग	Prof. Dr. Shailesh Tribhuwan	54
8	समाजशास्त्र विभाग	Prof. Kiran Survase	55
9	भूगोल विभाग	Prof. Dr. Sunil Kelkar	58
10	Department of Mathematics	Prof. Pramod Ghatage	59
11	Department of Chemistry	Prof. Dhananjay Bhalerao	59
12	Department of Microbiology	Prof. Shriya Umrani	60
13	Department Of Physics	Prof. Dipali Shinde	60
14	Department Of Statistics	Prof. Shilpa Dharmadhikari	61
15	Department of Computer Science	Prof. Minal Patil	62
16	Department Of Zoology	Prof. Dr. Archana Kachhaway	62
17	Department of Botany	Prof. Gayatri Panadare	63
18	ग्रंथालय अहवाल	Prof. Farida Sayyad	64
19	राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग	Prof. Dr. Shridevi Patil/ Prof. Snehal Sarnot	64
20	NCC (राष्ट्रीय छात्र सेना)	Prof. Pallavi Tarade	66
21	माजी विद्यार्थिनी संघ समिती	Prof. Farida Sayyad / Dr. Vidya Chopade	67
22	Placement and Entrepreneurship Development Cell	Prof. Alka Mistry	67
23	Cultural Committee	Prof. Shriya Umrani	68
24	Department of IQAC	Prof. Amrapali Aurangbadkar	69
25	Department of LMS	Prof. Vikrant Palatshah	69
26	Department of Research Centre	Prof. Dr. Vaishali Deshpande	70
27	विद्यार्थी विकास मंडळ	Prof. Vikrant Palatshah	70
28	Department of Physical Education	Prof. Anagha Chikte	71
29	कार्यालय अहवाल	Prof. Shri. Vikas Gavate	74
30	Department of Smart	Prof. Radhika Ingale	75

पुणे विद्यापीठ गीत

ज्ञान बनो कर्मशील, कर्म शानवान

पुण्यमयी दे आम्हा अक्षर वरदान
ज्ञान बनो कर्मशील, कर्म शानवान

जातिभेद, धर्मभेद, वंशभेद दूर
लाख लाख कंठांनुनि हाच एक सूर
करुणेच्या चरणांशी नत हो विशान

माणुसकी धमऱ्या अर्थ जाणतो
श्रमनिष्ठा हें पवित्र तीर्थ मानतो
हृदयांनुनि समतेचा निर्भय अभिमान

सेवेतच मुक्ती ही मंगल दीक्षा
न्यायास्तव जागृति ही सच्वपरीक्षा
हें विश्वचि पर अमुचे मंत्र हा महान

मंगेश पांडुरंग

१. मी अनुभवलेला कोरोना

– शुभदा सातव

एम.कॉम. प्रथम वर्ष

अनुभव म्हणजे काय? क्षणोक्षणी आपल्यासोबत घडणाऱ्या घटना या अनुभव बनून आपल्या हृदयाच्या कोपऱ्यात राहतात.

अनुभव अनेक असतात, काही सुखदायक तर काही दुःखदायक ठरतात. अनुभव हे अनुभव न राहता त्याचा परिणाम जीवनावर होतो. जो माणसांच्या जगण्या- मरण्याला कारणीभूत ठरत आहे. त्याचे एकमेव कारण म्हणजे कोरोना विषाणू ...

मी पाहिलंय लोकांना खचताना,

रडताना, जमिनीवर कोसळताना,

केवळ आणि केवळ कोरोना विषाणूमुळे

कोरोना विषाणू हा सर्वात सूक्ष्म पण प्रभावी विषाणू आहे. कोरोना विषाणूचा उगम चीनमधील वूहान शहरात डिसेंबर २०१९ मध्ये झाला. त्याचा प्रसार जगभरात वेगाने होत आहे. अनुभव हे प्रत्यक्ष आणि अप्रत्यक्ष असतात. हेच अनुभव मी आपल्यासमोर मांडण्याचा प्रयत्न करत आहे.

कोरोना विषाणूमुळे कित्येक घरांमध्ये चूल पेटत नाही. त्यामुळे काही नागरिकांवर उपासमारीची वेळ आली आहे. कोरोनामुळे सर्वात जास्त हानी जर कोणाला पोहोचली असेल तर ती ज्या लोकांचे हातावर पोट आहे म्हणजेच ते लोक कमावतात तेव्हाच खातात त्यांना पोहोचली. त्यांच्यासाठी सरकार अन्नधान्य वाटप, भाजीपाला वाटप अशा अनेक योजना राबवत आहे. परंतु गरजू व्यक्तीपर्यंत ती पोहचत नाहीये. त्यामुळे उपासमारी होऊन मृत्यूदर वाढेल असे मला वाटते. समाजात श्रीमंत अधिक श्रीमंत होत आहे आणि गरीब अधिकाधिक गरीब होत आहे. ही समाजाची आजची स्थिती आहे. माणसाने माणसाशी माणुसकीने वागणे यातच विश्वाचे कल्याण आहे. आजच्या स्थितीत कोणी कोणाशी नीट बोलत नाही, बाहेरगावावरून कोणी व्यक्ती आला की भांडणतंटे, शिवीगाळ प्रकार जास्त घडत आहे.

आपण पक्ष्यांप्रमाणे हवेत उडण्यास शिकलो, माशाप्रमाणे पाण्यात पोहण्यास शिकलो, आता माणूस म्हणून जगण्यास शिकावे. यासाठीच भगवंताची ही रचना असावी असे मला वाटते.

कोरोना विषाणूपासून बचाव करण्यासाठी रुग्णाला काही कालावधी करता एकटे ठेवणे याला वैद्यकीय भाषेत क्वारंटाईन असे म्हणतात. क्वारंटाईन होणं सोपं नसतं. हो एकटे राहावे लागते, फोन वापरायचा नाही, कोणाशी बोलता येत नाही, चार भिंती आणि आपण कल्पनेत सुद्धा नको वाटते. पण कोरोना पसरू नये म्हणून क्वारंटाईन हा उपाय आहे. तर दुसरीकडे मला काही होणार नाही हा समज डोक्यात ठेवून काही नागरिक समाजात हिंडत आहेत. माझ्या मते, तेच नागरिक कारणीभूत आहेत कोरोना हा आजार पसरविण्यात.

देशातील पोलीस, सरकारी कर्मचारी वैद्य यांना जास्त ताण येत आहे. कामाचा दबाब त्याचबरोबर कोरोना विषाणूमुळे वाढणारी मृत्यूची संख्या ही दिवसागणिक झपाट्याने वाढत आहे. जीवनावश्यक वस्तूंच्या किमतीत वाढ होत आहे. एकीकडे आजाराने माणसे मृत्युमुखी पडत आहे तर दुसरीकडे उपासमारीची वेळ आल्याने माणसे मृत्युमुखी पडत आहेत. कुलुपबंदीमुळे काही महत्त्वाच्या प्रसंगावर पाणी फिरले आहे. त्यापैकी काही लग्न असो, वाढदिवस असो किंवा परीक्षा यांसारखे महत्त्वपूर्ण प्रसंग ही नाईलाजाने पुढे ढकलावे लागत आहेत.

समाजमाध्यमे व वृत्तवाहिन्या यांमुळे समाजात अनेक अफवा पसरत आहेत. जसे की कोरोना प्राण्यांमुळे होतो आणि कोरोनाची बाधा झाली की आपण संपलोच या अफवा कोरोना पेक्षाही गंभीर आहेत. त्यामुळे नागरिकांच्या मनात भीतीची भावना निर्माण होते. त्यामुळे एखादी व्यक्ती आपल्या चाचणीचा अहवाल येण्याच्या आतच भीतीने आत्महत्या करतो आणि दुसऱ्या दिवशी कळते की त्याला कोरोना नाही.

समाजमाध्यमांच्या चुकांमुळे घडणाऱ्या घटनांना आळा बसावा. त्यामुळे गैरप्रकार थांबतील.

‘मूर्ती लहान, पण कीर्ती महान’ कोरोना विषाणू हा एक अत्यंत सूक्ष्म परंतु प्रभावी विषाणू आहे. कोरोना विषाणू मानवी केसांपेक्षा नऊशे पट लहान आहे, आकाराने लहान हा विषाणू जगभरात झपाट्याने संसर्ग पसरवून लाखोंच्या संख्येने माणसांचा जीव घेत आहे. ही दैवी शक्ती म्हणावी की चमत्कार, असा विषाणू यापूर्वी कधीच पाहिला नव्हता.

कुलूपबंदीच्या काळात सर्व व्यवसाय धंदे आणि दुकाने बंद ठेवण्यात आली होती. मात्र ४ मे २०२० ला सरकारच्या आदेशानुसार दारूची दुकाने उघडण्यात आली. त्या दिवशी दिल्लीपासून ते महाराष्ट्रातील सर्व जिल्ह्यात सकाळी ७ वाजल्यापासून लोकांनी रांगा लावल्या होत्या. सामाजिक दुरतेचे नियम तर धाब्यावर बसवले गेले होते. त्यानंतर दुसऱ्या दिवशी सरकारने दुकाने बंद करायला सांगितली. सरकारच्या सांगण्यानुसार दुकाने बंद झाली, पण दारूची ऑनलाईन विक्री मात्र चालूच आहे. ती का आणि कशासाठी तर त्यातून सरकारला महसूल मिळतो. तर दुसरीकडे त्याच दारूच्या आहारी जाऊन काही नागरिकांचे घरदार वेठीस लागले आहे. मग दारू विक्री फायदेशीर की किफायदेशीर? हेच आजतागायत समाजाला आणि सरकारला न सुटणारा प्रश्न आहे. सरकारने दारू या मुद्यावर विचार करणे गरजेचे ठरेल.

कोरोनाचा प्रसार टाळण्यासाठी गावातून शहरापर्यंत प्रत्येकाला कुलूप घातले गेले आहे. या काळात देशाचे जे नुकसान होत आहे ते दुःखद आहे. परंतु या काळात काही फायदेही दिसून आले आहेत. लोक घराबाहेर कमी पडतात.

त्यामुळे रस्त्यावर वाहने ही कमी आहेत आणि कारखान्यांमधील धुराचे प्रमाण ही कमी झाले आहे. रस्त्यावरील अनावश्यक वाहनांची हालचाल थांबली आहे. त्यामुळे रस्ते अपघात आणि त्यामुळे होणाऱ्या मृत्यूंची घट झाली आहे. अयोध्या आणि बनारसच्या घाटावर राहणाऱ्या लोकांच्या म्हणण्यानुसार मृतदेहांची संख्या कुलूपबंदीच्या तुलनेत दोन तृतीयांश पेक्षा कमी आहे.

दूरदर्शन चालू केला की रोज दरोडे, बलात्कार, सामुहिक युद्ध, खून आणि प्राणघातक हल्ले यांसारख्या घटना दिसायच्या. परंतु कुलूपबंदीच्या काळात या सर्व घटना तसेच गुन्हेगारीच्या घटनाही शून्याच्या जवळपास आल्या आहेत.

मुंबई आणि पुण्यासारख्या मोठ्या शहरात कित्येक वर्षांनंतर प्रदूषणमुक्त हवा अनुभवायला मिळते आहे. कुलूपबंदीमुळे घरात सर्व सदस्य एकमेकांच्या सहवासात असल्याने सुसंवाद वाढून नात्यांची वीण घट्ट होण्यास मदत झाली. छोट्या मोठ्या आजारांसाठी घरगुती उपाय केले जात आहे. त्यामुळे भारतीय आयुर्वेदाची माहिती सर्वांना होत आहे.

कोरोना तू माणसाला जगणं शिकवून गेला !!

इतक्यात माणूस प्राणी खूप शेफारला होता !!

त्याला वाटलं मी तीर मारला होता !!

अशा उर्मटपणाला एक दणका देऊन गेला,

कोरोना तू माणसाला जगणं शिकवून गेला !!

○○○

२.कोरोनाने मला काय शिकविले ?

– राजेश्वरी कोतवाल

प्रथम वर्ष कला

आताची स्थिती पाहता कोरोना या महामारीने लोकांचे जीव जात आहे. ह्या महामारीने आपल्या माणसांपासून आपल्याला दूर नेले आहे. तसेच आपल्या माणसाना जवळ ही आणले आहे. एकत्र राहून लढायला शिकविले आहे.

कुटुंबातील सदस्य नेहमीच आपापल्या कामात व्यस्त असायचे. आपल्या कुटुंबातील सदस्यांसोबत एकत्र कधीच वेळ घालवला नाही. काही लोक नोकरीनिमित्त आपल्या घरातील लोकांपासून दूर शहराकडे गेलेली त्यांनाही कोरोनाने गावाकडे आणले.

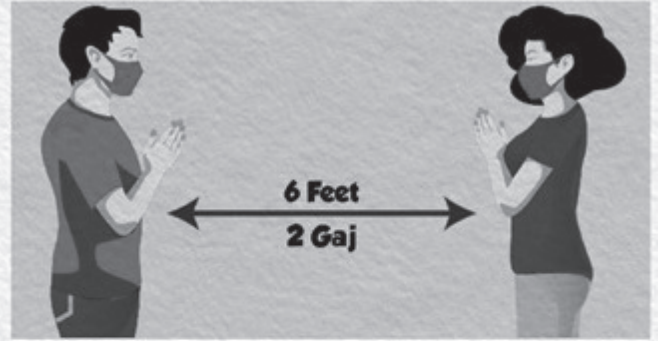
जे लोक आपल्या घरातील बायका मुलांकडे लक्ष देऊ शकले नाही त्यांना कोरोनाने घरामध्ये सुरक्षित

एकमेकांसोबत वेळ घालवायला लावले. आजूबाजूला स्वच्छता राखायला शिकविले. वेळच्या वेळी हात स्वच्छ धुणे, घर स्वच्छ ठेवणे, परिसर स्वच्छ ठेवणे हे शिकवले .

भारताचे पंतप्रधान श्री. नरेंद्र मोदी यांनी स्वच्छ भारत : स्वच्छ अभियान ही मोहीम राबविली होती. त्या मोहिमेची महत्त्वता कोरोनाने पटवून दिली. एकमेकांना सहाय्य करायला शिकविले.

कोरोनाने मला काय शिकविले तर – घरातच सुरक्षित राहा, वेळच्या वेळी हात स्वच्छ धुवा, स्वच्छता ठेवा, एकमेकांना मदत करा हे सर्व शिकविले .

○○○

३. ऑनलाईन शिक्षणातील फायदे - तोटे

- माधुरी तानाजी कदम

प्रथम वर्ष विज्ञान

आपल्या देशात एक काळ होता जेव्हा पालक आपल्या मुलांना शिक्षण आणि चांगले संस्कार देण्यासाठी गुरुकुलामध्ये पाठवत असत. लहानपणापासून ते २४ वर्षांच्या वयापर्यंत विद्यार्थी तेथे शिक्षण घेत असे. त्यांना पुस्तकी ज्ञानाबरोबरच आध्यात्मिक संस्कार आणि शस्त्र चालवण्याचे प्रशिक्षण देखील दिले जायचे. शिक्षणाच्या या प्रक्रियेला गुरुकुल पद्धती म्हंटले जायचे. नंतरच्या काळात आधुनिक प्रगती झाली. शिक्षणाच्या पद्धती बदलून इंग्रजी शाळा व महाविद्यालये देशात आली. आज देशातील सर्वच विद्यार्थी या शाळांमध्ये शिकत आहे. गुरुकुल पद्धती पूर्णपणे नाहीशी झाली आहे. परंतु मागील पाच वर्षात झालेल्या इंटरनेट क्रांतीमुळे देशात डिजिटल शिक्षणाची सुरुवात झालेली आहे. विद्यार्थी घरबसल्या ऑनलाईन शिक्षण घेत आहेत. यातच भर म्हणजे मागील वर्षी आलेली जागतिक महामारी कोविड-१९ होय. या दोन वर्षात देशातील ऑनलाईन शिक्षण मोठ्या प्रमाणात वाढले. आज आपण ऑनलाईन शिक्षण घेत आहोत.

आज शिक्षण हे आपल्या जीवनातील मुलभूत गरजांपैकी एक आहे. देशातील प्रत्येक नागरिकाला गुणवत्तायुक्त शिक्षण मिळणे हा त्याचा मुलभूत अधिकार आहे. कारण चांगल्या शिक्षणाच्या बळावरच योग्य करिअर निवडले जाऊ शकते. कोणत्याही देशाला विकसित करण्यासाठी शिक्षणाचे महत्व भरपूर आहे. ऑनलाईन शिक्षण म्हणजे काय? तर, आज जगभरात पसरलेली महामारी कोविड-१९ मुळे अनेक समस्यांना सामोरे जावे लागत आहे. लॉकडाऊन मुळे घरातून बाहेर पडून शिक्षण प्राप्त करणे कठीण झाले आहे. अशा काळात देशातील विविध शाळांमध्ये आणि महाविद्यालयांमध्ये शिकविणे सुरूच आहे. स्काईप, व्हाटसअप, झूम, गुगल मीट, गुगल क्लासरूम, इ. ऑनलाईन माध्यमांच्या मदतीने ऑनलाईन शिक्षण दिले जात आहे. यामुळे विद्यार्थी आपापल्या

घरी बसून लॅपटॉप अथवा मोबाईलच्या साहाय्याने शिक्षण घेऊ शकत आहेत.

ऑनलाईन शिक्षणाचे फायदे काय? तर ऑनलाईन शिक्षणाला आधुनिक शिक्षणाचे नवीन स्वरूप म्हंटले जाऊ शकते. ज्यात विद्यार्थ्यांना लांबचा प्रवास न करता अथवा घराच्या बाहेर न पडता, घरबसल्या मोबाईल/ लॅपटॉप च्या मदतीने शिक्षकांशी संपर्क करता येतो. या शिक्षणासाठी आवश्यकता एवढीच आहे की, विद्यार्थ्यांकडे चांगले इंटरनेट कनेक्शन आणि मोबाईल/लॅपटॉप असायला हवे. आज शाळा, कॉलेज तसेच स्पर्धा परीक्षांची तयारी करणारे विद्यार्थी कोचिंग साठी घराबाहेर न जाता, घरीच राहून निश्चितपणे शिक्षण घेत आहेत. या शिक्षणामुळे दूर शाळा, कॉलेज असणाऱ्या विद्यार्थ्याला लागणारा प्रवासाचा खर्च आणि वेळ वाचतो. विदेशात शिक्षणाची इच्छा असूनही आर्थिक परिस्थिती ठीक नसणाऱ्या विद्यार्थ्यांना या शिक्षणाचा फायदा झाला आहे. ऑनलाईन शिक्षणात आपण आपल्या वेळेनुसार योग्य वेळ निवडून लेक्चर ऐकू शकतो.

ऑनलाईन शिक्षणाचे तोटे ? ऑनलाईन शिक्षणात वेळ आणि पैसा दोघांची बचत होते. परंतु असे म्हंटले जाते की कोणत्याही नाण्याच्या दोन बाजू असतात. ऑनलाईन शिक्षणाचे देखील तसेच आहे. जसे एकीकडे याचे फायदे आहेत तसेच त्याचे अनेक दुष्परिणाम देखील आहेत. आपल्या देशात अजूनही अनेक खेड्यापाड्यात इंटरनेट सुविधा उपलब्ध नाही. ज्या लहान शहरांमध्ये इंटरनेट आहे तेथे त्याची गुणवत्ता फार चांगली आहे असे नाही. ऑनलाईन शिक्षणासाठी इंटरनेटच्या चांगल्या नेटवर्कची आवश्यकता असते. ग्रामीण भागात चांगले नेटवर्क नसल्याने व्हिडीओ थांबणे, आवाज ऐकू न येणे किंवा व्हिडीओ अडकणे यासारख्या समस्यांना सामोरे जावे लागते.

ऑनलाईन शिक्षणात विद्यार्थ्यांमध्ये शिस्तीची कमतरता

निर्माण होते. आधी शाळेत गेल्यावर शिक्षेच्या भयाने विद्यार्थी लक्ष देऊन शिक्षकांचे शिकविणे ऐकत असे. परंतु ऑनलाईन शिक्षणात विद्यार्थी काय करतात हे शिक्षकांना दिसत नाही. ज्यामुळे विद्यार्थी बेशिस्त होतात. कित्येकदा ऑनलाईन शिक्षणाला विद्यार्थी गांभीर्याने घेत नाहीत. व्यावहारिक अनुभव आणि प्रात्याक्षिके ही शिक्षणाच्या दृष्टीने खूप महत्वाची आहेत. ऑनलाईन शिक्षणात जास्त करून प्रात्याक्षिकांचा अभाव दिसून येतो. या शिक्षणात ॲनिमेशन व्हिडीओ चा वापर केला जातो. शाळेत विद्यार्थी भौतिक वस्तूंचे निरीक्षण करून अभ्यास करतात. हा प्रत्यक्ष स्पर्श त्यांना अभ्यासाविषयी आवड निर्माण करतो. परंतु ऑनलाईन शिक्षणात विद्यार्थ्यांमध्ये उत्साह निर्माण होत नाही. या शिवाय तासनतास मोबाईल अथवा लॅपटॉप स्क्रीन समोर बसून विद्यार्थ्यांना मानसिक आणि शारीरिक त्रास निर्माण व्हायला लागतात. डोकेदुखी, डोळ्यांची आगआग होणे, थकवा येणे यासारख्या शारीरिक समस्या तर चिडचिडेपणा या सारख्या मानसिक समस्या निर्माण होतात. असे हे ऑनलाईन शिक्षणाचे फायदे तोटे आहे.

झाडाखाली भरायचा आम्हा पक्ष्यांचा मेळा,
 कुटून आली देवा ही ऑनलाईन शाळा,
 नाही दंगा, नाही मस्ती,
 स्क्रीन पाहुनी डोळे दुखती,
 सक्तीच्या या सुट्टीचा आला आहे कंटाळा
 नको नको देवा ही ऑनलाईन शाळा,
 नको व्हिडीओ, नको ती टेस्ट,
 गुरुजी तुमच्या पुढ्यात बसूनच मिळते हो शिक्षण बेस्ट,
 खडूच्या या स्पर्शासाठी आसुसलेला हा फळा,
 नको नको देवा ही ऑनलाईन शाळा,
 बेरीज कशास म्हणतात, वजाबाकी ही कशी करतात,
 उगीच बोट्यांचा मी करते हो चाळा,
 गुरुजी तुमच्या माझ्या मध्ये ही स्क्रीन आडवी येते,
 खरंच सांगते, ह्या ऑनलाईन शाळेत घुसमट माझी होते,
 कुंभाराच्या स्पर्शाने असा घडावा हा गोळा,
 नको नको देवा ही ऑनलाईन शाळा .....
 म्हणूनच हे देवबाप्पा घाल तू ह्या कोरोना ला आळा
 आणि पुन्हा एकदा भरू दे आमची ऑफलाईन शाळा .....

○○○

४. लॉकडाऊन अनुभवताना

साक्षी पाडळे

कोरोना नंतर माणसाच्या आयुष्याची दिशाच बदलली आहे. कोरोना व्हायरसमुळे शाळा महाविद्यालये बंद आहेत. त्यामुळे मित्र-मैत्रिणी भेटत नाहीत, संचार बंदी मुळे घरात बसून राहावे लागते आहे. बाहेर खेळायला जाता येत नाही. महाराष्ट्रात कोरोनाचा रुग्ण आढळल्याने व त्यानंतर त्यात वाढ झाल्याने राज्य सरकारने शाळा, कॉलेज बंद करण्याचा निर्णय घेतला. लागलीच २३ मार्च रोजी आपल्या देशाचे पंतप्रधान मा. नरेंद्र मोदी यांनी लॉकडाऊन जाहीर केला. या कोरोनाची साखळी तोडणे व कोरोनावर नियंत्रण मिळविणे यासाठी लॉकडाऊन जाहीर करण्यात आला.

कोरोनामुळे मनात भीती निर्माण झाली होती. त्यात दररोजच्या टीव्ही वरील बातम्या ऐकून- पाहून तर खूपच भयभीत झालो होतो सगळे. चीनमधील वूहान येथे जन्मलेला हा विषाणू !! या विषाणूने सान्या जगाला हैराण करून ठेवले आहे. आणि तोच विषाणू महाराष्ट्रात - पुण्यात देखील आला. आमच्या शहरात संदेश देण्यात आले. सर्वजण कोरोना विरुद्धची ही लढाई जिंकण्यासाठी स्वतःला सैनिक समजून लढू लागले. शासन योग्य ती खबरदारी घेऊ लागले. यासाठी सर्वात महत्वाचा मूलमंत्र 'घरी राहा सुरक्षित राहा.' आमच्या सोसायटी मध्ये सेक्रेटरीने बाहेरच्या प्रत्येक व्यक्तीला प्रवेश करण्यापासून रोखण्यात आले. तसेच आमच्या शाळेतील शिक्षक, आरोग्य कर्मचारी या आजाराबाबत जागृती करण्यासाठी प्रयत्न करत होते. जून महिना उजाडला, ज्या दिवशी आमची शाळा उघडते त्या दिवशी देखील शाळा बंद. आमची शाळा बंद आहे, मात्र आमचे शिक्षक खूप मदत करत आहेत. आमचे शिक्षक मार्गदर्शनासाठी येतात तेव्हाच मी घराबाहेर पडते. मी मास्कचा वापर करते तसेच गर्दीच्या ठिकाणी जात नाही. सुरक्षित अंतर ठेवते. हात वेळच्या वेळी स्वच्छ धुते. कोरोनाने मला स्वच्छतेचा धडा शिकविला. वर्गातील अभ्यास, मैदानावरचे खेळ, गप्पागोष्टी, दंगामस्तीला

मात्र मी विसरले. आता एकच प्रार्थना करते, दूर कर हे संकट, पूर्ण कर मनोकामना, जाऊ दे हा कोरोना.... देवा प्लिज सुरु कर रे माझी शाळा.'

खरं तर प्रत्येकाला आता हा लॉकडाऊनचा अनुभव आला असेलच न !! खूप कंटाळा आला असेल. कारण प्रत्येकाला बाहेर पडण्याची गरज आहे, सवय ही झाली आहे. हे घरी राहणे जड जात असेल न ? पण ही शांतता तरी कधी अनुभवणार ? खरं तर कुणीच बाहेर पडायचं नाही असे आहे. पण घर चालवण्यासाठी तरी कर्त्या पुरुषाला बाहेर पडावेच लागेल ना ? तर आपण सर्वांनीच कोरोनाविषयी जागरूकता पाळू या. बऱ्याच दिवसांपासून कोरोनाबद्दल ऐकायला, वाचायला आणि बघायला ही मिळतंय. जे झाले ते वाईटच झाले. संकटे कितीही मोठी असू द्या, आपणाजवळ सकारात्मक विचार असतील तर आपण त्या संकटाचा सामना करू शकतो. दिवस- रात्र केवळ कोरोनाशी संबंधित बातम्या लोकांसाठी मानसिक त्रास ठरत आहेत, ज्यामुळे ते नकारात्मक होत आहेत. दिवसभर घरात राहून शारीरिक व्यायाम न केल्याने लोकांना निरोगीपणा जाणवत नाही. दिवसभर घरात राहून मुले चिडचिडे वाटू लागतात, कारण ते बाहेर आपल्या मित्रांसह खेळू शकत नाहीत.

कोरोना विषाणूला रोखण्यासाठी लॉकडाऊनची घोषणा केली कारण कोरोना रोखण्यासाठी हा एकमेव मार्ग आहे. सरकारने दिलेल्या सूचनांचे प्रामाणिकपणे पालन करणे आपले कर्तव्य आहे. तरच या साथीचा नाश होऊ शकेल. या सर्वांमध्ये डॉक्टर, पोलीस आणि इतर कर्मचारी यांचे मी मनापासून आभार मानते. कारण ते स्वतःची व स्वतःच्या कुटुंबाची काळजी न करता त्यांचे प्राण पणाला लावून लढत आहेत. आपणही घराच्या बाहेर आवश्यक असल्यासच पडले पाहिजे व त्यांना सहकार्य केले पाहिजे.

○○○

५. आपत्ती काळातील सामाजिक बांधिलकी आणि आपण...

वैष्णवी विलास भामे

प्रथम वर्ष विज्ञान

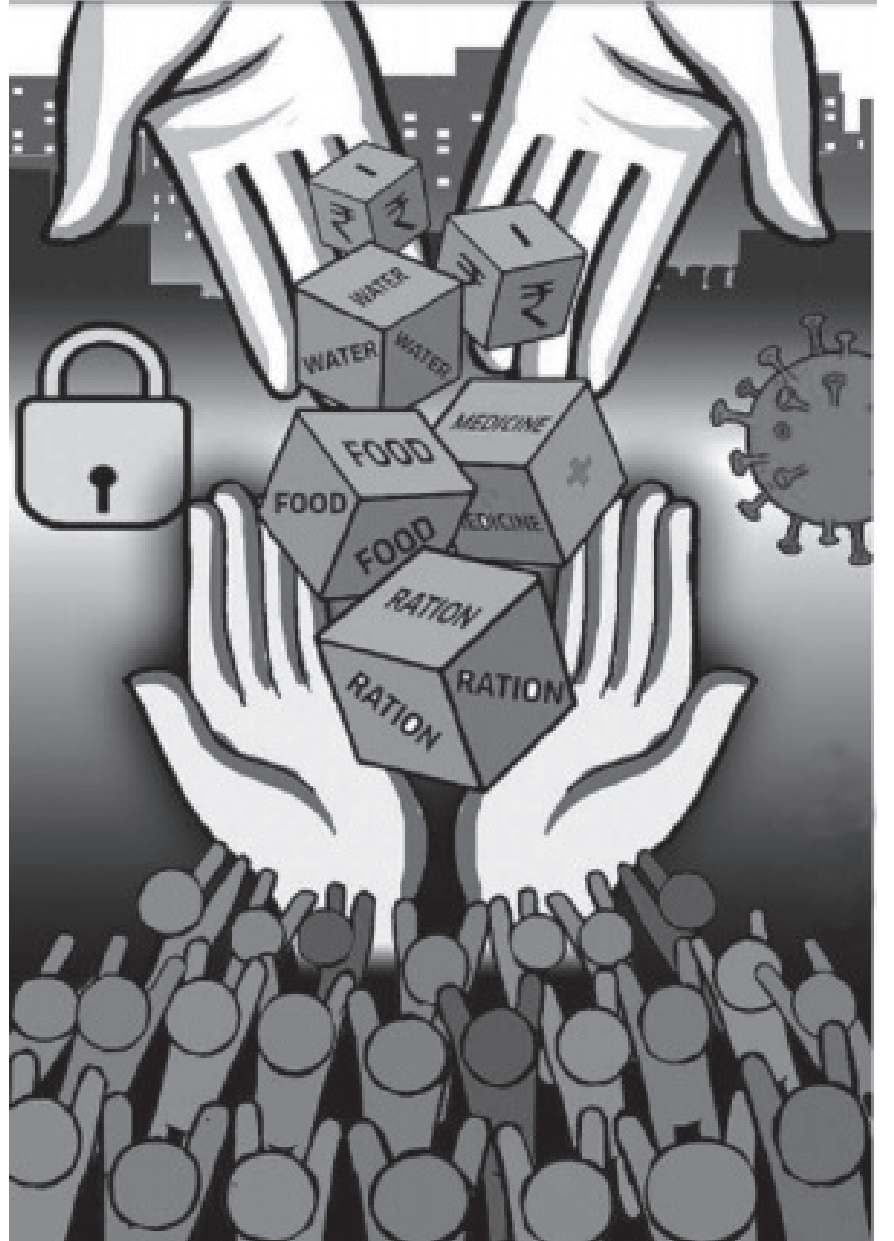
चीन मधून आलेली ही स्वारी
जगासाठी ठरली सगळ्यात मोठी महामारी
खबरदारी घेणे हीच सगळ्यात मोठी जबाबदारी

२०२०-२०२१ या वर्षातील एक

आठवण कोणती ? यावर कोरोना हीच आमची एकमेव अविस्मरणीय आठवण असेच उत्तर मिळेल. डॉक्टरांनी काय होतंय ? असे विचारल्यावर डोकं, सर्दी, खोकला असे आजार त्यांना ऐकायला लागत ; परंतु आता या आजारांचे नावसुद्धा कोणी काढत नाही. आपल्या घरी येणाऱ्या पाहुण्यांनी दारातले पाळलेले कुत्रे पाहून घाबरल्या नजरेने आपल्याकडे पाहिले की आपण म्हणायचो - घाबरू नका आम्ही आमच्या कुत्र्याला लस दिलेली आहे.' आता आपण सांगतो की, घाबरू नका आम्ही लस घेतली आहे.' काय परिस्थिती आली ना !!

अतिथी देवो भव ! अशी आहे आपल्या भारताची संस्कृती. कोरोनाने आपल्याला ही संस्कृती विसरण्यास भाग पाडले. लोकसंख्येच्या मानाने जगामध्ये दुसरा क्रमांक पटकावणाऱ्या भारतासारख्या विकसनशील देशात कोरोनाच्या नावाखाली जणू गरिबीला खत- पाणी घातल्यासारखेच आहे.

कोरोनामुळे निर्माण झालेल्या या परिस्थितीचा फायदा जर राजकीय नेते, भ्रष्ट समाज यांनी घेतला तर गरीबांचा

आशेचा किरण बंद होऊन जाईल.

सध्याची कोरोनामुळे देशातील स्थिती एवढी भयावह होत चाललेली आहे की कोरोनाचे नाव जरी ऐकले तरी अंगावर काटा उभा राहतो. आपल्या आईला कोरोनामुळे प्राण गमवावा लागला हे समजल्यावर तिच्या वीस वर्षांच्या मुलीने आत्महत्या केली.' विचार करण्यासारखी गोष्ट आहे. वीस वर्षांची सुजान मुलगी हतबल होऊन जाते तर या चिमुकल्या लेकरांनी कुठे जायचे? बीबीसी न्यूज वरती बातमी होती, जेवायला काही नव्हते तर आईने तिच्या लेकरांसाठी दगडी उकळल्या.' भयंकर परिस्थिती करून ठेवली आहे या कोरोनाने ...

वो रुलाकर हंस न पाया देर तक
जब मै रो कर मुस्कुराया देर तक
भूखे बच्चोकी तसल्ली के लिये
माँ ने फिर पानी पकाया देर तक
गुनगुनाता जा रहा था एक फकीर
धूप रहेती है न साया देर तक ...!!'

आपल्या देशाची भ्रष्ट कार्यप्रणाली याला जबाबदार म्हणावी लागेल. दिल्ली मध्ये एका घटनेत निशी शर्मा नावाच्या एक महिला आपल्या कोरोनाग्रस्त सासूसाठी ऑक्सिजनची व्यवस्था व्हावी म्हणून त्यांना एका दवाखान्यातून दुसऱ्या दवाखान्यात हलवत होत्या. अखेरपर्यंत त्यांना ऑक्सिजन न मिळाल्यामुळे त्यांना त्यांचा जीव गमवावा लागला. जर त्पैकी एखाद्या तरी दवाखान्यातून त्यांना ऑक्सिजनची व्यवस्था झाली असती तर निशी शर्मा यांच्या सासू आज आपल्यात असत्या. त्याचप्रमाणे उत्तरप्रदेश मध्ये अंजली नावाच्या एका गर्भवती महिलेला आपले प्राण गमवावे लागले. एका अशा बालकाला की जे अजून या विश्वात सुद्धा आले नव्हते आणि आपल्या पत्नीला गमावून बसलेले अंजलीचे पती सांगतात की या घटनेला फक्त सरकार आणि ही कार्यप्रणाली जबाबदार आहे. आता त्यांच्या मुलीला पोलीस आणि मुलाला आय.ए.एस. व्हायचे आहे. जेणेकरून सचिन यांच्या मते या

भ्रष्ट कार्यप्रणालीस आळा घालण्याचा हे चिमुकले प्रयत्न करतील.

अशा घटनांचा अजून किती पाढा वाचायचा .. या कोरोनामुळे झालेल्या हानीचा .. अशा परिस्थितीमध्ये आपलीही काही जबाबदारी आहे. संत तुकाराम सांगतात -

जे का रंजले गांजले ,
त्यासी म्हणे जो आपुले,
तोचि साधू ओळखावा,
देव तेथचि जाणावा

ज्यांना एकवेळेसचे अन्न मिळणे मुश्कील आहे; अशा गरजूंना आपल्याकडून आपण शक्य ती मदत करायला हवी. तुका म्हणे होय मनासी संवाद, आपुलाची वाद आपणासी आपले कुटुंब ही आपली जबाबदारी आहे. आपल्या कुटुंबाची आपणच काळजी घ्यावी. मास्कचे नियमित वापर, बाहेर शक्यतो गरज असेल तरच जाणे, हात साबणाने वारंवार धुणे, सर्दी, खोकला यांसारख्या आजाराची लक्षणे दिसल्यावर त्वरित जाऊन उपचार घेणे याप्रकारच्या मुलभूत गोष्टींचे आपणच पालन करायला हवे. अशा या कोरोना काळामध्ये मीच आहे माझा रक्षक याप्रमाणे प्रत्येकाने प्रत्येकाची काळजी घ्यायला हवी. अहो काही नाही कमावले आपण कमावलेले. सगळे जागेवर राहते. त्यामुळे फक्त प्रेम करा आणि सगळ्यांना प्रेम वाटा. शेवटी काय आपण सगळे त्याच परमेश्वराची लेकरे आहोत. त्याच्याकडे एकच प्रार्थना -

संकट मे है आज ये धरती,
जिस पर तुने जन्म लिया,
पुरा कर दे आज वचन वो,
गीता मे जो तुने दिया,
कोई नही है तुज बिन मोहन,
हमारा रखवाला रे,
मदत करो कृष्ण उन सबक ,
जो आज संकट मे है

○○○

६. कोरीनाने हे शिकवले

- ऋतुजा गोपीनाथ शिंदे

प्रथम वर्ष वाणिज्य

आपण जे लहानपणापासून शिकू शकलो नाही ते आपल्याला कोरीनाने शिकवले;
हात कसे धुवायचे यापासून ते स्वतःची काळजी कशी घ्यावी,
हे ही कोरीनाने शिकवले ....
स्वच्छतेचे महत्त्व समजवण्यासाठी खूप स्वच्छता अभियान राबविण्यात आले,
तरीही आपण ते समजू शकलो नाही,
पण कोरीनाने आपल्याला ते एका झटक्यात शिकवले...तेही आपल्या जवळच्या माणसांचे उदाहरण देऊन

... ते म्हणतात ना, कोणतेही संकट जोपर्यंत आपल्यावर येत नाही तोपर्यंत आपल्याला ते किती धोकादायक आहे हे समजत नाही. हे खरे आहे ते आपल्याला कोरीनाने शिकविले ....

जे वृक्ष आपल्याला ऑक्सिजन देतात त्यांना तोडू नका हे आपल्याला लहानपणापासूनच शिकवलं जायचं, पण आपण ते ऐकल नाही. आणि आता ऑक्सिजन किती महत्वाचा आहे आणि ऑक्सिजनची काय किंमत आहे हे ही कोरीनाने चांगल्या प्रकारे शिकवले.....

○○○

७. कोरोना - मला आलेला अनुभव

- पल्लवी तात्यासाहेब करांडे

तृतीय वर्ष बी.बी.ए.

कोरोना एक आजार. कोरोना बद्दल काय लिहिणार

? किती लिहिणार ? म्हणाल तर खूप काही आहे लिहायला. आणि म्हणाल तर निशब्द होतो माणूस कोरोना या विषयावर बोलताना ....

दीड वर्षापूर्वी कोरोना आला.सुदैवाने अजून पर्यंत तरी मी कोरोना पासून सुरक्षित आहे. परंतु कोरोनाने जगाची जी अवस्था केली ती माणसाच्या सहनशीलतेचा अंत आहे. न भूतो न भविष्यती असं सर्व घडलं या कोरोना महामारीच्या काळात .

लहानपणी शाळेत लिहिलेले निबंध नकळतच खरे घडले .....

शाळेला वर्षभर सुट्टी असती तर .. त्यावेळी याबद्दल कल्पनाच केली होती. आणि या कल्पनेमुळे खूप आनंदही झाला होता. मात्र आज विद्यार्थी मनातून कळकळत आहे, शाळेत जाण्यासाठी, घरातून बाहेर पडण्यासाठी ..

सहावीला असताना पाठ्यपुस्तकात एक चित्र होते. त्या चित्रात एकीकडे आज माणूस झाडे तोडत आहे आणि उद्या सर्व लोक ऑक्सिजनचे सिलेंडर घेऊन फिरत आहेत असे दाखविण्यात आले होते. तेव्हा मनात म्हणाले होते की हे चित्र खरं व्हायला दोन- तीन शतके तरी जातील तेव्हा कल्पनाही केली नव्हती की एका दशकातच हे चित्र खरे ठरेल.

कोरोना बद्दल बोलताना सगळे बोलतात की एक आजार सांगून गेला की पैसा संपती या सर्वांपेक्षा जीव महत्त्वाचा असतो. अगदी खरे आहे हे. रोज बातम्या मध्ये मृतांचे, रुग्णांचे नवनवे आकडे असले तरी ज्या आई वडिलांनी आपला तरुण मुलगा, ज्या स्त्री ने आपला पती गमावला आहे त्यांच्यासाठी तर नियतीची क्रूर थड्याच आहे. एका कुटुंबातील एक व्यक्ती जरी गेला तरी संपूर्ण कुटुंब ढासळते. आज अशी हजारो कुटुंब रोजच्या रोज ढासळत आहे. घरातून बाहेर पडलेली व्यक्ती परत घरी येतच नाही.घरच्यांनाही कल्पना

नसते की आपण शेवटच पाहत आहोत आपल्या माणसाला. यापूर्वी माणसाच्या किती भावना जोडलेल्या असायच्या आपल्या जवळच्या माणसाशी आणि आज दवाखान्यामध्ये दफनविधी. म्हणजे शेवटच बघूही शकत नाही. हे सर्व आज लोक पचवत आहेत.

आजही बाहेर पडता येत नाही. पण बाहेरच्या जगाकडे एकदा नजर टाकली की बंद पडलेली उपहारगृहे, बंद पडलेले उद्योग-धंदे, उदासवाण्या वाटणाऱ्या बंद बाजारपेठा, रिकामे रस्ते दिसतात. हे सर्व पाहिले ना की महाभारत, पानिपत यासारख्या महायुद्धानंतर ही अशीच परिस्थिती असेल हा विचार मनात येतो.

मला अभिमान वाटतो आपल्या भारताचा! असे म्हणतात, भारत हा श्रीमंत लोकांचा गरीब देश आहे आणि आज जेव्हा गरज पडली तेव्हा श्रीमंतानी गरिबांना मदतीचा हात दिला. पडद्यावरचे खलनायक खऱ्या आयुष्यातले नायक बनले. रोज काम करून पोट भरण्या लोकांच्या मदतीला हजारो हात धावून आले.

कोरोनाने माणसातील अंतर तर वाढवलं पण, माणुसकीने माणसांमधील प्रेम वाढवले. माणसे जोडली. दुराव्यामुळे माणसातील, नात्यातील कटुता नाहीशी झाली. या सर्वात आपले डॉक्टर्स, पोलीस, सर्व कर्मचारी आपल्या परिवारापासून दूर राहून आपल्या प्राणांची बाजी लावून देश वाचविण्यासाठी लढत आहेत. देवही आपली मंदिरे बंद करून माणसांच्या मदतीला पीपीई कीट घालून धावून आला आहे.

या पीपीई कीटमधल्या, रस्त्यावरच्या खाकी वर्दीतल्या, सफाई करणाऱ्या, स्मशानात प्रेतांची विल्हेवाट लावणाऱ्या, मृत्युच्या तोंडातून लोकांना वाचवण्यासाठी प्रत्यक्ष यमदेवाशी लढणाऱ्या या सर्व कर्मचारी रूपाने धावलेल्या देवाला विनम्र अभिवादन !!!!!

○○○

८. ऑनलाईन शिक्षण

- पूजा नितीन किलजे

अकरावी

२०२० मध्ये आलेल्या कोरोना साथीमुळे संपूर्ण जगभरात ऑनलाईन शिक्षण प्रसारित झाले. मोबाईल, टॅब किंवा संगणक यांचा वापर करून नव्या पिढीतील विद्यार्थी घरबसल्या शिक्षण घेऊ लागले. हे शिक्षण म्हणजेच ऑनलाईन शिक्षण किंवा डिजीटल शिक्षण!!

आज प्रत्येक विद्यार्थी मोबाईल आणि संगणकावर शिकू लागलेला आहे तेही ऑनलाईन क्लासच्या निमित्ताने ! शिक्षक व्हिडीओ सॉफ्टवेअर इंटरनेटचा वापर करून सर्व विद्यार्थ्यांशी जोडले जात आहेत. जसे शाळेत शिकवले जाते त्या पद्धतीनेच ऑनलाईन देखील शिकवता येऊ शकते, याचे प्रत्यंतर सर्वांना येऊ लागले .

इयत्ता पहिली ते महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांपर्यंत हे ऑनलाईन शिक्षण उपलब्ध आहे. सर्व विषय घरबसल्या शिकता येऊ शकतात याचे ज्ञान झाल्याने सर्व पालक आणि विद्यार्थी देखील आता अशाच शिक्षणाची मागणी करू लागले आहेत. इंटरनेट वापरामुळे मुलांच्या शंका देखील लगेच सोडविल्या जाऊ लागल्या आहेत.

घरी बसून सर्वात उत्तम शिक्षण उपलब्ध होणे, नावाजलेल्या शिक्षकांची ऑनलाईन तासिका, कोणत्याही विषयाची सखोल माहिती, शिक्षणाव्यतिरिक्त इतरही अनेक कौशल्य विकसित करणे, असे एक न अनेक फायदे ऑनलाईन शिक्षणाचे आहेत.

शिक्षणाच्या या पद्धतीचे तोटे देखील भरपूर आहेत. वर्गात शिकविताना शिक्षक- विद्यार्थी नाते विकसित होत असते पण ऑनलाईन शिक्षण पद्धतीत शिक्षक हा दूर असल्याने विद्यार्थ्यांना शिक्षकाचा सहवास लाभू शकत नाही. शिक्षक आणि शिक्षण या बदल आदर निर्माण होऊ शकत नाही.

शिक्षण घेताना विद्यार्थ्यांला मोबाईलचे व्यसन देखील लागू शकते. इंटरनेट चालू असल्यामुळे विद्यार्थी इतर वेबसाईट

आणि सोशल मिडिया हाताळू लागले आहेत. शिक्षक आणि विद्यार्थ्यांचा संवाद हा सोशल मिडिया वरून होऊ लागला आहे. त्यामुळे एकंदर विचार करता दिवसातून विद्यार्थ्यांचा खूप सारा वेळ मोबाईल वापरण्यात जात आहे.

आता परीक्षाही ऑनलाईन होत असल्याने विद्यार्थ्यांचा लिखाणात कस लागत नाही. भाषेचे ज्ञान होणे कठीण होऊन बसले आहे. त्याबरोबरच आरोग्याच्या समस्या भेडसावत आहे. कारण मोबाईल तासनतास वापरत असल्याने डोळ्यांचे विकार, मन एकाग्र न होणे, उदास वाटत राहणे अशा समस्या डोके वर काढू लागल्या आहेत.

डिजीटल शिक्षणाचे फायदे आणि तोटे यांचा विचार केल्यास एक मध्यम पर्याय निघू शकतो तो म्हणजे काही तास ऑनलाईन शिक्षण आणि काही तास खेळ, व्यायाम व कला शिक्षण! नुसतेच ऑनलाईन शिक्षण देताना आपण विद्यार्थ्यांना शारीरिक आणि मानसिकदृष्ट्या कमकुवत बनवत आहोत. त्यामुळे सर्वांगीण विकासाचा मुद्दा सर्वप्रथम विचारात घेतला पाहिजे.

इंटरनेट आणि मोबाईलचे विश्व नाकारता येणार नाही. शिक्षण ही आता त्यामध्ये जोडले गेले आहे. त्यामुळे शिक्षणासाठी योग्य शिक्षक वर्ग आणि वेळोवेळी शिक्षण तज्ञांचा सल्ला हा डिजीटल शिक्षण प्रकारात उपयुक्त ठरू शकेल.

मोबाईल व संगणकाच्या अति वापरामुळे आरोग्याच्या समस्या भेडसावू लागल्या आहेत. त्यासाठी डॉक्टर व मानसोपचार तज्ञ हे आरोग्य विषयक काळजी घेण्यात मार्गदर्शक ठरू शकतील. ऑनलाईन शिक्षण हा इथून पुढच्या पिढ्यांसाठी असणारच आहे. त्यामुळे नव्या शक्यतांबरोबर नव्या जबाबदाऱ्या देखील सर्वांना समजून घ्याव्या लागतील.

○○○

१. कोरोनाने हे शिकविले...

– प्रणाली दत्तात्रय बरकडे

द्वितीय वर्ष बी.बी.ए.

या जगात मानव जातीने अनेक रोगांचा सामना केलेला आहे. जसे की स्वाईन फ्लू, प्लेग, अन आता सर्वात मोठी महामारी म्हणजे कोरोना ... आज या छोट्या व्हायरसने संपूर्ण जगात शैमान घातलं आहे. समस्त मानव जातीची झोप उडविली आहे. त्यामुळे मानवाच्या मनात अनेक नकारात्मक विचारांनी शिरकाव केला आहे. आणि तिच नकारात्मकता मानवाला जीवन संपवायला भाग पाडत आहे. पण ही नकारात्मकता किती दिवस जिंकणार आहे. एक ना एक दिवस त्याला पराभूत व्हावेच लागेल. अन त्याला पराभूत करून सकारात्मकतेने विजय प्राप्त केला आहे. समस्त मानव जातीला या विषाणू पासून बचाव करण्याची उर्जा म्हणजेच लस उपलब्ध करून दिली आहे. परंतु या कठीण काळात मानवाला कोरोना हा विषाणू खूप काही शिकवून गेला आहे.

कोरोनाने माणसाला माणूसपण शिकवले आहे. त्यामुळे आपल्याला डॉक्टरांमध्ये, पोलिसांमध्ये व सर्व कोव्हीड योध्यांमध्ये देव दिसला आहे. उगीच नाही म्हणत देव दगडामध्ये नाही माणसामध्ये शोधा कोरोनाने माणसाला पुन्हा एकदा गावाची, शेतकरी राजाची, काळ्या मातीची आठवण करून दिली आहे. जर जगाचा पोशिंदा मजबूत असेल तर कितीही मोठं संकट येउद्या तो खंबीरपणे उभा राहील, इतकी ताकद या माझ्या शेतकरी राजामध्ये आहे. आज या धावत्या व व्यस्त जीवनात कोरोनाने पुन्हा एकदा माणसाला शेतीकडे वळवले आहे. देश कितीही डिजिटल होऊद्या पण त्याला शेतीशिवाय पर्याय नाही हे कोरोनाने दाखवून दिले आहे.

कोरोनाने माणसातला मी पणा , अहंकार, गर्व

सर्वकाही ठेचून काढले आहे. जेव्हा मरण डोळ्यांसमोर असते तेव्हा अहंकार, गर्व बाळगून चालत नाही, तर परिस्थिती समोर नम्रच राहावे लागते. तुम्ही कितीही नाव, पैसा, पद कमवा पण जर तुमची समोरच्याला मदत करण्याची क्षमताच नसेल तर त्या कमावलेल्या नावाचा, पैशाचा, पदाचा तुमच्या अहंकाराचा काहीच फायदा नाही. जो नम्र असेल व ज्याची वाणी गोड असेल तोच सर्वांचा हेच आज कोरोनाने दाखवून दिले आहे.

आज ८४ लक्ष योनी आहेत तरीही कोरोना मात्र माणसालाच होत आहे. असे का बरे? त्याचे कारणही माणूसच आहे. जशी माणसाने आजपर्यंत निसर्गाला हानी पोहचवली आहे तशीच आज निसर्गराजा माणसाला हानी पोहोचवीत आहे. म्हणतात ना, जैसी करणी वैसी भरणी ते असेच! शेवटी सर्व परिस्थिती पाहून मला काही ओळी सुचतात ...

कोरोनाने शिकविला माणसाला धडा !!

माणसांच्या पापाचा भरला घडा,
माणसाने केला जातीपातीचा भेदभाव,
म्हणून केला लॉकडाऊनने घाव,
पक्षी करतात मुक्त संचार,
माणूस करतो घरात बसून मुक्त संचार,
शिक्षणानेही मानली कोरोनासमोर हार,
कर रे देवा काहीतरी चमत्कार,
ध्यानीमनी एकच ध्यास,
कधी होईल कोरोनाचा न्हास!

○○○

१०. कोरीना - माझा अनुभव

- श्रुतिका कानडे

द्वितीय वर्ष विज्ञान

१७ मार्च २०२० रोजी होस्टेलच्या रूममध्ये अभ्यास करत होते. कारण पेपर सुरू होते. पण माझ्या रूमच्या बाहेर वेगळाच गोंधळ सुरू होता. काहीजणी म्हणत होत्या परीक्षा रद्द होणार, भारत बंद होणार. मी बाहेर गेले तेव्हा कळले कुठला तरी रोग पसरतोय त्यामुळे सुट्ट्या देणार आहेत. याआधी दोन- तीन दिवसांपासून हा गोंधळ ऐकतच होते पण काही सिरीयस असे वाटले नाही. हा रोग खूप झपाट्याने पसरत होता म्हणून सुट्ट्या जाहीर केल्या. आम्ही अतिशय खुश होतो. मनातल्या मनात म्हंटले हा रोग काय म्हणतात त्याला कोरीना देवासारखा आला.

तो देवासारखा नव्हता. पण एखाद्या विद्यार्थ्यांच्या बंडपणामुळे शिक्षकांनी जशी शिक्षा करावी तसे देवाने माणसाच्या बंडपणामुळे त्याला दिलेली शिक्षा असावी. पण या रोगाने फक्त त्रास नाही दिला तर काहीतरी चांगले पण केले. जसे इंग्रजांनी भारताला लुटले पण काही चांगल्या गोष्टी पण भारताला दिल्यात.

या रोगाने हल्ला फुफ्फुसावर केला पण प्रत्येकाचे मन मात्र गंभीर झाले होते. कामासाठी म्हणून जन्मभूमीपासून दुरावलेल्या सर्वांना जन्मभूमीची किंमत कळली. रोजची काय रे ती कटकट म्हणणाऱ्या प्रत्येकाला आता फक्त ती कटकटच नाही तर त्यामागील कारणे ही दिसू लागली.

परिवारातून जो आनंद, एकमेकांचा सहवास हरवला होता तो कुठेतरी सापडला. आयुष्यात फक्त पैसा महत्वाचा आहे म्हणताना आता मनात आणि डोक्यात ते १५ दिवस

आठवतात जेव्हा जवळ पैसा असून रिकामं असल्यासारखे वाटत होतं. दारात आलेल्या भिकाऱ्याकडे बघताना बातम्यांमध्ये दाखवणाऱ्या भुकेने व्याकूळ असलेले लोक दिसतात आणि आपोआपच त्यांच्या ताटात अन्न दिले जाते.

कामात असो वा नसो ज्या मित्र मैत्रिणींचे फोने उचलत नव्हते आता मात्र वेळ काढून त्यांच्याशी बोलते. आईला तरी काय काम असते असे म्हणायची हिंमत होत नाही.

कॉलेजचे तास बंद करून मजा मारणारे आम्ही आज त्याच क्लास मध्ये बसण्यासाठी तरसतोय. FAMILY TIME MEETING हे काय असते? ते आता कळले.

बापरे!!! हा कोरीना रोग म्हणून खूपच नुकसान केलं, खूप त्रास दिला, अजूनही परेशान करतोय. हे सगळे येता जाता आपण ऐकतो. हो की नाही? पण काय आहे आपल्याला पांढऱ्या शुभ्र कागदावरील फक्त काळे डाग दिसतात. मला मान्य आहे कोरीनाने आपल्याकडून खूप काही हिरावून घेतलं पण काही मौल्यवान गोष्टी दिल्यात.

कोरीनाने माणसाची किंमत करायला शिकवले. माणुसकी माणसातून हरवत चालली होती ती शिकवली. भविष्यात नातवांना कोरीना विषयी सांगताना हे ठणकावून सांगेल की हे कोरीनाने शिकवले.

११. स्त्री जन्म म्हणुनि न व्हावे उदास

- क्षितिजा राजेंद्रकुमार चव्हाण

एम.ए.-अर्थशास्त्र भाग-२

न सांगता हे कळे

अंतरीचा उत्कट भाव आहे
घडवी दोन परिवारांचे मिलन
स्त्री तिचे नाव आहे

पण दुदैव असे की स्त्री हे नाव उच्चारले तरी आमची नाकं मुरडली जातात. आम्हाला लग्नासाठी बायको हवी असते. मुलांचा संसार थाटायला सून हवी असते. मनातले गुपित सांगायला मैत्रीण हवी असते. घरातले काम करायला मोलकरीण हवी आहे. पण वंशाची पणती असलेली मुलगी मात्र नकोय.

काही कुटुंबामध्ये ज्यावेळी मुलगी जन्माला येते तेव्हा मुलीला जन्माला घालणाऱ्या मातेला दोष दिला जातो. मुलगी जन्माला आली म्हणून दुःख व्यक्त केले जाते. कुटुंबातील सदस्य आनंद साजरा करायचा सोडून उदास होऊन बसलेले दिसतात. पण त्याच जागी जर मुलगा जन्माला आला तर हत्तीवरून साखर वाटायची भाषा केली जाते. मुलगा जन्माला आला म्हणून आनंद व्यक्त करायचा; पण मुलगी जन्माला आली म्हणून दुःख व्यक्त करायचे. असे का ? म्हणूनच संत जनाबाई म्हणतात,

स्त्री जन्म म्हणुनि न व्हावे उदास ,

साधुसंता ऐसे केले जनी

जी आजी नातवंडाचे तोंड लवकर पाहायला मिळावे म्हणून देवाकडे साकडे घालत असते तीच आजी झालेले नातवंड हे मुलगा नसून मुलगी आहे असे कळताच स्वतःच्या नशिबाला व कर्माला दोष देऊ लागते. हे असे वागत असताना मात्र ती विसरून जाते की ती सुद्धा एक स्त्रीच आहे. स्त्री चा जन्म झाला म्हणून जर स्त्री च उदास होत असेल तर भविष्यामध्ये स्त्री च्या अस्तित्वाचा खूप मोठा प्रश्न उभा

राहिल ही शक्यता नाकारता येणार नाही. आज आपण २१ व्या शतकात वावरतो आहोत. पुरोगामी विचार सोबतीला घेऊन आधुनिक तंत्रज्ञानासोबत मैत्री व्यक्त करत आहोत. तरीसुद्धा स्त्री आणि तिचा जन्म म्हंटले की चांगल्या विचारांऐवजी महान स्त्री व्यक्तिमत्त्वाच्या कर्तृत्वाऐवजी बुरसटलेल्या विचारांनीच मनात का थैमान घालावे ? स्त्री चा जन्मच मुळी वाईट असेच का वाटावे ? स्त्री म्हणजे कुटुंबाचा कणा, स्त्री म्हणजे घराचे चैतन्य, स्त्री म्हणजे अखंडित आनंदाचे निखळ व भरभरून प्रेम देणारे एक सुंदर पर्व असेही विचार मनात यायला हवेत. याही विचारांनी मनात थैमान घालावे.

वर्तमान परिस्थितीचा विचार केला तर असे लक्षात येते की, मुली मुलांच्या खांद्याला खांदा लावून काम करू लागल्या आहेत. प्रत्येक क्षेत्रात मुली मुलांच्या बरोबरीने आहेत. पण मग मुलांपेक्षा मुलींचा जन्मदर कमी का ? याचे कारण म्हणजे एक तर गर्भातच मारून टाकणे अथवा जन्म झाल्यानंतर त्या नवजात बालिकेचा जगण्याचा हक्क हिरावून घेणे. कोणी दिला आहे तुम्हाला अधिकार कोणाचा तरी जगण्याचा हक्क हिरावून घेण्याचा ? विचार केला असेल तर लक्षात येईल की, तुम्ही किती मोठा गुन्हा करत आहात ?

भारताला स्वातंत्र्य मिळून ७४ वर्षे पूर्ण होत आहेत.

पण तरीसुद्धा आज भारत देश विकसनशील राष्ट्र म्हणूनच ओळखला जातो. याची अनेक वेगवेगळी कारणे आहेत आणि त्यापैकीच एक म्हणजे देशात रोज स्त्रीभ्रूण हत्येच्या, जन्माला आलेल्या मुलींना मारून टाकण्याच्या कितीतरी घटना घडत असतात. शिवाय स्त्री जन्मासंदर्भात असलेले नीच विचार आणि आपले लांछनास्पद कर्तृत्व. नवजात बालिकेचा, भ्रूणाचा जगण्याचा हक्क न हिरावून घेता योग्य रीतीने सांभाळ केला, योग्य ते संस्कार दिले, गुणवत्तापूर्ण व कौशल्ययुक्त शिक्षण दिले तर तीच बालिका भविष्यात देशाच्या

प्रगतीला हातभार लावेल. अशा एकाच नाही तर खूप मुलींचा देशाच्या प्रगतीला हातभार लागेल व भारत हे राष्ट्र विकसित राष्ट्र म्हणून नावारूपाला आल्याशिवाय राहणार नाही. म्हणूनच काव्यरूपी वचनातून सांगावे वाटते,

या रक्षावया नारी नर,
थांबवूया नर संहार,
स्त्री शक्तीचा करू आदर,
अधोगती पळेल दूर- दूर

ज्या कुटुंबामध्ये स्त्री जन्माचे स्वागत मोठ्या आनंदात, उत्साहात केले जाते, जिथे स्त्रियांचा आदर केला जातो, मानसन्मानाने, पुरुषांच्या बरोबरीने वागवले जाते ते कुटुंब प्रगतीच्या बाबतीत सर्वोच्च स्थानावर असते.

लेकीचा जलम जसा गाजराचा वाफा,
येड्या तुम्ही मायबापा जन्मा घालून काय नफा
लेकीचा जलम कोण्या घातला येड्यान,
परायाच्या घरी बैल राबतो भाड्यानं,
लेकीचा जलम नको घालू नारायणा,
परक्याची ताबेदारी बाईचा जल्म उना

आपल्यामुळे शिकलेले, सुशिक्षित, पण सुसंस्कृत नसलेले काही लोक असा विचार करतात की, मुलगी म्हणजे परक्याचे धन म्हणून तिला सोयी सुविधा पुरविल्या जात नाहीत, तिच्या इच्छेविरुद्ध वागवले जाते, वेळोवेळी अपमानित केले जाते, मनाप्रमाणे शिकू दिले जात नाही. लग्न करून दुसऱ्याच्या घरी जाणार आहे म्हणून कशाला हवय तिला शिक्षण. शिक्षण घेऊन काय करणार असा विचार केला जातो. पण मुलीला चांगले शिकवले तर ती आपले नाव मोठे करेल, शिवाय तिच्या सासरच्यांनाही अभिमान वाटेल असा विचार का केला जात नाही? ज्या घरातील मुलगी व सून सुशिक्षित असते, त्या घरात कल्याणकारी विचारांचा प्रकाश सदैव नांदत असतो. म्हणूनच म्हणतात ना -

मुलापेक्षा मुलगी बरी प्रकाश देते दोन्ही घरी

ज्या मुलींच्या शैक्षणिक गरजांची पूर्तता आई वडिलांनी केली त्या मुली आज कुठे तरी मोठ्या पदावर कार्यरत आहेत. याची अनेक उदाहरणे आपणास पहावयास मिळतात. याचेच एक उत्तम उदाहरण म्हणजे कारगिल गर्ल - गुंजन सक्सेना!

इतकेच नव्हे तर परिस्थितीमुळे ज्या मुलींना आईवडील

शिकवू शकत नाहीत, अशा मुलींनी स्वतःच्या जिद्दीवर व प्रबळ इच्छाशक्तीवर मेहनतीने संघर्ष करून शिक्षण पूर्ण केले. अशी उदाहरणे सुद्धा पहावयास मिळतात. आपली परिस्थिती नसताना शिक्षण पूर्ण करते व आपले नाव मोठे करते तेव्हा या मुलीला जन्माला घालून सार्थक झाले.आम्ही नशीब कमावले असे उद्गार आईवडिलांच्या तोंडून निघतात. अशीही उदाहरणे आपण पहिली आहेत. मग सांगा बघू स्त्री जन्म म्हणून का नाराज व्हायचे?

आपला भारत देश म्हणजे महान संस्कृती व गौरवशाली परंपरा असलेला देश आहे. जिथे एकेकाळी स्त्रीला आदर दिला जायचा. स्त्री जन्म म्हणजे लक्ष्मी-सरस्वतीचे आगमन समजले जायचे. पण आज परिस्थिती संपूर्णपणे विरुद्ध आहे.

भारत देशाला अनेक कर्तृत्ववान स्त्रियांचा इतिहास लाभलेला आहे.त्यात झाशीची राणी लक्ष्मीबाई, जिजामाता, सावित्रीबाई फुले, अहिल्याबाई होळकर यांची नावे अगदी अभिमानाने घेतो. मग प्रश्न पडतो की या कोण होत्या? स्त्रियाच होत्या ना? या नसत्या तर भारताला स्वातंत्र्य मिळाले असते का? पहिली महिला आय.पी.एस. किरण बेदी मिळाल्या असत्या का? याचे उत्तर कदापी नाही .

इतिहासातील सर्व महानायिकांचा, कर्तृत्ववान स्त्रियांचा आदर्श डोळ्यासमोर ठेवून त्यांचे विचार मनात आणून अगदी आनंदाने मुलीना जन्माला घालूया. या महानायिकाप्रमाणेच मुलींना कर्तृत्ववान बनवूया व भारताच्या उज्वल भविष्याचे व विकसित राष्ट्राचे स्वप्न प्रत्यक्षात आणूया आणि प्रोत्साहन देऊया, अशा कितीतरी जिजाऊ, सावित्रीना घडविण्यासाठी !!! म्हणूनच म्हणावेसे वाटते -

तू बनू नको सीता त्या रामाची,
लोक तुला अबला म्हणतील,
तू बनू नको द्रौपदी त्या पांडवांची,
लोक तुला वेश्या म्हणतील,
तू हो सावित्री त्या ज्योतिबाची,
लोक तुला क्रांतीज्योती म्हणतील

समस्त भारतवर्षाला प्रकाशमान करावयाचे असेल तर स्त्री जन्माचे स्वागत हे आनंदानेच करायला हवे.

○○○

१२. उमलण्याआधी...

– रेणुका योगेश बामगुडे

अकरावी

आई मी तुझ्या आणि बाबांच्या रक्ताचा अंश आहे. तुमच्या प्रेमाचे प्रतिक आहे. तर मग मी मुलगी किंवा मुलगा काय फरक पडतो? आज पासून नऊ महिने मी तुझ्या उदरात वावरणार, तुझ्या प्रत्येक श्वासासोबत माझा ही श्वास जोडला जाणार. माझ्या संगोपनासाठी तू आणि बाबा आजपासून सुरुवात करतात कारण तू सुखरूप तर मी ही सुखरूप म्हणून बाबा तुझी काळजी घेतात. पण त्या काळजीमध्येही तुलाच फक्त माझ्या हालचालीची चाहूल लागते. माझ्या बरोबर तुझे नाते नऊ महिन्यांच्या पहिल्या दिवसापासून असते. बाबा आणि इतर दुसऱ्या सगळ्या नात्यांची ओळख माझ्या जन्मानंतरच होते आणि माझ्या जन्मानंतरच ती जोडली जातात. आता डॉक्टर मुलगी की मुलगा हे सांगत नाहीत त्यासाठी पूर्ण नऊ महिने वाट बघावी लागते पण यामध्ये मला तुझ्या उदरात राहून तुझ्या मायेच्या उबेची सवय होऊन जाते. जसेजसे दिवस सरतात तसे तसे आपल्या दोघांमध्ये प्रेम वाढत जाते. माझ्यात होणाऱ्या शरीरातील बदलांना बघून तू सुखावते आणि मी तुझ्या उदरात सुखरूप आहे या भावनेने सुखावते. माझ्या छोट्या छोट्या हातापायांची वळवळ तुझ्या चेहऱ्यावर नकळत हसू देऊन जाते. माझी वळवळ तुला जाणवली नाही तर तू सैरावैरा होतेस. तुझ्या डोळ्यातून आलेला एकेक अश्रू मला अस्वस्थ करून जातो. आता काहीच दिवस राहिले मी तुझ्या उदरातून तुझ्या हातामध्ये असणार आहे. कायम तुझी सावली म्हणून तुझ्या सोबत वावरणार आहे.

आज तो दिवस आला आहे. आज मी माझ्या आईला भेटणार आहे. तिच्या चेहऱ्यावरच्या प्रत्येक क्षणांना मला माझ्या डोळ्यात नजरकैद करायचे आहे. भेटले मी माझ्या आईला आज ! तिने मला अलगद हातात घेतले आणि अगदी तसेच झाले, ती मला बघून सुखावली आणि हळूहळू रडू लागली. तिचे ते आनंदाश्रू मला खूप काही सांगून गेले. माझ्या येण्याने तिची मातृत्वाची परिभाषा पूर्ण झाली. पण माझा जन्म एक मुलगी म्हणून झाला हे कदाचित माझ्या बाबांना मान्य नसावे. म्हणून त्यांनी मला हातात घेणे तर दूरच पण माझ्याकडे एकदा पाहिले देखील नाही. तरी माझी आई

माझी तशीच काळजी घेत राहिली. काही दिवसांनी आम्ही आमच्या घरी आलो. पण मला बाबांनी जवळ घेतले नाही. आईने बाबांना खूप समजावले पण त्यांना माझे असणे खूप खटकत होते. पण का कोणास ठाऊक आज मला बाबांनी त्यांच्या हातात घेतले आणि आम्ही दोघीही आनंदाने भारावून गेलो. पण बाबांच्या मनात काहीतरी वेगळेच होते. बाबा आईला सांगून मला बाहेर घेऊन आले आणि जवळच असलेल्या एका रस्त्याच्या कडेला मला सोडून गेले. त्याना तिथे कोणीही बघितले नाही. पण काही वेळाने त्यांनी आईला सांगितले की विसरून जा आपल्याला मुल झालेलेच नाही. आईच्या पायाखालची जमीन सरकली. त्या अवस्थेत आई सैरावैरा भटकू लागली पण माझ्या पर्यंत ती पोहोचू शकली नाही. या सगळ्या प्रकारामध्ये मी आणि माझी आई दोघीही शेवटचा श्वास मोजत होतो आणि दोघीही एकाच क्षणात या जगातून जात आहोत याचाच आनंद जास्त होत होता. या जगात नाही तर आमच्या जगात तरी आम्ही एकत्र असू. मला बाबांना एकच प्रश्न विचारायचा आहे की बाबा आईने जसे माझ्याशी पहिल्या दिवसापासून नाते जोडले तसे तुम्ही का जोडू शकला नाहीत? मीपण तर तुमचाच अंश होते ना? बाबा मुलगी किंवा मुलगा हे आईच्या हातात नाही हे तुम्हालाही माहित असताना मग तुम्ही असे का वागलात ? आजही अशा प्रवृत्तीची लोकं आहेत. याचा विचारही करवत नाही आणि तुमच्या अशा वागण्याला मी काही बोलू शकत नाही. ठीकच आहे तुम्ही आईला माझ्यापासून दूर करू शकला नाहीत याचेच उपकार मानून मी तुमची रजा घेते.

वरील छोट्याश्या लेखातून मला कोणाच्याही भावना दुखवायच्या नाहीत पण आवर्जून सांगावसे वाटते की, या सगळ्या प्रकाराला कुठे ना कुठे आळा बसणे गरजेचे आहे. आम्हीही तिघी बहिणी आहोत आणि मी स्वतःला खूप भाग्यवान समजते. माझ्या आईवडिलांनी आम्हा भावंडामध्ये कसल्याच प्रकारचा भेदभाव केला नाही. मुलगी शिकली, प्रगती झाली, मुलीचा जन्म, मुली वाचवा हे फक्त बोलण्यासाठी नाही तर आचरणात आणण्यासाठी प्रयत्न केले पाहिजे .

○○○

१३. स्वयंसेवकाचे योगदान...

- प्रा. स्वप्नील जोशी

School of Media art

स्वयंसेवक कोण असतो...? त्याचं व्यक्तिमत्व कसं असतं, त्याच्या हातून जर कोणते सत्कार्य घडायचे असेल तर त्यासाठी त्याची मनोवृत्ती कशी असावी.. मनाचा उदारणा, संघशक्ती यातून त्याचं चारित्र्य घडत जातं, कर्वेनगर परिसरातील बाया कर्वे कोविड सेंटरचं वेगळेपण म्हणजे, इथले रात्रंदिवस सेवेसाठी तसर असलेले डॉक्टर व त्यांना सर्वार्थाने साथ देणारे स्वयंसेवक आहेत. या कोविड सेंटरचा जवळून अनुभव घेतल्यानंतर माझ्यासाठी स्वयंसेवक' या शब्दाची संकल्पनाच बदलली. या सेवामार्गीकडे पाहिल्यावर, असे सेवाकार्य आपणही दिले पाहिजे व हे व्रत प्रखरपणे पुढे चालविले पाहिजे याची जाणीव होते. येथील उपचार पद्धतीत आपलेपणा आहे, सेवा आहे आणि समाजाप्रती उदात्त भावना आहे.

प्रचंड तापाने फणफणलेला मी, २१ एप्रिल च्या संध्याकाळी कर्वेनगर येथील कोविड सेंटर मध्ये दाखल झालो. त्या दिवशी सकाळी ६ वाजताच माझी चाचणी पॉझीटिव्ह आली होती. पुण्यासह राज्यभरात बेड अभावी रुग्णांचे प्रचंड हाल सुरु होते. दररोज हजारो रुग्ण या विळख्यात सापडत होते. सर्वत्र नकारात्मक बातम्या, नीरस वातावरण यामुळे मन आधीच उदास झालं होतं. त्यात हा नवा त्रास सुरु झाला. बाया कर्वे कोविड सेंटर चे समन्वयक श्री.मकरंद देशपांडे यांनी माझ्या प्रवेशासाठी तिथे तसे कळवले होते. आणि ठीक ५ वाजता मोजक्या सामानासह तिथे पोहोचलो. ताप खूप असल्याने जरासा ग्लानीतच होतो. प्रवेशाची औपचारिकता पार पडली, संध्याकाळची वेळ

असल्याने स्वयंसेवकांसाठी कॉफी आली होती, मलाही कॉफी घेणार का असं त्यांनी विचारलं, अंगदुखी, डोकेदुखी आणि थकवा यामुळे अंगात जराही त्राण राहिला नव्हता, त्या दिवशी संध्याकाळी ओपीडी दरम्यान डॉक्टर आमच्या मजल्यावर येऊन तपासून गेले. काही आयुर्वेदिक औषधेही दिली. वेळेवर जेवण, रोजचा काढा, आणि व्यायाम यामुळे पुढच्या दोन दिवसांत ताप कमी-कमी होत गेला आणि माझी तब्येत सुधारू लागली, दहा दिवसांचा कालावधी पूर्ण होऊन, बरे झालेले रुग्ण घरी परतत होते. त्यांच्या चेहऱ्यावर एक विलक्षण आनंद व सेंटर विषयी कृतज्ञता होती. कामाच्या निमित्ताने पुण्यात वास्तव्यात असलेले, कितीतरी परराज्यातील कामगार इथे होते, त्यात आसाम, प.बंगाल, बिहार उ.प्रदेश अशा

विविध ठिकाणची लोकं होती. भाषा, प्रांत, धर्म, संस्कृती या सगळ्यांच्या पलीकडे जाऊन आपण सारे एक आहोत या भावनेने इथे सर्व रुग्णांवर उपचार सुरु होते. इथल्या मोकळ्या वातावरणाचा प्रकृती सुधारण्यासाठी खूप फायदा झाला. मनावरचं या आजाराचं ओझं कमी होण्यासाठी कधी गप्पा, खेळ गाणी, भजन, कीर्तन यामुळे इथे सर्व कोविड रुग्ण आहेत, याचा विसर पडला आणि आपण जणू काही विरंगुळा केंद्रात आहोत. असं वाटायला लागलं.

संकट कितीही मोठं असलं तरी त्यातून बाहेर पडता येतं, आणि आयुष्य पुन्हा नव्याने जगता येतं हा विश्वास इथे उपचार घेतल्यानंतर माझ्या मनात रुजला आहे. या कोविडच्या

काळात कोणी कुणाजवळ जाऊ शकत नाही, पण माझ्या वयाची कितीतरी तरुण-तरुणी आपलं घर सोडून.. कुटुंबाचा त्याग करून, इथे सेवा देत होती. इथे येण्याआधी मागील वर्षी गरवारे महाविद्यालयातील कोविड सेंटर मध्ये त्यांनी काम केलेलं होतं.त्यांच्याशी बोलतांना आपण कोणतेही विशेष कार्य करत नाही आहोत. इथे सेवा देणं हे एक प्रकारचे कर्तव्यच आहे, ही भावना त्यांचा मनात होती. PPE कीट दिवसभर अंगावर चढवून आपले नित्य कार्य करणं, हे एवढंच त्यांचं व्रत होतं. रोज दोनदा डॉक्टरांची तपासणी होत असे, त्यात कुणाला श्वासनाचा त्रास झाला तर ऑक्सिजन ची व्यवस्था सुद्धा होती, जनकल्याण समिती,विवेक व्यासपीठ, पुणे महानगर पालिका अशा विविध सामाजिक संस्थांच्या एकत्रीकरणामुळे बाया कर्वे कोविड सेंटरचं कार्य संपूर्ण देशात पोहोचलं, ते इथे असलेल्या उत्तम नियोजन व शिस्तीमुळेच. पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनीसुद्धा आपल्या मन की बात मध्ये याचा विशेषत्वाने उल्लेख केला.

ज्या पवित्र वास्तूत हे कोविड सेंटर उभं राहिलं, त्या

भूमिलाही मोठी सामाजिक परंपरा आहे. महर्षी कर्वे स्त्री शिक्षण संस्था, इतर शैक्षणिक संस्थापेक्षा वेगळी आहे. तिचा पाया सामाजिक कार्यात आहे. संस्थेच्या कित्येक आजी - माजी विद्यार्थिनी, तसेच कर्मचारीही या सेवाकार्यात सहभागी झाले आहेत. हे कोविड सेंटर ज्या नावाने ओळखले जाते त्या बाया उर्फ सौ.आनंदी कर्वे स्वतः सुईणी होत्या, १२५ वर्षापूर्वी त्यांनी सुरु केलेलं हे समाजकार्य आजही अव्याहतपणे सुरु आहे. एकसंघ, एकात्म समाजाचं दर्शन, या बाया कर्वे कोविड सेंटरच्या माध्यमातून होतं. रुग्णाकडून नवा पैसाही न घेता, केवळ निस्वार्थी भावनेतून उभी राहिलेली ही यंत्रणा... आत्मनिर्भर भारताचे स्वप्न साकार करते आहे. भविष्यात अशा कितीही लढायांना समोरं जायला आम्ही तयार आहोत, हाच आदर्श येथील स्वयंसेवकांनी घालून दिला आहे. त्यांच्या कार्याचे मोल कशानेच होऊ शकत नाही. त्यांच्याप्रती मनात दाटून येते ती फक्त कृतज्ञता!

○○○

१४. संतांची शिकवण आणि आपण

– नंदिनी भुवड
MSc Part 1 SMART

साहित्य, संस्कृती, संस्कार आणि संदर्भ या चार ही शब्दांचा एकत्र अथवा स्वतंत्र असा विचार करताना महाराष्ट्राची संत परंपरा आणि त्यांनी मांडलेले तत्त्वज्ञान ओघानेच येते. जन्म आणि मृत्यू याच्या मधला मानवी जीवनाचा प्रवास सुखकर आणि समाधानी होण्याचा मार्ग संतानी आखून दिला आहे. स्वत्व जपणारे, नैतिकतेची वाट दाखवणारे त्यांचे विचार शेकडो वर्षांनंतरही आजही तितकेच आपल्या जगण्याशी जोडले जातात. आणि सगळ्यात महत्त्वाचे म्हणजे त्यासाठी तुम्ही संत साहित्याचे अभ्यासक असण्याची गरज नाही. ग्रंथांचे पारायण करणारे भक्त असण्याची गरज नाही. वारकरी संप्रदायातील एक वारकरी असण्याची गरज नाही. संतानी रुजवलेले विचार, तुकारामांच्या अभंगांनी अभंग राहण्याची दिलेली ताकद, ज्ञानेश्वर माऊलींच्या ओव्यांनी अंगी भिनवलेली लय आणि रामदासांचे मनाचे श्लोक खोल मनात कोरलेले हवे.

तुकाराम गाथेतील अगदी कोणताही अभंग घेतला जसा कि ३१६१ वा ज्यात,
अर्भकाचे साठी । पंते हाती धरली पाटी ॥१॥
तैसे संत जगी ।क्रिया करुनी दाविती अंगी॥२॥
बाळकाचे चाली । माता जाणुनी पाऊल घाली ॥३॥
तुका म्हणे नाव । जनासाठी उदकी ठाव ॥४॥
मुलाला शिकवताना पंतोजी हातात पाटी धरतो व धडा लिहितो त्या प्रमाणे संत हे जगात स्वतः कर्तव्य कर्म करून अज्ञ लोकांना परमार्थाची शिकवण देतात. लहान मुला बरोबर आई हळूहळू चालते. पाण्यावर नौका असते ती स्वतः तिच्यासाठी नसते, लोकांना तारून नेण्यासाठीच असते.

शालेय जीवनात आपल्या अभिव्यक्तीचे पहिले वहिले माध्यम म्हणजे निबंध. पर्यावरणाच्या कोणत्याही निबंधाची सुरुवात वृक्षवल्ली आम्हा सोयरी वनचरे अशीच

होते. गिता अध्याय पाठांतर स्पर्धा, मनाचे श्लोक पाठांतर स्पर्धा आहेतच मात्र त्या केवळ स्पर्धा, बक्षीस आणि बालपण एवढ्याच मर्यादित राहू नयेत. त्यातील विचारांचा आजच्या आपल्या जगण्याशी मेळ घालता आला तर पालकांनी आणि शिक्षकांनी तो जरूर घालून द्यावा म्हणजे मुलांच्या जडण घडणीतील प्रश्न, समस्यांचे काही अंशी समूळ उच्चाटन होईल.

पत्राद्वारे 'दासबोध' हा अभ्यासक्रम पूर्ण केल्यानंतर दासबोधातील विचारांनी आपल्यातील विवेक आणि अलिप्तपणाने जगण्याची वृत्ती अंगी बाणवता आली तर त्याचे ते फलित आहे. समर्थ रामदासांनी लिहिलेली मुखाची लक्षणे आपण आज रोज समाजात वावरताना बघत आहोत .

कळह पाहात उभा राहे। तोडविना कौतुक पाहे ।
खरे असता खोटे साहे । तो येक मूर्ख ॥

हे आपण रस्त्यात रोज अनुभवत असतो, हे झाले एक उदाहरण.

खर तर सर्वच लक्षणे तंतोतंत लागू होतात अश्या व्यक्ती आपल्या अवती भवती आपण बघत असतो .

अगदी मौखिक परंपरेतून संतानी दिलेली शिकवण, भारूडातून एकनाथांनी मांडलेली विसंगती, ज्ञानेश्वर माऊलींच्या ओव्यांनी सांगितलेलं जीवन सार आजही त्याची कास धरून ठेवायला हवी आहे .

माध्यमांनी हे संचित, हा ठेवा छापील स्वरूपात आणला, बदलत्या माध्यमातून पुढच्या अनेक पिढ्यांसाठी सहज उपलब्ध झाला. गायन, वादन, कीर्तन सर्व कलांमधून संतांचे विधायक विचार आपण वाचू, गाऊ, पाहू लागलो. वर्तमान पत्रातील सध्याचे सगुण - निर्गुण' हे सादर असो अथवा एका राजकीय विषयाच्या फिचर साठी तुकारामच्या अभंगाच्या ओळीची हेडलाईन असो.

सोशल मिडिया वर पाश्चिमात्य मुलांनी गायलेले अभंग असोत. आपली नाळ संत परंपरेशी जोडून ठेवायला याच गोष्टी पूरक ठरतात.

वेगाने बदलणाऱ्या अवती भवतीच्या अस्वस्थतेत, अस्थिरतेत संतांच्या या सकस वैचारिक बैठकीचा आपल्या वरील प्रभावच सारासार विचार करायला मदत करतो. आपले सामाजिक भान हे संस्कृतीशी जोडलेले आहे. वाढलेली हिंसा, बोथट होत चाललेल्या जाणीवा आणि बळावलेली स्वार्थी वृत्ती आपल्याला वैश्विक, शाश्वत सत्यापासून दूर ठेवत असेल. तर ज्ञानेश्वर माऊलींच्या पसायदानाचे शब्द अर्थासहित खोल मनात रुजवण्याची गरज निर्माण झाली आहे .

दुरितांचे तिमिर जावो । विश्व स्वधर्म सूर्ये पाहो ॥

जो जे वांछील तो ते लाहो । प्राणिजात ॥

कुठल्याही कार्यक्रमाचा शेवट पसायदानाने करण्याचा अलिखित नियम आपण नेमाने पाळतो.

कृतीतही पाळायचा प्रयत्न करूयात.

संतानी आत्मशोधाचा आणि बोधाचा जो मार्ग सांगितला. सगळ्यांनी निष्ठेने त्यावरूनच जावे ही अपेक्षा संतानीही केलेली नाही. नवे अंगिकारावे मात्र स्वत्व' हरवून नाही' हे फक्त मनात पक्के असावे.

○○○

२६ जानेवारी २०२१ रोजी प्रजासत्ताक दिनानिमित्त कनिष्ठ महाविद्यालयात ऑनलाईन
निबंध स्पर्धेत घेतलेल्या निबंध स्पर्धेतील निबंध

१५. नेताजी सुभाषचंद्र बोस

- शरयू अनिल तांदळे
अकरावी

भारताला नेताजी सुभाषचंद्र बोस, जवाहरलाल नेहरू, लोकमान्य टिळक अशा लोकांची परंपरा आहे त्यातलेच एक महान नेते म्हणजे नेताजी सुभाषचंद्र बोस.

सुभाषचंद्र बोस हे भारतीय स्वातंत्र्य लढ्यातील एक अग्रेसर नेते होते.त्यांना नेताजी म्हटले जाते.दुसरे महायुद्ध सुरु असताना त्यांनी जपान च्या मदतीने आझाद हिंद फौज स्थापन केली होती. त्यांनी दिलेला 'जयहिंद'चा नारा भारताचा राष्ट्रीय नारा बनला आहे' त्यांनी तुम मुझे खून दो मै तुम्हे आझादी दुंगा असे आवाहन भारतीयांना दिले.१९४४ मध्ये अमेरिकन पत्रकार लुईफिशर यांच्याशी चर्चा करताना गांधीजींनी नेताजींचा देशभक्तांचा देशभक्त असा उल्लेख केला होता.

सुभाषचंद्र बोस यांचा जन्म २३ जानेवारी १८९७ रोजी ओडीसा मधील कटक शहरात झाला. त्यांच्या वडिलांचे नाव जानकीनाथ आणि आईचे नाव प्रभावती देवी होते. जानकीनाथ हे कटक शहरातील नामवंत वकील होते. आधी ते सरकारी वकील म्हणून काम करत असत, नंतर त्यांनी स्वतःची वकिली सुरु केली. बंगालच्या विधानसभेचे सदस्य ही होते. ब्रिटीश सरकारने त्यांना रायबहदूर हा किताब दिला होता. जानकी नाथ बोस यांना १४ मुले होती. सुभाषचंद्र बोस हे त्यांचे ६ वे अपत्य होते.

सुभाषचंद्र बोस यांच्या वयाची पाच वर्षे पूर्ण होताच त्यांच्या वडिलांनी त्यांना कटक शहरातील एका प्रसिद्ध अशा protestant युरोपीय स्कूल मध्ये दाखल केले.या शाळेत त्यांच्या शिक्षकाचे नाव वेणीमाधव दास असे होते. ते मुलांमध्ये देशभक्तीचे बीज रोवत असत.त्यांनी सुभाष मधील देशभक्ती जागृत केली. महाविद्यालयात शिकत असताना अन्यायाविरुद्ध लढण्याची प्रवृत्ती जागृत केली.

१९२१ मध्ये इंग्लंडला जाऊन त्यांनी नागरी सेवेच्या परीक्षेत ते उत्तीर्ण झाले इंग्रजांची चाकरी करण्यास त्यांनी नकार दिला व राजीनामा देऊन ते मायदेशी परतले. १९३८ मध्ये हरिपूर आणि १९३९ मध्ये त्रिपुरा येथे काँग्रेसचे अध्यक्ष होते.१९४० मध्ये सुभाष बाबू यांनी फोरवर्डब्लॉक या पक्षाची स्थापना केली जानेवारी १९४१ मध्ये सुभाष बाबू यांनी इंग्रजांच्या कैदेतून पलायन केले व पेशावर मॉस्को मार्गे जर्मनी गाठली

जर्मनी मध्ये त्यांनी झियाउद्दीन असे स्वतःचे नामकरण केले सुभाष बाबू यांनी २१ ऑक्टोबर रोजी भारताचे हंगामी सरकार स्थापन केले. अंदमान आणि निकोबार यांचे नामकरण शहीद आणि स्वराज्य असे केले. सुभाष बाबू यांनी आपल्या देशासाठी बलिदान दिले. धन्य आहे आपला भारत देश ज्यांना नेताजी यांच्या सारखे महान नेता लाभले.

○○○

१६. नेताजी सुभाषचंद्र बोस

-चैत्राली प्रकाश थोपटे

अकरावी

२३ जानेवारी १८९७ मध्ये नेताजी सुभाषचंद्र बोस यांचा जन्म झाला. नेताजी हे स्वातंत्र्य लढ्यातील एक अग्रेसर नेते होतेत्यांच्या वडिलांचे नाव जानकीनाथ आणि आई चे नाव प्रभावती होते. त्यांचे वडील कटक शहरातील नामवंत वकील होते.दुसरे महायुद्ध सुरु असताना इंग्रजांशी लढण्यासाठी त्यांनी जपानच्या मदतीने आझाद हिंद फौज स्थापन केली. त्यांनी दिलेला जयहिंद' हा नारा आज भारताचा राष्ट्रीय नारा बनला आहे.त्यांनी जनतेला असे आवाहन केले की 'तुम मुझे खून दो मै तुम्हे आझादी दुंगा'

त्यांचा जन्म ओडीसा मधील कटक शहरात झाला. बोस यांचे ते ६ वे अपत्य वयाच्या पाचव्या वर्षी त्यांना एका protestant युरोपीय स्कूल मध्ये दाखल केले. वयाच्या १५ व्या वर्षी गुरुंच्या शोधात ते हिमालयात गेले. पण त्यांचा हा प्रयत्न असफल राहिला. त्यानंतर त्यांनी स्वामी विवेकानंद यांचे साहित्य वाचून शिष्यत्व स्वीकारले महाविद्यालयात शिकत असताना अन्यायाविरुद्ध लढण्याची प्रवृत्ती जागृत

झाली. कोलकत्यातील प्रेसिडन्सी महाविद्यालयातील इंग्रज प्राध्यापक भारतीय विद्यार्थींशी उर्मटपणे वागत म्हणून त्यांनी महाविद्यालयात संप पुकारला, १९२१ मध्ये इंग्लंडला जावून भारतीय नागरी सेवेची परीक्षा उत्तीर्ण झाले. पण ब्रिटीश सरकार ची चाकरी करण्यास नकार दिला आणि ते मायदेशी परतले.

त्यांची पुढील जीवन चरित्रे प्रसिद्ध आहेत.

१. No Secrets
२. गरुडझेप
३. जयहिंद आझादहिंद
४. महानायक

ते भारतीय स्वातंत्र्य लढ्यात सहभागी होते. त्यांना ११ वर्षे कारावास सोसावा लागला. ते अखिल भारतीय काँग्रेस फोरवर्ड ब्लॉक आझाद हिंद फौज या संघटनेचे सेनानी होते. अखेर १८ ऑगस्ट १९४५ मध्ये त्यांचे अपघाती निधन झाले. अशा देशभक्ताला माझा प्रणाम !!

○○○

मराठी भाषा संवर्धन पंधरवडा निमित्त आयोजित निबंध स्पर्धेतील प्रथम दोन क्रमांकाचे निबंध
प्रथम क्रमांक

१७. मराठी भाषा आणि मराठी माणूस

– जयश्री शिंदे

प्रथम वर्ष – वाणिज्य

लाभले आम्हास भाग्य बोलतो मराठी

जाहलो खरेच धन्य ऐकतो मराठी

खरेच आपण सगळे भाग्यवान आहोत, कारण आपली मराठी ही मातृभाषा आहे. मराठी ही भाषा खूपच गोड आणि सुंदर आहे.

मराठी माणसाची खासियत अशी की तो हिंदी, संस्कृत या भाषा सहज आणि सोप्या रीतीने समजू आणि बोलू शकतो. तसेच इंग्रजी बोलणे ही त्याला सोपे जाते. कारण मराठी भाषा ही या भाषांमधूनच विकसित झाली आहे. मराठी भाषा ही महाराष्ट्राची मायबोली आहे. तसेच तिचे विभाजन ही तेथील प्रदेशानुसार केले गेले आहे. त्यात जळगाव, धुळे आणि नाशिक येथे अहिराणी, पूर्व खानदेशात खानदेशी, विदर्भात वऱ्हाडी किंवा वैदर्भी, कोकणात कोकणी तर गोव्यात कोकणी भाषा बोलली जाते. पराभी, कोळी, किरिस्ताव, कुणबी, आगरी, ठाकरी, बाणकोटी, मावळी, मालवणी अशा अनेक भाषा कोकणी भाषेत येतात. नायगाव आणि विरार भागात सामवेदी बोलली जाते.

दक्षिण भारतात तंजावर मराठी, नामदेव मराठी आणि भावसार मराठी बोलली जाते.

महाराष्ट्र – गुजरात सीमेवर डांगी भाषा बोलली जाते. अशी ही मराठी भाषा नुसती भारतातच नव्हे तर मॉरिशस आणि इस्त्रायल मध्येही बोलली जाते. आता गंमत अशी की ही भाषा

दर पंचवीस किलोमीटर वर वेगळी भासते. आपण कोल्हापूरला गेलो की, तिथे मराठी भाषा खणखणीत, स्पष्ट आणि नेमकी वर्मावर बोट ठेवणारी! तिथल्या स्त्रियाही म्हणतात, आम्ही आलो! आम्ही जातो! मी जातो! साताऱ्याला ही भाषा थोडी नरम होते. लवंगी मिरचीचा झटका जाऊन साताऱ्याच्या तंबाखूची गुंगी त्यात डोकावते. तरीपण लई, चिक्कार, आयला वगैरे म्हणजे खास सातारी ढंग !कोकणात हीच भाषा अगदी मऊ होते.

मराठी भाषेचा इतिहास खूप जुना आहे. १३ व्या शतकातील महान वारकरी संत ज्ञानेश्वर यांनी भगवद गीतेवर मराठीत ज्ञानेश्वरी हा ग्रंथ लिहिला. त्यांचे समकालीन संत नामदेव यांनी मराठीत तसेच हिंदी भाषेत श्लोक, अभंग लिहिले. मुकुंदराज हे १३ व्या शतकातील प्रसिद्ध कवी होते. त्यांनी विवेकसिंधू आणि परमामृत हे ग्रंथ लिहिले. हे ग्रंथ पौराणिक वेदांताशी संबंधित आहेत. १५ व्या शतकात संतकवी एकनाथ यांनी एकनाथी भागवत लिहिले जे भागवत

आणि उच्च शिक्षण सर्व इंग्रजीतून होते. पदव्या मिळवून तरुण मंडळी परदेशात उच्च शिक्षणासाठी जातात. तिथे इंग्रजीच भाषा लिहिली व बोलली जाते. असो. पण म्हणून आपण आपल्या मातृभाषेला विसरून जायचे नाही.

प्रत्येक मराठी

माणसाला मराठी भाषा

पुराणावरील भाष्य आहे, तसेच एकनाथांनी भारुडे सुद्धा लिहिले आहे जी आजच्या काळातही प्रसिद्ध आहे.

संत तुकाराम महाराज यांनी मराठी एक समृद्ध साहित्यिक भाषा बनवली. संत तुकाराम महाराज यांनी सुमारे ३००० अभंग लिहिले. आज मराठी ज्या रूपात जिवंत आहे ती फक्त छत्रपती शिवाजी महाराज यांच्यामुळे. त्यांच्या काळात मराठीला खरे महत्व प्राप्त झाले.

शासकीय कामकाज आणि बोली भाषा म्हणून मराठीचा विस्तार झाला. १९ व्या शतकाच्या उत्तरार्धात निबंधकार विष्णुशास्त्री चिपळूणकर यांनी आपले नियतकालिक सुरु केले. ज्योतिबा फुले आणि गोपाल हरी देशमुख यांनी दीनबंधू आणि प्रभाकर नियतकालिकांची सुरुवात केली. २० व्या शतकात मराठी भाषेने अजून पुढचा टप्पा गाठला. शारदोपासकांच्या पहिल्या संमेलनाच्या अध्यक्ष पदावरून इतिहासाचार्य राजवाड्यांनी जे उद्गार काढले ते सर्वांना धक्कादायक वाटले तरी मराठी माणसांना आपल्या कर्तव्याची जाणिव करून देण्याच्या दृष्टीने ते उपकारकच ठरले असावे असे म्हंटले पाहिजे. साहित्य भक्तांनी आणि विचारवंतांनी अनेक वर्षे राजवाड्यांनी दिलेल्या इशाऱ्याची दाखल घेतलेली दिसते.

काळ बदलला तसे मराठी भाषेत व मराठी माणसात अनेक बदल घडून आले. आज इंग्रजीला फार महत्व आले आहे. यात कोणाला दोष द्यावयाचा? कारण महाविद्यालयीन

बोलता, लिहिता- वाचता आली पाहिजे. आपल्या मराठीत सुद्धा खूप विषयांवर लेखन झाले आहे. शास्त्र-विज्ञान, ललित साहित्य खूप आहे. त्याचा उपयोग करू या. आपल्या ज्ञानात वाढ करू या. म्हणून मराठीत फक्त बोलू नका तर ती लिहूनही ही भाषा आणखी समृद्ध करा. ४००-५०० वर्षांपूर्वी इंग्रजी भाषा अत्यंत मागासलेली होती आणि खुद्द इंग्लंडमध्ये सुद्धा तेथील लोकांना इंग्रजी बदल न्यूनगंड वाटत होता. पण शेवटी १७ व्या शतकाच्या मध्याला स्वभाषेला मान देऊन इंग्रज सरकारने निश्चयाने कायदे करून इंग्रजी भाषेला स्वतःच्या देशात हक्काचे स्थान दिले. तसेच जगाला इंग्रजी भाषेची जाणीव करून दिली! मग आपण भारतात नाही पण महाराष्ट्रात ते स्थान मराठीला प्राप्त करून देऊ शकतो ना?

महाराष्ट्र हा मराठी माणसांसाठी, मराठी समाजासाठीच आहे. आपली मराठी ओळख आपल्या राज्यातच पुसली गेली तर मराठी माणूस, मराठी भाषा ही इतिहास जमा होईल. ज्या दिवशी तुम्ही मराठीकडे चळवळ ऐवजी तळमळ म्हणून बघाल त्याच दिवशी मराठी भाषेला सुवर्ण दिवस येतील.

भाषा टिकली तर संस्कृती टिकेल, संस्कृती टिकली तर माणूस टिकेल, मराठी माणूस टिकवायचा असेल तर मराठी भाषा जपावी लागेल.'

○○○

मराठी भाषा संवर्धन पंधरवडा निमित्त आयोजित निबंध स्पर्धेतील प्रथम दोन क्रमांकाचे निबंध
द्वितीय क्रमांक

१८. मराठी भाषा आणि मराठी माणूस

- कृतिका गायकवाड

प्रथम वर्ष - वाणिज्य

लाभले आम्हास भाग्य बोलतो मराठी,

जाहलो खरेच धन्य ऐकतो मराठी,

धर्म, पंथ, जात एक मानतो मराठी,

एवढ्या जगात मे मानतो मराठी ...'

खरेच !! आपण सगळे फार भाग्यवान आहोत कारण मराठी आपली मातृभाषा आहे. मराठी भाषा ही खूपच गोड आणि सुंदर आहे. मराठी भाषा ही महाराष्ट्राची राजभाषा, मायबोली आहे.

तसेच मराठी माणूस मराठी भाषेसारखा गोड आणि प्रेमळ आहे. कारण, माणुसकी म्हणजे प्रेम, माणुसकी म्हणजे जाणीव, माणुसकी म्हणजे माणसाने माणसाची केलेली कदर, समोरच्या व्यक्तीचा केलेला आदर, माणुसकी म्हणजे निःस्वार्थपणे माणसातील माणूस ओळखून पुढे केलेला मदतीचा हात आणि हीच माणुसकी प्रत्येक मराठी माणसात असतेच.

मराठी भाषा दिन दर वर्षी २७ फेब्रुवारी या दिवशी साजरा केला जातो. या दिवसाला मराठी भाषा दिवस, मराठी भाषा गौरव दिन अशा विविध नावाने संबोधले जाते. ज्ञानपीठ पुरस्कार विजेते मराठी साहित्यिक वि.वा.शिरवाडकर उर्फ कु सुमाग्रज यांच्या जन्मदिवसाच्या निमित्ताने हा दिवस साजरा करण्याची व भविष्यातील पिढीने हा मराठीचा वारसा पुढे चालवावा म्हणून मराठी राजभाषा दिन साजरा करण्याची प्रथा सुरु झाली. २७ फेब्रुवारी या दिवशी केवळ महाराष्ट्रातच नव्हे तर संपूर्ण भारतात, जगात हा दिवस साजरा

केला जातो. हा दिवस साजरा करताना मराठी निबंध स्पर्धा, काव्यवाचन स्पर्धा, वक्तृत्व स्पर्धा, नाट्यस्पर्धा यांचे आयोजन केले केले जाते.

आपल्या मराठी संस्कृतीचा वारसा खूप मोठा आहे. आपल्या या मराठी मातीत मराठी चित्रपट, नाटक, काव्य, कविता इत्यादींचा फार मोठा वाटा आहे. अशाच अनेक गोष्टींमुळे आजपर्यंत आपण हा मराठी वारसा जपत आलेलो आहे. भाषा कोणतीही असो, तिच्या संस्कारांच्या माध्यमातूनच आजचा मानव अत्याधुनिक बनला आहे. आपले मत, आपले विचार, दुसऱ्या व्यक्तीपर्यंत पोहोचविण्याचे महत्वपूर्ण आणि सशक्त माध्यम म्हणजे भाषा. संपूर्ण विश्वात हजारो भाषा बोलल्या जातात. प्रामुख्याने प्रमाण आणि बोली ही दोन्ही त्यांची रूपे. प्रमाण भाषा ही प्रशासकीय मानली जाते. तर बोलीभाषा ही व्यवहारात वा परस्परांशी संवाद साधताना वापरली जाते. आजच्या तंत्रज्ञानाच्या युगात वेगवेगळ्या भाषांसोबत आता मराठी भाषेचा वापर इंटरनेटचा

वापर करणाऱ्यांकडून होतो आहे, ही मराठी भाषक म्हणून आपल्यासाठी नक्कीच अभिमानाची बाब होय. महाराष्ट्रातील मराठी भाषा आणि इथल्या संतांची परंपरा हेच शिरवाडकरांच्या श्रद्धेचे विषय होते.

माझ्या मराठी मातीचा लावा ललाटास टिळा,

हिच्या संगाने जागल्या दऱ्या-खोऱ्यातील शिळा

मराठी बोलणारा मराठी माणूस आज जगाच्या

कानाकोपन्यात गेलेला आहे, कोणी शिक्षणाच्या निमित्ताने, कोणी व्यवसायाच्या निमित्ताने, तर कोणी नोकरीच्या निमित्ताने. उच्चशिक्षित होऊन इंग्रजी- हिंदी सारख्या इतर भाषा अवगत करून, ग्लोबल होऊन मराठी माणूस आज आपल्या आईला, मातृभाषेला विसरत चालला आहे. मान्य आहे आपण जागतिकीकरणाच्या स्पर्धेत उतरलो आहोत, पण या स्पर्धेत मराठी भाषेला कोणीही विसरू नये कारण जन्म झाल्यानंतर मुखातून पहिला शब्द आला तो मराठीच होता, इतरांशी संवाद सुरु करताना पहिला शब्द हा मराठीच होता हे विसरून चालणार नाही. छत्रपती शिवाजी महाराजांनी नेहमीच मराठी भाषा आणि मराठी संस्कृतीचे रक्षणाचे कार्य केले.

कविश्रेष्ठ कुसुमाग्रजांच्या अवघ्या चार ओळीतून मराठी भाषेचा स्वाभिमान उगवत्या सूर्याप्रमाणे प्रकाशमान झालेला आहे. 'मातृभाषेतून अध्ययन व्हावे हा कुसुमाग्रजांचा आग्रह होता. ते अनेकदा म्हणायचे समाजाची प्रगती किंवा क्रांती ही स्वभाषेच्या किनाऱ्यावरच पेरता येते!' आज मराठी भाषा व शिक्षणातील मराठी माध्यम याकडे दुर्लक्ष केले जात आहे. मातृभाषेला दूर लोटून इंग्रजीची आराधना करणे हे भविष्यातील अनेक समस्यांना आमंत्रण देण्यासारखेच आहे. मातृभाषेतून प्राथमिक व माध्यमिक शिक्षण घेतल्यामुळे मुलांना कुटुंब,

समाज यांच्याविषयी आस्था, वाचानाची गोडी, सामाजिक समरसता निर्माण होते. पण गेल्या दशकापासून इंग्रजी माध्यमातील शिक्षण पाल्याला देण्यावर पालकांचा भर आहे. काही पालकांना वाटते की, मराठी किंवा मातृभाषेतून शिक्षण घेतल्यामुळे उच्च शिक्षणात इंग्रजी माध्यम असल्यामुळे समस्या निर्माण होतील. पण पालकांच्या आग्रहामुळे मुलांना नीट इंग्रजीही येत नाही वा पूर्णपणे आपली मातृभाषा ही बोलता येत नाही. आजच्या घडीला शिक्षणाच्या विकासाचा जो डोंगर निर्माण झाला आहे, त्याला जागोजागी भाषेने आधार दिला आहे. शिक्षण शास्त्रज्ञ देखील मान्य करतात की, शिक्षण मातृभाषेतून दिले जावे. आजूबाजूला उच्च शिक्षण घेतलेले संशोधक, डॉक्टर, अभियंता झालेले पाहिले तर त्यांनी मातृभाषेत शिक्षण घेऊन प्रगती केलेली आहे. मुलांच्या कर्तृत्वाला उजाळा देण्याचे काम मातृभाषा करते. त्यामुळे मुलांना मातृभाषेवर व बोलीभाषेवर प्रेम करायला शिकवा.

जगण्यासाठी, जिंकण्यासाठी इतर भाषेची गरज नसली तरी ठेच लागल्यावर आई गं ! म्हणतो तिच असते आपली मातृभाषा खरी ..'

○○○

१९. काही दिवस आता असेच जगा

– रीमा सारंग सगदेव

प्रथम वर्ष कला

आग ओकणाच्या ड्रॅगने म्हणे,
वटवाघूळ गिळले.
अन कोरोना चे हे पिळू जगभर सोडलं.
कुणी म्हणे राजकारण,
कुणी म्हणे अर्थकारण,
अरे बाबा वटवाघुळा, तूच सांग खर कारण !!!
कारणांचे राहू द्या हो
परिणामांच बघा,
सॅनीटाइजर, मास्क ,सोशल डिसटन्स
काही दिवस आता असच जगा .
थाळ्या वाजवा, दिवे लावा,
स्वतःचे मनोधैर्य वाढवा.
अन उगाचच बाहेर पडणाऱ्याला काही करून अडवा.
केक बनवा, कुल्फी बनवा, पुडिंग बनवा
टाकून मेवा.
पण, हातावर पोट असणाऱ्या बांधवांची
जाणिव मात्र नक्कीच ठेवा.
कठीण आहे काळ लोकहो, पण
थोडी कळ काढाच.
सगळे नियम पाळा,
गरजूना द्या हात,
मग पहा लवकरच कोरोना घासतो की नाही नाक !!

○○○

२०.करोना नी काय दिले, आणि काय गमावले !!

– सुप्रिया सांगळे

प्रथम वर्ष कला

करोना रोगाची ही महामारी,
पडते बघा जगास भारी,
एक घर ना सोडले त्याने,
पोचतो कसा हा सर्वांच्या दारी,
गल्ली मध्ये, वस्ती मध्ये,
बंगले आणि वाडा,
स्पर्शाने होऊ लागला मृत्यूचा तांडव सडा.
नोकरी गेली, धंदे बुडाले,
व्यावसायिक सारे फारच डुबले.
विद्यार्थ्यांचे भविष्य येथे आपोआप खुंटत गेले.
रंगवलेली चित्रे बदलली,
नियतीने ही चक्रे फिरविली,
क्षणात होते नव्हते झाले,
सृष्टीनेही भूल भूलवली.
डॉक्टर नर्स पोलीस लढती,
लढती सफाई कल्याणकारी,
रस्त्यावर ही जाऊ नका हो,
आक्रोश करती सारी.
मास्क लावून नाकावरती,
हात धुवावे वारंवारी,
स्वतःपासुनी इतरांनाही,
दूर ठेवावे चार अंतरी.
मुलमंत्र हा मानीत जावे,
स्वच्छ आणि स्वस्थ रहावे.
इतरांसोबत आपण ही,
कोरोनाशी खूप लढावे,
जातील हेही दिवस आपुले,
येतील तेही दिवस आपुले.
लढा लढूया एकजुटीने
प्राण वाचविणे ही काम आपुले.

○○○

२१. पहिल्या लॉकडाऊनच्या काळात

- नंदिनी भुवड

MSc part 1 SMART

पहिल्या लॉकडाऊन च्या काळात
घडलं खूप काही
छे छे त्या करोना विषयी आपण मुळी बोलायचेच नाही
पहिल्या लॉकडाऊन च्या काळात
आणखी ही बरच काही घडलं
खरं सांगू का आपल्या जगण्याचं
पितळ उघड पडलं
धोक्याचा सायरन वाजला
सुरू झाला लॉकडाऊन
दुकाना बाहेरील रांगांनी
घराचे करून टाकले गोडाऊन
दुकानातले स्नॅक्स आयटमस
सगळ्यात आधी गायब झाले
मला कळेना यीस्ट मैदा
कधी पासून जीवनावश्यक झाले.
स्टेटस वर ज्याच्या त्याच्या
दिसू लागला होममेड ब्रेड
डालगोना कॉफी च्या फेसाचे
ज्याला त्याला वेड
बाहेरच्या खाण्याची चटक
घरात स्वस्थ बसू देईना
आणि मार्बल केक खाल्या शिवाय
आमचं पोटच भरेना
अनेक जणांचे व्यवसाय ठप्प
म्हणून नवे व्यवसाय सुरू
ड्राय फ्रुट्स विक्रीच्या जाहिरातींनी
वॉट्स अप लागले भरू
आळस भरला अंगात
'रुटीन' चा संबंधच उरला नाही फारसा
प्रश्न पडतो

अन्न, वस्त्र, निवाराच उरल्या आहेत का
आपल्या मूलभूत गरजा?
असंख्य योध्ये लढतायत संपतायत
सुरू आहे
आजही अविरत कष्टांचा प्रवास
केवळ मोबाईल दिला नाही म्हणून
तरुण पोरं लावून घेतात गळफास?
तसे तर खूप काही घडलं
खूप काही बिघडलं
एवढं खरं आपल्या जगण्याचं पितळ उघड पडलं
एवढं खरं आपल्या जगण्याचं पितळ उघड पडलं...

२२. करोनाचा बदल

- कोमल शिंदे
द्वितीय वर्ष विज्ञान

करोना, करोना, करोना
आला रे, आला रे, आला रे!!!
काय केले त्याने,
दररोज भुकेशी झुंजणारे, पोट भरणाऱ्यांचे जीवन थांबवले.
आई वडिलांपासून दूर राहणारे,
पोटाची पोरे त्यांच्या चरणी पाठवले.
स्वच्छतेचा धडा सगळ्यांना शिकवला,
वाढणाऱ्या प्रदूषणाला खिळ बसवला.

○○○

२३. कोरोना

-श्रुती जाधव
प्रथम वर्ष वाणिज्य

स्वप्न कलामांचे भारत महासत्ता होण्याचे
तेव्हाच चीनने पडसाद उमटविले कोरोनाचे
देशव्यापी लढा नाही हा रक्तरंजित
तरी सर्वजण घरात असून काळजीत
सुनसान रस्ते कुरकुरायला लागले
सर्व दुकाने झाले व्याकूळ
सुरु असलेल्या गर्दीमय जीवनात
कोरोना शांततेने घातला धुमाकूळ
बसल्या जागी वाहने सारी
वाट पाही भरधाव वेगाची
पेट्रोल पंप विचारू लागले
मित्र आमचे कुठे गेले
शाळा, विद्यापीठे हिरमुसली गेली
विद्यार्थ्यांचा कल्लोळ आठवू लागली
रिकामे वर्ग बघुनी सगळे
वाजणारी बेल झोपी गेली
व्यापारी, नेते, शिक्षक, इंजिनियर
सर्वच कोरोनाने आहेत होरपळले
कोणी शेवटचे श्वास घेतले
या कोरोनाने देश व्यापले
डॉक्टर करतोय जीवाचे रान
म्हणून आपला जिवंत आत्मराम
पोलीस आहेत ऑन ड्यूटी
त्यांच्या कार्याला कोटी सलाम
उगवता सूर्य पाहू लागला
भकास जगातले मरगळले क्षण
कलकलाट होईल उद्या सुरू
या आशेपायी सोडी किरण

○○○

अहवाल विभाग

Department of Junior Wing-2020-21

Vidya Pande
(Supervisor). Jr.Wing

* Teaching Staff *

1. Vidya Pande (Supervisor)
2. Archana Deshmukh
3. Anjali Khare
4. Archana Sohoni
5. Komal Mahajan
6. Pradnya Mahashabde
7. Pranita Wakalkar
8. Sheetal Nawale
9. Manasi Dharap
10. Prajkta Holey
11. Mangala Shende

Result of Year 2019-20	Admissions
XI –100%	XII – 320
XII –95.23 %	XI- 251

Teachers' Activities

All teaching faculties of Jr.wing attended following webinars

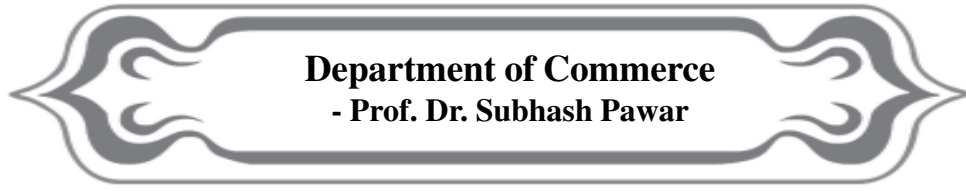
Sr.No	Webinar	Topic	Date	Organizer
1.	Faculty Development Program	Online teaching Methods and it's Management	28,29,and30th Msy2020	Jointly by HNIMR & Shri Siddhivinayak Mahila Mahavidyalaya, Pune-52
2.	National Level Webinar	How to write research paper	15 th July 2020	Shri Siddhivinayak Mahila Mahavidyalaya, Pune-52
3.	National Level Webinar	Cyber security	20 th July 2020	Shri Siddhivinayak Mahila Mahavidyalaya, Pune-52
4.	5 days program on 'IT Skills for Smart Teaching'	IT Skills for Smart Teaching	19 th -23 rd August2020	Rotary International District.
5.	Online Training	Revised Syllabus of 12th	3 October 2020	Maharashtra State Board, Pune-04

- Archana Deshmukh attended National level webinar organized by S.M. Sheety college of science, commerce and management on 'E- Content development' on 6th and 7th June 2020. Also attended a webinar on 'Information security and data privacy' organized by St. Annes Degree College, Virajpat, Mangalore.
- Archana Sohoni, Pranita Wakalkar, Shital Patil and Komal Mahajan attended National webinar on 'E-content development' organized by B.K.Birla College of Arts, Science and Commerce Kalyan on 1st June 2020.
- Shital Patil completed ICT Master Course organized by Ramkrishana Vivekaanand Foundation Taloda.
- Pranita Wakalkar attended a Webinar 'Ganit Prayog Shala' organized by MKSSS' Kanya Shala Satara on 22nd December 2020.
- Komal Mahajan attended a webinar on 'Positive disciplinary techniques and classroom Management' on 5th Feb2021 organized by MelJol., Mumbai.
- Vidya Pande delivered a guidance lecture to HSC students of Saraswati Vidya Mandir Junior college Karve Nagar about Revised question paper format of English on 20 th March 2020.
- Archana Sohoni, Archana Deshmukh and Vidya Pande attended a lecture series 'Shikshan vhave Chaitanyadayi' organized by Jnana Prabodhini , Pune-30 from 17th to 21st May 2021.

Students' Activities:

- Online Webinar in association with Rotary club of Pune Yuva on 16th January 2021, 'Know yourself better to choose right path', speaker Mrs Dhanashri Jog
- Essay writing competition on the occasion of Republic day.
- Welcome address for 11th Std on 13th February 2021
- Essay writing competition on 30th May 2021
- Poster competition on 30th May 2021
- Online cultural activities on 31st May 2021

Total Admission in Current Academic Year 2019-2020

Class	Grantable	Non- Grantable	Total
F.Y.B.Com	118	300	418
S.Y.B.Com.	118	218	336
T.Y.B.Com	124	192	316
Total	360	710	1070

★ Name of the Faculty Members : Commerce

1. Dr. Subhash Pawar
2. Dr. Vaishali Deshpande
3. Dr. Minal Paranjape
4. Vikrant Palatshaha
5. Siddhi Inamdar
6. Aishwarya Inamdar
7. Sarika Deshpande
8. Dipak Bodade

➤ Result for Academic Year 2019-2020 -

Class	College Result
F.Y.B.Com (Marathi Medium)	82%
F.Y.B.Com (English Medium)	82%
S.Y.B.Com	80.67%
T.Y.B.Com	84.83%

➤ Academic Programmes organized by Department of Commerce Year 2019-2020

- Three days add on course on Basic maths was conducted and 96 students have benefitted out of it.
- Add on course on Intellectual Property Rights for F.Y.B.Com students was conducted by Dr. Subhash Pawar, Prof. Mrs. Sarika Deshpande, and Prof. Dipak Bodade from 4th January 2021 to 12th January 2021.
- Seven days add on course on 'Income Tax Filing' was conducted by Prof. Vikrant Palatshah for T.Y.B.Com English Medium from 19th April to 26th April 2021, 92 students have participated.
- Add on course on Tally ERP for F.Y.B.Com Students was conducted by Prof. Vikrant Palatshah from 2nd May to 11th May 2021, 396 students have benefitted out of it.

- Add on course on environmental awareness has been conducted for S.Y.B.Com.
- Institution has got approval and department has initiated Research center for Ph.D in commerce.

➤ **Faculty Participation in Conference/Seminars/Webinars/Workshops –**

- Dr.Subhash Pawar has participated in 2 FDPs- Investment in share market organized by Rayat Shikshan Sanstha's Shripatrao Kadam Mahavidyalay, shirval and 3 National level Webinars including one workshop on IPR organized by M.S.Kakade College,Baramati.
- Dr.Minal Paranjape has participated 2 National level seminars on Rebooting the Indian Higher Education system , 2 workshops and 2 FDPs -1. Google Classroom ,and other AICTE approved FDP on Leadership and Governance in Higher Education Level-2.
- Dr.Vaishali Deshpande has participated in 4 FDPs organized by HRDC and KTHM College Nashik on Investment in Share market, Intricacies of NAAC Assessment for better scoring and one national level webinar on Goal setting and Mind Management.
- Prof.Vikrant Palatshah has participated in 3 FDPs and 3 national level webinar.
- Dr.Aishwarya Jambhekar has attended 3 webinars on the subjects- Innovative Teaching Methods, How to kick start E-Cell in our campus and the role of teachers in implementation of NEP-2020 and 2 FDPs as well.
- Mrs.Sarika Deshpande has participated in 8 webinars related to IPR, Innovative Teaching Methods, Research techniques, Google Classroom, Impact of Covid -19 on Indian Education system etc and 3 FDPs.
- Prof.Dipak Bodade has participated in 5 webinars on various topics such as A Geek's perspective of life, customer centric digital banking solutions during Covid-19,cyber security and data sovereignty and completed 4 FDPs on the topics – online teaching

methods and its management, ICT tools for effective teaching and learning and administration, E-resources for teaching and learning ,Research.

- All the faculties of commerce department have recorded their online lectures at SPPU through LMS SPPU.
- All the faculties have attended syllabus restructuring workshops organized by BOS of SPPU.

➤ **Others – (Achievements/Prizes/Special Appreciation)**

1. Faculty Members-

- Under the guidance of Dr. Subhash Pawar - Dr.Aishwarya Jambhekar has been awarded the Ph.D Degree by SPPU in the faculty of Commerce and Management , Subject – Business Administration on 14th August 2020 Title of the thesis – A Critical study of impact of Kaizen systems on productivity of Automobile Manufacturing Units .
- Research paper written by Dr.Subhash Pawar has been published in Sambodhi vol-44 No.01:2021 with ISSN 2249-6661, UGC Care Approved ,Peer Reviewed and Referred Journal Impact factor 5.80 on the topic – ‘Aftermaths of Motivational Techniques on Upliftment of Morale and Workplace Efficiency of Police Personnels in Pune City.’
- Research paper written by Dr.Subhash Pawar has been published in Parishodh Journal UGC Care List – Group-I (An ISO :7021-2008 Certified Journal)volume IX, Issue- II, February 2020 on the topic – Motivation Techniques – A Catalyst Towards Enhancement of Performance and Interpersonal Relations of Police Personnels in Pune city.
- Dr.Minal Paranjape has been appointed as a Trainer for IDAS Training Course organized by CMA for Defense Personal Training on 28th December 2020.
- Dr. Minal Paranjape has been appointed as CEO from 2nd January 2021. And she has worked as a Convener for one day National

Level workshop – How to write research paper on 18th July 2020.

- Dr. Vaishali Deshpande has been appointed as a Subject Expert for Ph.D students presentations in Commerce research center at H.V.Desai College and she has worked as a coordinator for Commerce Research center and Siddhi Sanshodhan . She has also worked as a paper setter for Corporate Accounting – S.Y.B.Com Oct 2020 and April 2021.
- Prof. Vikrant Palatshaha has been appointed and awarded as best LMS coordinator at SPPU.
- Dr.Aishwarya Jambhekar – Inamdar has

worked as a convener for Financial Literacy Project by SSVMM in association with Padmashri Vikhe Patil Adhyasan Kendra, SPPU,Pune

- Mrs.Sarika Deshpande has worked as a Coordinator for add on courses of Environmental awareness at UG level, Human rights and Introduction to Indian Constitution at PG level.
- Prof.Mr.Dipak Bodade has worked as Coordinator for Inter Collegiate Research Paper competition for students on - Slow Down in Indian Economy – Reasons, Effects and Remedies.

○○○

Department of M.Com.

– प्रा. डॉ. सुभाष पवार
वाणिज्य विभाग प्रमुख

१. विभागाचे नांव: वाणिज्य-पदव्युत्तर विभाग (एम. कॉम.)
२. विभागातील प्राध्यापकांची नावे:
१. डॉ. सुभाष पवार   ५. प्रा.अलका मिस्त्री
२. डॉ. वैशाली देशपांडे   ६. प्रा. सिद्धी इनामदार
३. प्रा. विक्रान्त पालटशहा   ७. प्रा. ऐश्वर्या इनामदार
४. डॉ मीनल परांजपे   ८. प्रा. दीपक बोदाडे
३. २०२०-२१वर्षीचे प्रवेश: या वर्षी प्रथम वर्ष एम. कॉम.चे ६५प्रवेश झाले. या पैकी ४३ विद्यार्थिनींनी Costing ला तर २२ विद्यार्थिनींनी Business Administration ला प्रवेश घेतला.
तसेच द्वितीय वर्ष एम. कॉम.चे एकूण ४८ प्रवेश झाले. त्यापैकी ४५ विद्यार्थिनींनी Costing ला तर ३ विद्यार्थिनींनी Business Administration ला प्रवेश घेतला.
४. २०१८-१९ या वर्षीचा एम. कॉम.चा निकाल पुढीलप्रमाणे
एम. कॉम. प्रथम वर्ष : ७४.५८%
एम. कॉम. द्वितीय वर्ष १००: %
५. विद्यापीठाने पदव्युत्तर विद्यार्थ्यांसाठी ठरवून दिलेल्या
Extra Credit Work (Humam Rights, Introduction to Cyber Security, Skill Development) साठी महाविद्यालयातील प्राध्यापकांनी

मार्गदर्शन केले.

६. तसेच एम. कॉम. द्वितीय वर्ष, सेमिस्टर IV मधील Project Work साठी सुद्धा मार्गदर्शक म्हणून महाविद्यालयातील ज्येष्ठ प्राध्यापकांची नियुक्ती करण्यात येऊन प्रत्येकाकडे मार्गदर्शनासाठी ७-८ विद्यार्थिनींना सोपविण्यात आले. हे प्राध्यापक उत्तम प्रकारे मार्गदर्शन करित आहेत.
७. दरवर्षीप्रमाणे यावर्षीही Research Methodology या विषयावर तीन दिवसीय कार्यशाळा आयोजित केली आहे. या कार्यशाळेमुळे विद्यार्थिनींना त्यांच्या प्रोजेक्ट वर्कसाठी मार्गदर्शन मिळत असते.
८. Covid -19 या जागतिक महामारीमुळे २०२०-२१ या वर्षीसुद्धा महाविद्यालयातील एम. कॉम. च्या विद्यार्थिनींना पद्धतशीर online शिक्षण देण्यात येत आहे. त्याच्या अभ्यासाचे मूल्यमापन, assignments MCQ टेस्ट याद्वारे होत आहे.
९. मागील वर्षी २०१९-२० मध्ये एम. कॉम., पार्ट २ ची विद्यार्थिनी शीतल थोरात हिला चाकण च्या ARaymaond या MNC कंपनीत इंटरशिप करण्याची (अॅप्रेन्टिस म्हणून) संधी मिळाली.
१०. एम. कॉम. समन्वयक प्रा. अलका मिस्त्री सहभागी झालेले Faculty Development Programs :

- Two days National online FDP on Designing and Implimentation of Outcome Based Education Model' (OBE) organised by Muktanand College, Gangapur, Dist. -urangabad.
- FDP on Google Classroom' organised by MKSSS's Shri Siddhivinayak Mahila Mahavidyalaya, Karvenagar, Pune-52.
- FDP on Online Teaching Methods and its Management' Jointly organised by MKSSS's Shri Siddhivinayak Mahila Mahavidyalaya, Karvenagar, Pune-52 and MKSSS's Hiraben Nanavati Institute of Management and Research for Wemen, Karvenagar, Pune-52
- FDP on Effective use of E-Resources; Challenges, Opportunities and Support organised by MKSSS's Hiraben Nanavati Institute of Management and Research for Wemen, Karvenagar, Pune-52

प्रा. अलका मिस्त्री सहभागी झालेले Quiz Programs:

- Competitive Exam Quiz' organied by department of commerce, MKSSS's Shri Siddhivinayak Mahila Mahavidyalaya, Karvenagar, Pune-52
- Online awareness Program about COVID-19 organised by S. B. Patil Institute of Management and Pune Business School, Nigadi.
- National Level E-Quiz on Indian Banking

and Economics' organised by IQ-C of SDJ International College, Vesu, Surat Gujrat.

- Online National alevel accountancy Quiz' organiesd by IQAC of Gramonnati Mandal's Arts, Commerce and Science, Narayangaon, Dist. Pune.

प्रा. अलका मिस्त्री यांनी सहभाग घेतलेले online Webinar :

- One day International Webinar on Stress Management (Fight against Covid-19) organised by Swami Hansmuni Maharaj Degree College of Commerce, Ulhasnagar.

उल्लेखनीय:

- राधिका लाड हि एम. कॉम, ची विद्यार्थिनी या वर्षी सेट पात्र झाली.
  - सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या एप्रिल २०१९ च्या गुणवत्ता यादीत
    - पाणेरी राजेंद्र खेनट (८७%) हिला एकत्रित यादीत तिसरे स्थान मिळाले.
    - कॉस्टिंग विषयात रुकसाना नूरमुहम्मद शेख (८४.५०%) हिला सातवे तर पल्लवी राजेंद्र ओस्तवाल (८४.४४%) हिला दहावे स्थान मिळाले.
    - Business Administration या विषयात पाणेरी राजेंद्र खेनट (८७%) हिला पहिले तर शुभांगी गोवर्धन बनसोडे (८४.१३%) हिला आठवे स्थान मिळाले.
- अशा रीतीने एम. कॉम. विभागाची यशस्वीपणे वाटचाल सुरु आहे.

Department of B.B.A.

Prof. Snehal Sarnot

1	Snehal Sarnot (Co-ordinator)	Full Time	6	Dr. Prashant Mamarde	CHB
2	Ketaki Kulkarni	Full Time	7	Dr. Sonali Parchure	CHB
3	Shambhavi Kawadkar	CHB	8	Dr. Kamalakar Mundhe	CHB
4	Deepak Bodade	CHB	9	Dr. Ganesh Lotke	CHB
5	Dr. Deepali Bankapure	CHB	10	Manasi Dharap	CHB

3. Result:

- FY BBA = 100%
- SY BBA = 74.64%
- TY BBA = 88.89%

4. Number of Admissions:

- FY BBA = 43
- SY BBA = 41
- TY BBA = 58

5. Activities organized by Department for the Students:

- On the occasion of Navaratri, students attended lecture series on '9 Women Entrepreneurs' in the month of October.
- In the month of December, PPT presentation activity on the topics related to Business Demography conducted for FY BBA students.
- In the month of December, PPT presentation activity on the topics related to Banking & Finance conducted for SY BBA students.
- On 7th December Role Play activity on the topics related to HRM conducted for SY BBA students.
- On 8th December Group Discussion on the topic "Industrial Accidents" Organized for TY BBA HRM students.
- On 16th December Group Discussion on the topic "New Normal in HRM - Corona Impact" conducted for SY BBA students.
- On 19th December Group Discussion on the topic "Sensible Use of Social Media" conducted for FY BBA students.
- Personality and Soft Skills Development Course for FY BBA and Advanced Course in Environmental Awareness for SY BBA conducted in the month of January.
- To make the students aware about Pros and cons of usage of Mobile phones, department conducted 'Five Days Certificate Course of Mobile & Me' from 2nd February 2021 to 6th February 2021.
- On 8th February Soft skills Development Session organized for TYBBA students.
- On 18th February Group Discussion on the topic "New 3 Labour Laws passed by Central Government" conducted for SY & TY BBA HRM students.
- On 27th February Role Play Activity on the topic "Job Analysis" arranged for FY BBA students.
- On 1st April Group Discussion on the topic "Suez Canal Blockage - Evergreen Cruise Cost to world Wide" conducted for FY BBA & TYBBA Students.
- Basic Course in Environmental Awareness for FY BBA and Basic Managerial skills add on

Course for SY BBA conducted in the month of April.

- On 8th December Group Discussion on the topic "Industrial Accidents" conducted for TY BBA.

6. Faculty Participation in Workshop/Webinar:

A. Prof. Snehal Sarnot

- 1] Participated in Ten Days Faculty Development Program (FDP) on "The Scenario of Commerce, Management and Economics Education After Covid-19" conducted by Maratha Vidya Prasarak Samaj's, K.R.T. Arts, B.H. Commerce and A.M. Science (K.T.H.M.) College, Nashik (Maharashtra) in association with Faculty Development Centre, Human Resource Development Centre (UGC-HRDC) from 29th June 2020 to 8th July 2020.
- 2] Attended National Level Webinar on "Advance Excel" held on 11th July, 2020.
- 3] Participated in FDP on "Google Classroom" organized by Commerce Department of Shri Siddhivinayak Mahila Mahavidyalaya on 17th July, 2020.
- 4] Participated in National Level Webinar on "How to write Research Paper" organized Commerce Department and IQAC of Shri Siddhivinayak Mahila Mahavidyalaya on 18th July, 2020.
- 5] Participated in Five Days Faculty Development Program (FDP) on "Development, Delivery and Evaluation of E-content" from 3rd August 2020 to 7th August 2020, conducted by Department of Commerce, SPPU.
- 6] Attended a webinar on "Stock Market Insight" organized by Economics Department of Shri Siddhivinayak Mahila Mahavidyalaya.
- 7] On 23rd September, 2020, recorded a Video lecture at HNIMR.
- 8] Attended all the Training sessions conducted under LMS Program. Also uploaded videos, PPTs, Quizzes on LMS portal under this program.
- 9] On 2nd November 2020, recorded LMS video Lecture at SPPU.
- 10] On 4th February 2021, recorded LMS video

- Lecture at SPPU.
- 11] Worked as Paper Setter at SPPU for the subjects of Banking & Finance and Fundamentals of Rural Development.
- 12] On 12th May 2021, participated in a Webinar on “The Role of Teachers in Implementation of National Education Policy NEP – 2021” organized by Bharatiy Shikshan Mandal and

- NITI Aayog in collaboration with MKSSS.
- 13] On 30th & 31st May, 2021, participated in Two Days Workshop on Research Methodology organized by Y & M AKI's Poona College of Arts, Science & Commerce.

○○○

**TY Bcom Students- ‘Group debate’
on the topic- “Free Trade Vs Protectionist Policy”
18th December, 2021**

The students and teachers of Economics department of our college organised a group debate session for the class TyBcom, co-ordinated by Prof. Sayali Deshmukh. The students of the class participated enthusiastically on **18th December, 2021** at 11:00am. The topic of the seminar was **“Free Trade Vs Protectionist Policy”**. The programme, which was attended by all faculties from the field of economics, was an exciting as to see how students put their point in most organized manner even in the group. As International Economics is a part of syllabus of third year commerce, students were very excited to learn something in addition to their regular syllabus. The debate continued for more than two hours in a stretch giving insightful view on the both of the sides of the topic.

On the background of Covid-19 situation in the country, this programme was arranged on Google Meet. But it does not affected enthusiasm of the students at all. On a concluding note Prof. Sagar Mhetre explained few terms and wished students the best. Students also expressed their views at the end.

Lecture on “Financial System”

Report

Date: 6.01.2021

Under the able guidance of our Principal Dr. Sanhita

Athawale & HOD of the Economics Department Dr. Arvind Shelar sir. Department of Economics has organized the lecture on **“Financial System”** for students and faculty members of MKSSS’s Shri Siddhivinayak Mahila Mahavidyalaya, Karve Nagar, Pune.

It was conducted through Google Meet Platform on 05.01.2021 at 1.00 P.M. to 2.30 P.M. Dr. Mrs. Deepali Banapure and Prof. Sagar Mhetre have delivered the lecture. It was a wonderful blend of conceptual understanding and explaining practical working of Indian Financial System. Faculty members and students have given overwhelmed responses.

The session ended with the Vote of Thanks given by Dr. Mrs. Shridevei Patil.

Prepared by: Dr. Mrs. Deepali Banapure and Prof. Sagar Mhetre.

Seminar on- Live Union ‘Budget 2021-22’

1st Feb 2021

The department of Economics of Shri Siddhivinayak college, pune organised a Live budget session for all the and teachers of our college. The programme was co-ordinated by Prof. Sayali Deshmukh, Prof. Sagar Mhetre and all other faculties under guidance of respected Head of the department Dr. Arvind Shelar. The students from all classes (BA and Bcom)

participated enthusiastically on **1th February, 2021** at 10:30am. The objective of the seminar was make students understand India parliamentary system and Union budget and also inculcate the habit of reading and understanding government published documents. The programme was attended by all faculties from the field of economics and around 100 students. Many of the students have Union budget as a part of syllabus of thus, students were very excited to learn practical part of their curriculums.

Before actual budget presented by Hon. Finance Minister Mrs. Nirmala Sitaraman, Prof. Sagar Mhetre gave a lecture on- 'How to understand the budget' which made easier for undergrad students to listen to technical concepts from the budget. On the background of Covid-19 situation in the country, this programme was arranged on Google Meet. But it does not affected enthusiasm of the

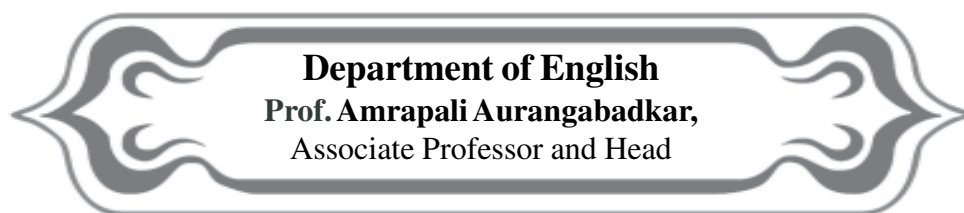
students at all. On a concluding note Dr. Shridevi Patil.

Prof. Dr. Shridevi Patil

Personal Activity

1. Recorded 4 Lectures in LMS at SPPU.
2. Attended 6 Faculty Development Programmes.
3. Attended 18 Webinars.
4. Conducted 3 Departmental Programmes.
5. Worked as a NSS Programme Officer and Conducted 23 Programmes under NSS.
6. Worked as a MA (Economics) Coordinator.
7. Worked as a member of IQAC Criterion 5.
8. Conducted Lecture on Gender Equality and Women Empowerment.
9. Worked as a member in Examination committee.
10. Written one Research Paper.

○○○

Along with conducting online lectures, assignments and examination in the department, following activities were done –

1. Appointed as Paper setter by SPPU for S III, T.Y.B.A. annual examination, March 2020
2. Invited as a guest lecturer by Garware college of Commerce for delivering online lectures on Effective Speaking, Listening and Interview skills on 6, 7 and 8 November 2020
3. Recorded LMS lecture on “ The World is too much with us “ , from F.Y.B.A., Additional English paper Syllabus at SPPU
4. Recorded two lectures on Metaphysical poetry from S.Y.B.A, S II syllabus for S.Y.B.A Special English at HNIMR
5. Attended 5 -day -International online FDP on Intricacies of NAAC Assessment for better Scoring, organised by St. Francis De Sales, Nagpur from 27 to 31 July 2020
6. Attended a 4- day online FDP on Changes in NAAC organised by A.N.R. College, A.P. from

17 to 20 June 2020

7. Attended a one day online webinar on Institutional Quality organised by Krupanidhi College, Bangalore, on 20 July 2020
8. Completed successfully a professional level 3- month FDP in Developing Institutional Quality from 3 August to 10 November 2021
9. Completed with O grade, a 3- month FDP in Effective Documentation for Accreditation from 15 September to 11 November 2021
10. Completed successfully a course Outcome-based Education from 14 to 19 March 2021
11. Completed successfully a course in Internal Academic Auditor Training from 5 to 16 April 2021
12. Completed successfully an International online FDP in Rejuvenation of Literature and Language: from Pandemic to Pan- academic from 17 to 21 May 2021
13. Completed successfully an International online FDP in Literature and Humanity from 24 to 28 May 2021

14. Attended an International online webinar on Challenges and Opportunities in Higher Education during and after COVID 19 Pandemic on 22 May 2021
15. Attended an International online webinar on Linguistic Interference of Corona on 20 August 2020
16. Participated actively in a webinar on The Role of Teachers in the Implementation of NEP on 12 May 2021
17. Participated actively in an International Conference on Diaspora Literature on 5 April 2021
18. Participated in National level webinar on Exploring New Avenues: English literature in Transit on 13 February 2021
Participated in 20 more webinars on various Syllabus related topics, NEP or other areas of interest.

* R. M. Gavali

1. Recorded a lecture on LMS at SPPU, Pune on 'Tradition and the Individual Talent'
2. Recorded a lecture at HNIMR on 'Active and Passive Voice'.
3. Participated in a webinar on 'The Role of Teachers in Implementation of National Education Policy NEP -2020 Conducted by MKSSS In collaboration Bharatiya Shikshan Mandal and NITI Aayog on 12th May 2021
4. Participated in a Five-Day Faculty Programme on Rejuvenation of Literature and Language: From Pandemic to Pan-Academic held from 17 to 21 May 2021 conducted by Reva University and iSPELL.
5. Conducted a Five -Day Competitive Exam Lecture Series for all students in the college from 19 March 2021 to 23 March 2021.

* Mitesh Kolhapure

1. Recorded a LMS lecture on "Romanticism and Dejection an Ode" at SPPU, Pune, on 18 December 2020
2. Recorded a LMS lecture on "Frost at Midnight" at SPPU, Pune, on 21 January 2021
3. Attended webinar on "National Education Policy" Smt. P. N. Doshi Women's College, Ghatkoper

4. Participated in a webinar on 'The Role of Teachers in Implementation of National Education Policy NEP -2020 Conducted by MKSSS In collaboration Bharatiya Shikshan Mandal and NITI Aayog on 12th May 2021
5. Attended Literary Satsang, Topic- Benefits of Reading Books by Indian Society for the promotion of English language and Literature (iSPELL) solicit your virtual presence on 2 May 2021
6. Attended National Webinar on "Research Etiquette" conducted by Bunts Sangha's S.M. Shetty College of Science, Commerce & Management Studies 28 May 2021
7. Participated in a Five-Day Faculty Programme on Rejuvenation of Literature and Language: From Pandemic to Pan-Academic held from 17 to 21 May 2021 conducted by Reva University and iSPELL.
8. Contributed in a Five -Day Competitive Exam Lecture Series for all students in the college from 19 March 2021 to 23 March 2021.

* Rupali Patil

1. Recorded a lecture at LMS department, SPPU, Pune on 'Christina Rossetti's "Up Hill"' on 18 December 2020.
2. Attended webinar on "National Education Policy" Smt. P. N. Doshi Women's College, Ghatkoper
3. Participated in a webinar on 'The Role of Teachers in Implementation of National Education Policy NEP -2020 Conducted by MKSSS In collaboration Bharatiya Shikshan Mandal and NITI Aayog on 12th May 2021
4. Attended Literary Satsang, Topic- Benefits of Reading Books by Indian Society for the promotion of English language and Literature (iSPELL) solicit your virtual presence on 2 May 2021
5. Attended National Webinar on "Research Etiquette" conducted by Bunts Sangha's S.M. Shetty College of Science, Commerce & Management Studies 28 May 2021
6. Participated in a Five-Day Faculty Programme on Rejuvenation of Literature and Language: From Pandemic to Pan-Academic held from 17 to 21 May 2021 conducted by Reva University and iSPELL.

8. Contributed in a Five -Day Competitive Exam Lecture Series for all students in the college from 19 March 2021 to 23 March 2021.
9. Submitted a research proposal on “Feminist

Study of selected Marathi Movies” for ASPIRE

○○○

मराठी विभाग

प्रा. डॉ. शैलेश विश्वनाथ त्रिभुवन

सन २०२०-२१ शैक्षणिक वर्षातील प्रवेशित विद्यार्थी संख्या

१. एफ.वाय.बी.ए. - ८७
२. एस.वाय.बी.ए. - ६८
३. टी.वाय.बी.ए. - ५२
४. एफ.वाय.बी.कॉम. इंग्रजी माध्यम - ३००
५. एफ.वाय.बी.कॉम. मराठी माध्यम - ११७

* मराठी विभागातफे वर्षभर आयोजित केले गेलेले विविध अभ्यासेतर उपक्रम

१. वाचन प्रेरणा दिन - १५ ऑक्टोबर २०२०
भारताचे माजी राष्ट्रपती डॉ.ए.पी.जे.अब्दुल कलाम यांच्या जयंती निमित्त ऑनलाइन स्वरूपात निबंध स्पर्धा आयोजित करण्यात आली होती. या स्पर्धेसाठी महाविद्यालयातील विविध विभागातील विद्यार्थींनीही सहभाग नोंदविला होता.
२. मराठी भाषा संवर्धन पंधरवडा - १४ जानेवारी २०२१ ते २८ जानेवारी २०२१
दि. १४ जानेवारी २०२१ ते दि. २८ जानेवारी २०२१ महाराष्ट्रशासन, शिक्षण संचालनालय उच्च शिक्षण यांच्या मराठी भाषा विभागाच्या दि. ४/१/२०२१ च्या परिपत्रकानुसार महर्षी कर्वे स्त्री शिक्षण संस्थेच्या, श्रीसिद्धीविनायक महिला महाविद्यालयातील मराठी विभागाच्या वतीने मराठी भाषा संवर्धन, प्रचार आणि प्रसाराच्या दृष्टीने महाविद्यालयातील बी.ए., बी. कॉम., बी. एस्सी., एम.ए., एम.कॉम., बी.बी.ए. च्या वर्गातील विद्यार्थींसाठी मराठी भाषा संवर्धन पंधरवडा कार्यक्रम दि. १४ जानेवारी २०२१ ते दि. २८ जानेवारी २०२१ या कालावधीत आयोजित करण्यात आला होता या कार्यक्रमात विद्यार्थींमध्ये मराठी भाषेसंदर्भात श्रवण, भाषण, वाचन, लेखन या भाषिक कौशल्यांची जाणिव विकसित व्हावी, मराठी भाषेबद्दलचे प्रेम,

अभिमान वृद्धिंगत व्हावा या दृष्टीने विविध स्पर्धा घेण्यात आल्या. या सर्व स्पर्धा/कार्यक्रम कोविड या सांसारिक रोगाच्या प्रादुर्भावामुळे गुगल मीट आणि गुगल फॉर्म या आधुनिक संगणक आणि इंटरनेटयुक्त व्यासपीठाच्या आधारे घेण्यात आल्या. असे असले तरी सर्व स्पर्धा आणि कार्यक्रमांसाठी विद्यार्थींनीही भरघोस प्रतिसाद दिला. मराठी भाषा संवर्धन पंधरवडा या कार्यक्रमाच्या यशस्वितेसाठी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.संहिता आठवले, मराठी विभागप्रमुख डॉ.शैलेश त्रिभुवन, महाविद्यालयाच्या विद्यार्थी विकास मंडळाचे संचालक प्रा. विक्रान्त पालटशहा, मराठी विभागातील प्रा.संग्राम गोसावी यांचे मोलाचे सहकार्य लाभले. या कार्यक्रमात घेण्यात आलेल्या स्पर्धा व कार्यक्रमांचा सविस्तर अहवाल पुढीलप्रमाणे -

मराठीभाषा संवर्धन पंधरवडा निमित्तआयोजित विविध स्पर्धांचा सविस्तरअहवाल :-

१. निबंध स्पर्धा : दिनांक: १८ जानेवारी २०२१, सोमवार

* निबंध स्पर्धेचे विषय:

- १ माय मराठीचे मनोगत
- २ कुसुमाग्रजांचे मराठी साहित्यातील योगदान
- ३ माझा आवडता मराठी साहित्यिक
- ४ मला भावलेले मराठी पुस्तक
- ५ मराठी भाषा आणि मराठी माणूस

निबंध स्पर्धेसाठी नाव नोंदणी केलेले एकूण विद्यार्थी : ४४
निबंध स्पर्धेत भाग घेतलेले एकूण विद्यार्थी: ३३
निबंध स्पर्धेतील प्रथम तीन क्रमांकाचे विद्यार्थी :
प्रथम क्रमांक : कु. शिंदे जयश्री - एफ.वाय. बी.कॉम.
द्वितीय क्रमांक : कु. गायकवाड कृतिका - एफ.वाय.बी.कॉम.
तृतीय क्रमांक : कु. आडकर वैष्णवी - एफ.वाय.बी.ए.

२. हस्ताक्षर स्पर्धा : दिनांक: २० जानेवारी २०२१ , बुधवार
हस्ताक्षर स्पर्धेसाठी नाव नोंदणी केलेले एकूण विद्यार्थी : ५५
हस्ताक्षर स्पर्धेत भाग घेतलेले एकूण विद्यार्थी: ५०
हस्ताक्षर स्पर्धेतील प्रथम तीन क्रमांकाचे विद्यार्थी :
प्रथम क्रमांक : कु. गायकवाड प्रियांका - एस.वाय.बी.ए.
द्वितीय क्रमांक : कु. शिंदे जयश्री - एफ.वाय.बी.कॉम.
तृतीय क्रमांक : कु. कांबळे जिज्ञा - एस.वाय.बी.ए.

३. काव्यवाचन स्पर्धा : दिनांक: २३ जानेवारी २०२१,
शनिवार

काव्यवाचन स्पर्धेसाठी नाव नोंदणी केलेले
एकूण विद्यार्थी - १६
काव्यवाचन स्पर्धेत भाग घेतलेले एकूण विद्यार्थी - १६
काव्यवाचन स्पर्धेतील प्रथम तीन क्रमांकाचे विद्यार्थी :
प्रथम क्रमांक : कु. ऋतिका अहिरे - एफ.वाय.बी.कॉम.
द्वितीय क्रमांक : कु. श्रुती जाधव - एफ.वाय.बी.कॉम.
तृतीय क्रमांक : कु. अंकिता काळोखे - एफ.वाय.बी.कॉम.

४. प्रश्नमंजुषा स्पर्धा - दिनांक: २५ जानेवारी २०२१,
सोमवार

प्रश्नमंजुषा स्पर्धेसाठी नाव नोंदणी केलेले एकूण विद्यार्थी : ६३
प्रश्नमंजुषा स्पर्धेत भाग घेतलेले एकूण विद्यार्थी : ४०
प्रश्नमंजुषा स्पर्धेतील प्रथम तीन क्रमांकाचे विद्यार्थी व
त्यांचे मार्क्स
प्रथम क्रमांक : कु. ढेरंगे वैष्णवी - एफ.वाय.बी.कॉम.-

२९/३०
द्वितीय क्रमांक : कु. गायके प्रियांका - एफ.वाय.बी.कॉम.-
२८/३०
: कु. शिंदे जयश्री - एफ.वाय.बी.कॉम.-
२८/३०
तृतीय क्रमांक : कु. सगदेव रीमा - एफ.वाय.बी.ए.-
२६/३०

३. मराठी राजभाषा गौरव दिन - २६ फेब्रुवारी २०२१

मराठी विभागाच्या वतीने मराठी राजभाषा गौरव दिन
दिनांक २६ फेब्रुवारी २०२१ रोजी ऑनलाइन स्वरूपात
व्याख्यानाच्या रूपाने साजरा करण्यात आला. या प्रसंगी
सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठातील मराठी विभागाचे
विभागप्रमुख डॉ.प्रभाकर देसाई आणि भैरवनाथ विज्ञान
महाविद्यालय, खुटबाव. येथील प्राचार्य डॉ. अविनाश सांगोलेकर
यांचे व्याख्यान आयोजित करण्यात आले होते. डॉ.प्रभाकर
देसाई यांनी मराठी भाषा आणि साहित्य व्यवहार या विषयावर
तर प्राचार्य डॉ.अविनाश सांगोलेकर यांनी कवी कुसुमाग्रज
यांच्या कवितेतील सामाजिकता या विषयावर व्याख्यान दिले.
वरील दोन्ही व्याख्यानासाठी महाविद्यालयातील विविध
विभागाच्या विद्यार्थीनिनी ऑनलाइन उपस्थिती नोंदवीत
कार्यक्रमास उत्तम प्रतिसाद दिला.

○○○

समाजशास्त्र विभाग

प्रा. किरण सुरवसे

विभागातील प्राध्यापकांची नावे :

प्रा. किरण सुरवसे (विभाग प्रमुख)

प्रा. किरण नाईकनवरे

शैक्षणिक वर्ष २०२०-२१ झालेले प्रवेश :

क्र.	वर्ग	प्रवेश
१	प्रथम वर्ष कला (FYBA)	९१%
२	द्वितीय वर्ष कला (SYBA)	९५%
३	तृतीय वर्ष कला (TYBA)	९५%

शैक्षणिक वर्ष २०१९-२० निकाल

क्र.	वर्ग	सत्र १	सत्र २
१	प्रथम वर्ष कला (FYBA)	७०.४२ %	८३.८०%
२	द्वितीय वर्ष कला (SYBA)	९५%	
३	तृतीय वर्ष कला (TYBA)	९५%	

शैक्षणिक वर्ष २०२०-२१ मध्ये विभागामार्फत घेण्यात आलेले कार्यक्रम :

दिनांक	विषय	थोडक्यात माहिती
११ जुलै २०२०	जागतिक लोकसंख्या दिनानिमित्त प्रश्नमंजुषा	महर्षी कर्वे स्त्री शिक्षण संस्थेच्या, श्री सिद्धिविनायक महिला महाविद्यालय, कर्वेनगर पुणे, समाजशास्त्र विभागा तर्फे ११ जुलै - 'जागतिक लोकसंख्या दिना'च्या निमित्ताने प्रश्नमंजुषेचे आयोजन करण्यात आले आहे. या प्रश्नमंजुषेत विद्यार्थी, शिक्षक, सर्वांसाठी आयोजन करण्यात आले.
२५ नोव्हेंबर, २०२०	ई-कार्यशाळा : 'समाजशास्त्रातील व्यावसायिक संधी'	महर्षी कर्वे स्त्री शिक्षण संस्थेच्या, श्री सिद्धिविनायक महिला महाविद्यालय, कर्वेनगर पुणे, समाजशास्त्र विभागा तर्फे 'समाजशास्त्रातील व्यावसायिक संधी' या विषयावर ई कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले होते. सदर कार्यशाळेत डॉ. चेतना देसाई यांनी बी. ए. समाजशास्त्र विशेष स्तरावर निवडलेल्या विद्यार्थ्यांना समाजशास्त्र विषयात असलेल्या व्यावसायिक संधींविषयी मार्गदर्शन केले.
२६ नोव्हेंबर २०२०	'भारतीय संविधान दिना'च्यानिमित्ताने प्रश्नमंजुषा	भारतीय संविधानासंदर्भात जन-जागृती, माहिती व्हावी यासाठी 'भारतीय संविधान दिना'च्यानिमित्ताने महर्षी कर्वे स्त्री शिक्षण संस्थेच्या, श्री सिद्धिविनायक महिला महाविद्यालय, कर्वेनगर पुणे, समाजशास्त्र विभागा तर्फे प्रश्नमंजुषेचे आयोजन करण्यात आले होते. या प्रश्नमंजुषेत महाविद्यालयीन विद्यार्थी, स्पर्धा परीक्षा देणारे विद्यार्थी, शिक्षक आणि इतर सर्वजण सहभाग घेतला.
२० जानेवारी, २०२१	ई-कार्यशाळा : जागतिकीकरणाचे महिलांवर होणारे परिणाम'	महर्षी कर्वे स्त्री शिक्षण संस्थेच्या, श्री सिद्धिविनायक महिला महाविद्यालय, कर्वेनगर पुणे, समाजशास्त्र विभागा तर्फे 'जागतिकीकरणाचे महिलांवर होणारे परिणाम' या विषयावर ई कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले होते. सदर कार्यशाळेत प्रा. संजय कुमार कांबळे यांनी भांडवलशाही, जागतिकीकरण आणि प्रसार माध्यमे आणि महिलांवर होणारे परिणाम याविषयी बी. ए. समाजशास्त्र विशेष स्तरावर निवडलेल्या विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले.
८ मार्च २०२१	महिला दिनानिमित्त ई कार्यशाळा महिलांचे आरोग्य (गर्भाशय मुखाचा आणि स्तनांचा कॅन्सर)	महर्षी कर्वे स्त्री शिक्षण संस्थेच्या, श्री सिद्धिविनायक महिला महाविद्यालय, कर्वेनगर पुणे, समाजशास्त्र विभागा तर्फे महिला दिनानिमित्त कविता सुरवसे यांनी महिलांचे आरोग्य (गर्भाशय मुखाचा आणि स्तनांचा कॅन्सर) या विषयावर महाविद्यालयातील विद्यार्थिनींना मार्गदर्शन केले.

चर्चासत्र व कार्यशाळेत प्राध्यापकांनी घेतलेला सहभाग :

प्रा. किरण सुरवसे :

- शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर, सेंटर स्टडी ऑफ सोशल एक्सक्लुजन अँड इन्क्लुजिव्ह पॉलिसी यांच्या तर्फे दिनांक २१ मार्च २०२१ रोजी 'सेल्फ रीस्पेक्ट मुव्हमेंट अँड इन्क्लुजन ग्रोथ' या विषयावर व्याख्यानाचे आयोजन

करण्यात आले होते. सदर व्याख्यानात सहभागी.

- शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर, सामाजिक वंचितता आणि समावेशक धोरण अभ्यास केंद्र यांच्या तर्फे दिनांक २८ मार्च २०२१ रोजी स्वरफुलोरा (महात्मा ज्योतिबा फुले निवडक अखंडावरील सांगीतिक विवेचन) या विषयावर

व्याख्यानाचे आयोजन करण्यात आले होते. सदर व्याख्यानात सहभागी.

- महर्षी कर्वे स्त्री शिक्षण संस्थेच्या वतीने दिनांक १२ मे २०२१ रोजी 'रोल ऑफ टीचर्स इन द इम्प्लीमेंटेशन ऑफ नॅशनल एज्युकेशन पॉलिसी' या विषयावर वेबिनारचे आयोजन करण्यात आले होते. सदर वेबिनार मध्ये सहभागी.
- दत्ताजीराव कदम आर्ट्स, सायन्स आणि कॉमर्स कॉलेज, इचलकरंजी, जिल्हा कोल्हापूर समाजशास्त्र विभागाच्या वतीने ५ मे, २०२१ ते १६ मे, २०२१ पर्यंत 'समकालीन समाजशास्त्रीय विचारवंतांचे योगदान' या विषयावर १० दिवसांची कार्यशाळा आयोजित करण्यात आली होती. सदर कार्यशाळेत सहभागी.
- दत्ताजीराव कदम आर्ट्स, सायन्स आणि कॉमर्स कॉलेज, इचलकरंजी, जिल्हा कोल्हापूर समाजशास्त्र विभागाच्या वतीने १८ मे, २०२१ ते २२ मे, २०२१ पर्यंत 'पुरुषसत्ता आणि लिंगभाव : स्त्रीवादी विचारवंतांची/विचारांची ओळख' या विषयावर ०५ दिवसांची कार्यशाळा आयोजित करण्यात आली होती. सदर कार्यशाळेत सहभागी.
- महासोशियोलॉजी च्यावतीने प्रोमिसिंग सोशियोलॉजिस्टचे दिनांक १८ मे, २०२१ ते २२ मे, २०२१ पर्यंत व्याख्यानाचे आयोजन करण्यात आले होते. सदर व्याख्यानात सहभागी.

प्रा. किरण नाईकनवरे :

- रणक्रांती मल्टीडिसप्लेनसरी रिसर्च जर्नल (ISSN NO : 2454-8731) ऑगस्ट २०२० च्या वॉल्युमसाठी कोरोना विषाणूच्या वाढत्या प्रादुर्भावाचे आणि टाळेबंदीचे जनजीवनावरील प्रभाव (विशेष संदर्भ महाराष्ट्र राज्य) या विषयावर शोधनिबंध लिहून सहभागी.
- ई कार्यशाळा : लोकायत पुणे मार्फत दिनांक ३ जानेवारी २०२१ रोजी ओळख : अपरिचित सावित्रीबाईची या विषयावर ऑनलाईन कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले होते. सदर ई-कार्यशाळेत सहभागी.
- दिनांक ७ एप्रिल २०२१ रोजी सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे समाजशास्त्र विभागाच्या वतीने प्रायव्हेट हेल्थ केअर सेक्टर इन इंडिया ओव्हरव्यूह, चॅलेंजेस अँड फॉरवर्ड' या विषयावर कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले होते. सदर कार्यशाळेत सहभागी.
- दिनांक ३० एप्रिल २०२१ रोजी मणीबेन नानावटी विमेन्स

कॉलेज मुंबई तर्फे इम्पॅक्ट ऑफ एन.ई.पी. २०२० ऑन क्वालिटी पॅरामीटर्स इन इन्स्टिट्यूशन्स ऑफ हायर एज्युकेशन या विषयावर राष्ट्रीय वेबिनारचे आयोजन करण्यात आले होते. सदर कार्यशाळेत सहभागी.

- पिपल एज्युकेशन सोसायटी, सिद्धार्थ कॉलेज ऑफ आर्ट्स, सायन्स आणि कॉमर्स महाविद्यालय, मुंबई तर्फे दिनांक ४ मे, २०२१ रोजी 'इम्प्लीमेंटेशन ऑफ रिझर्व्हेशन पॉलिसी : २०० पॉइन्ट रोस्टर अंड रिझर्व्हेशन इन डीन्स पोस्ट' या विषयावर एक दिवसीय राष्ट्रीय वेबिनारचे आयोजन करण्यात आले होते. सदर वेबिनार मध्ये सहभागी.
- गोंडवाना विद्यापीठ, गडचिरोली यांच्या तर्फे दिनांक १० मे २०२१ रोजी 'सोशल स्टॅटिस्टिक : रिसेंट ट्रेन्ड्स अँडअॅप्लिकेशन फॉर सोशल सायन्स' या विषयावर वेबिनारचे आयोजन करण्यात आले होते. सदर वेबिनार मध्ये सहभागी.
- महर्षी कर्वे स्त्री शिक्षण संस्थेच्या वतीने दिनांक १२ मे २०२१ रोजी 'रोल ऑफ टीचर्स इन द इम्प्लीमेंटेशन ऑफ नॅशनल एज्युकेशन पॉलिसी' या विषयावर वेबिनारचे आयोजन करण्यात आले होते. सदर वेबिनार मध्ये सहभागी.
- दत्ताजीराव कदम आर्ट्स, सायन्स आणि कॉमर्स कॉलेज, इचलकरंजी, जिल्हा कोल्हापूर समाजशास्त्र विभागाच्या वतीने ५ मे, २०२१ ते १६ मे, २०२१ पर्यंत 'समकालीन समाजशास्त्रीय विचारवंतांचे योगदान' या विषयावर १० दिवसांची कार्यशाळा आयोजित करण्यात आली होती. सदर कार्यशाळेत सहभागी.
- दत्ताजीराव कदम आर्ट्स, सायन्स आणि कॉमर्स कॉलेज, इचलकरंजी, जिल्हा कोल्हापूर समाजशास्त्र विभागाच्या वतीने १८ मे, २०२१ ते २२ मे, २०२१ पर्यंत 'पुरुषसत्ता आणि लिंगभाव : स्त्रीवादी विचारवंतांची/विचारांची ओळख' या विषयावर ०५ दिवसांची कार्यशाळा आयोजित करण्यात आली होती. सदर कार्यशाळेत सहभागी.
- कर्मवीर शांतारामबापू कोंडाजी वावरे आर्ट्स, सायन्स आणि कॉमर्स महाविद्यालय, नाशिक तर्फे मानवी हक्क आणि कोविड १९ महामारी' या विषयावर एक दिवसीय आंतरराष्ट्रीय वेबिनारचे आयोजन करण्यात आले होते. सदर वेबिनारमध्ये सहभागी.

○○○

भूगोल विभाग

प्रा. डॉ. सुनील य. केळकर

विभागातील प्राध्यापकांची नावे:

- १) डॉ. सुनील य . केळकर
- २) डॉ. विद्या चोपडे

मागील शैक्षणिक वर्षाचा निकाल: एस वाय बी ए - १००%
टी वाय बी ए - १००%

सदर वर्षातील प्रवेश : एफ.वाय बीए - १४४
एस वाय बीए - २७
टी . वाय . बीए - २७

- दरवर्षीप्रमाणे याहीवर्षी शैक्षणिक गुणवत्तेची उज्वल परंपरा दिसून येते. यावर्षी एस वाय बीए मध्ये २७ विद्यार्थिनीं पैकी ४ विद्यार्थिनी Dist, १३ विद्यार्थिनी प्रथम श्रेणी व ५ विद्यार्थिनी द्वितीय श्रेणी मध्ये उत्तीर्ण झाल्या आहेत. कु. पुनम पढर या विद्यार्थिनीला ८७.५% मार्क मिळाले. असून ती द्वितीय वर्ष कला (भूगोल)विषयात प्रथम आली आहे.
- टी वाय बी ए मध्ये २७ विद्यार्थिनीपैकी ७ विद्यार्थिनी Dist. १२ विद्यार्थिनी प्रथम श्रेणी व ७ विद्यार्थिनी द्वितीय श्रेणीमध्ये उत्तीर्ण झाल्या आहेत. कुमारी हर्षदा गव्हाणे या विद्यार्थिनीला ८२.१६ % मार्क मिळाले असून ती तृतीय वर्ष कला (भूगोल) विभागात प्रथम आली आहे .
- FYBA मध्ये १४४ विद्यार्थिनीं पैकी पहिल्या सत्रामध्ये ३८ विद्यार्थिनी Dist, ३२ विद्यार्थिनी प्रथम श्रेणी ते ३० विद्यार्थिनी द्वितीय श्रेणी मध्ये पास झाल्या आहेत. दुसऱ्या सत्रामध्ये ३२ विद्यार्थिनी Dist, ५३ विद्यार्थिनी प्रथम श्रेणी, ४५ विद्यार्थिनी द्वितीय श्रेणी मध्ये उत्तीर्ण झाल्या.

सदर शैक्षणिक वर्षात विभागात/ विभागातर्फे राबविले गेले उपक्रम /आयोजित कार्यक्रम.

- ११ जुलै रोजी लोकसंख्या दिनानिमित्त प्रश्नमंजुषा घेण्यात आली व द्वितीय वर्ष भूगोल विषय घेतलेल्या विद्यार्थिनींसाठी 'लोकसंख्या व लोकसंख्येविषयी माहिती' या विषयावर ऑनलाइन लेक्चर घेण्यात आले, तसेच विद्यार्थिनींमध्ये गटचर्चा घेण्यात आली.
- ३ ऑगस्ट रोजी डॉ.अनुराधा ओव्हाळ यांचे 'कोरोना - एक जैविक आपत्ती' या विषयावर व्याख्यान आयोजित

केले होते. त्यांनी पीपीटी व विविध व्हिडीओ च्या साहाय्याने विद्यार्थिनींना मार्गदर्शन केले. तसेच भूगोल विषयाची व्याप्ती कशी बदलली आहे हे समजून सांगितले.

- ६ सप्टेंबर रोजी प्रा. शितल पासलकर यांनी एफ वाय बी ए चा विद्यार्थिनींना भूगोल विषयातील विविध संकल्पना यावर मार्गदर्शन केले तसेच भूगोल विषयाची व्याप्ती कशी बदलली आहे हे समजून सांगितले.
- २७ सप्टेंबर रोजी पर्यटन दिनानिमित्त पर्यटन व अर्थव्यवस्था संस्था या विषयावर व्याख्यान घेतले तसेच विद्यार्थिनींमध्ये प्रश्नोत्तरांच्या माध्यमातून चर्चा घेण्यात आली.
- २१ जानेवारी रोजी प्राध्यापक शीतल पासलकर यांचे 'भूगोल विषयातील विविध संधी' या विषयावर व्याख्यान आयोजित केले होते.
- भूगोल विषयाच्या अंतर्गत विविध दिन साजरे केले जातात, त्या दिनाचे औचित्य साधून विद्यार्थिनींना त्या दिनाविषयी ची माहिती व्हिडीओ, प्रेझेंटेशन पाठविण्यात आली. विद्यार्थ्यांच्या ज्ञानात भर पडेल स्पर्धा परीक्षेसाठी उपयुक्त अशी विविध प्रकारची माहिती विद्यार्थ्यांना देण्यात आली.
- एस वाय बी ए, टी वाय बी ए च्या सर्व विद्यार्थिनींनी ग्राम सर्वेक्षण तसेच शहर सर्वेक्षण केले. या शैक्षणिक वर्षात महाविद्यालय आयोजित विविध उपक्रम व्याख्यान, कार्यशाळा, वेबिनार यामध्ये विभागातील शिक्षकांनी सक्रिय सहभाग घेतला.

प्राध्यापकांनी सहभाग घेतलेल्या चर्चासत्र/कार्यशाळा इत्यादी डॉ. सुनील केळकर

- SSPU LMS व्हिडीओ लेक्चर शूटिंग मध्ये सहभाग.
- शिकवत असलेल्या विषयाचे स्टडी मटेरियल विद्यार्थ्यांना उपलब्ध करून दिले.
- Cultural Hritage of Narmada River Vally हा सात दिवसाचा ऑनलाइन नॅशनल लेव्हल short term कोर्स पूर्ण केला.
- वेगवेगळ्या राष्ट्रीय तसेच राज्य स्तरीय वेबिनार, सेमिनार, प्रश्नावली मंजुषा मध्ये सहभाग घेतला.

डॉ. विद्या चोपडे

- SSPU LMS व्हिडीओ लेक्चर शूटिंग मध्ये सहभाग.

- वेगवेगळ्या आंतरराष्ट्रीय, राष्ट्रीय, तसेच राज्यस्तरीय वेबिनार, सेमिनार, कार्यशाळा यांमध्ये सहभाग घेतला.
- शिकवत असलेल्या विषयाचे स्टडी मटेरियल, नोट्स, अभ्यास विषयी चे व्हिडिओ तयार केले. विद्यार्थिनींना उपलब्ध करून दिले.

- महाविद्यालय प्रवेश प्रक्रिया, परीक्षा-मूल्यमापन प्रक्रिया, विद्यार्थिनी संपर्क करणे, माजी विद्यार्थी संघ समितीचे काम पाहणे इत्यादी सर्व कामांमध्ये सक्रिय सहभाग.
- IQAC Criterion-I मध्ये सदस्य म्हणून काम पाहिले. ○○○

Department of Mathematics

Prof. Pramod Ghatage

Mathematics Department of Siddhivinayak Mahila Mahavidyalaya was established in the year 2014. The primary goal of Mathematics Department is to provide students the foundations for future work and careers in Applied & Pure Mathematics . It supports both successful career path in Applied as well as provide appropriate qualifications for further degree work in computation related disciplines.

Faculty Name:

1. Prof. Pramod Ghatage
(SET, M.Sc.Mathematics)
2. Prof. Shambhavi Kawadkar
(M.Sc.Mathematics)

Students Strength & Result:

1. F.Y. B.Sc. : 9 Students : 88.89%
2. S.Y. B.Sc. : 24 Students : 75 %
3. T.Y. B.Sc. : 17 Students : 98.0392 %

Activities:

Lecture Series :

For the academic planning for Year 2020-21 and online teaching-learning methodology due to covid-19 pandemic and to brief about college, academics and activities performed in department Lecture Series on Topics in Real Analysis and Number Theory was invited in October -November 2020. It was nice interaction with Guest with TY students .

- Science Faculty combinedly arrange webinar “Academics in Times of Covid-19” dated on 3rd July 2020 for junior, senior college students.

○○○

Department of Chemistry

Prof. Suparna Tambe

Chemistry Department of Siddhivinayak Mahila Mahavidyalaya was established in the year 2014. The primary goal of Chemistry Department is to provide a broad foundation in chemistry that stresses scientific reasoning and analytical problem solving with a molecular perspective.

Activities:

1. Online webinar was organized on the topic ‘Guidance for JEE (main), NEET and CET exams’ on 13th August 2020.
Guest lecture by: Prof. Arvind Gadgil on Physical chemistry preparation

- Lectures by staff members: a) Prof. Dhananjay Bhalerao – preparation of Organic Chemistry
- b) Dr. Suparna Tambe- preparation of Inorganic chemistry
2. An online survey is in progress on the topic – Study of women working in pharmaceutical industries in Pune region.
  3. The result of TYBSc students for the year 2019-20 is as follows:
Out of 38 students, 33 students passed with distinction and 5 students got 1st class.

○○○

Department of Microbiology

Prof. Shriya Umrani

Head

1. **Name of the department** : Microbiology

2. **Teaching Staff** : Mrs. Shriya Umrani, Head
Ms. Monali Kashid

Results : T.Y.B.Sc - 100%

3. **Activities** :

• Faculty of Science organized following programmes

1. A webinar 'Academis in Covid 19' on 3rd July, 2020. 50 students and few faculty members participated in a webinar. Webinar focused on MH-CET and NEET examinations for 12th std students.

2. Faculty organized an orientation sessions regarding opportunities after B.Sc for students of Mahilashram highschool.

• Department of Microbiology in association with Department of Botany and Zoology organized a webinar 'Opportunities in life sciences' on 23rd August 2020. 40 Students participated in a webinar.

• Department of Microbiology in association with Department of Botany and Zoology conducted State level 1 Week certificate course in 'Women Health and Nutrition. Duration of the course was from 22nd February 2021-27th February, 2021. 124 candidates from various universities participated in a course.

4. **Teachers Participation** :

• Shriya Umrani and Monali Kashid participated

in SPPU LMS trainings

• Shriya Umrani and Monali Kashid participated in a 2 days workshop on 'Google Classroom' organized by Shri. Siddhivinayak Mahila Mahavidyalaya

• Shriya Umrani and Monali Kashid participated in a workshop 'Use of OBS software'.

• Monali Kashid participated in one week FDP on 'E content generation' organized by Sanatan Dharma college, Ambala from 27th July-31st July 2020

5. **Teachers achievements** :

• Shriya Umrani and Monali Kashid Submitted econtent to SPPU repository

• Shriya Umrani submitted an article on 'pH' on medium .com

6. **E-content generation**:

• Shriya Umrani : Structures of Carbohydrates
Glycolysis
Metabolic regulation
Glycogen synthesis
Glycogen degradation.

• Monali Kashid : Antigen and antibody interaction.

7. **Student achievements** :

• Parigha Kumbhare published a research article entitled 'Bacteriotherapy for Gut infections and Health' in Compendium of 'Research insights of life science students'.

○○○

Department Of Physics

Prof. Ms. Dipali Shinde

Head

The Dept. was established in the year 2012 and was imparting education up to S.Y.B.Sc. level. The field of Physics is interdisciplinary and includes subjects like Electronics, Optics, Mathematical methods in physics, Heat and thermodynamics,

Electrostatics and magnetism.

As a part of Extra-curricular Activity dept. had organized **Seminar competition** for the students of **F.Y.B.Sc & S.Y.B.Sc. on 30th March 2021**. Entire F.Y. & S.Y. students participated in this

activity. The topics covered were

1. **Science in day to day life**
2. **Statistics in life science**
3. **Physics and Astronomy**
4. **Environment science**
5. **Health science**
6. **Science and technology**

Students presented their seminar on online (PPT) Platform method. Shilpa Dharmadhikari, (Department of Statistics) & Dipali Shinde (Department of Physics) Judged the competition This activity helped students to enhance their confidence, improve communication skills.

Department of Physics, had organized **Seminar competition** for the students of **S.Y.B.Sc. on 2th Jan 2021**. The topics covered were “**Study**

of Transistors”. Students presented their seminar on online platform method. This activity helped students to enhance their confidence, improve communication skills.

Department of Physics, had organized **Seminar competition** for the students of **F.Y.B.Sc. on 10th Jan 2021**. The topics covered were “**Applications of electromagnetic Wave**”. Students presented their seminar on online platform method. This activity helped students to enhance their confidence, improve communication skills.

The Dept. is producing quality student with above 90% results. seminar competitions, socio-cultural events are some of the annual activities under taken by the department. These activities accentuate the overall personality of the students and develop in them team spirit, organization skill, healthy competition.

○○○

The Department was established in the year 2012 and was imparting education up to S.Y.B.Sc. level. The field of Statistics is interdisciplinary and includes subjects like Descriptive Statistics, Mathematical Statistics, Testing of Hypothesis, Time series, Applied Statistics, Discrete and Continuous Probability Distributions etc..

As a part of Extra-curricular Activity, department. had organized **Seminar competition** for the students of **F.Y.B.Sc and S.Y.B.Sc. between 30th March 2021 and 2nd April,2021**. All students from F.Y.and S.Y. were participated in this activity.

The topics given were:

1. **Science in day to day life**
2. **Statistics in life science**
3. **Physics and Astronomy**
4. **Environment science**

5. **Health science**
6. **Science and technology**

Students presented their seminar through PPTs using online Platform of google meet. Mrs. Shilpa Dharmadhikari, (Department of Statistics) and Miss Dipali Shinde (Department of Physics) worked together as a judge for this competition This activity helped students to enhance their confidence, improve communication skills and gain basic knowledge on various topics.

The Department is producing quality student with above 90% results. Seminar competitions, socio- cultural events are some of the annual activities under taken by the department. These activities accentuate the overall personality of the students and develop in them team spirit, organization skill, healthy competition.

○○○

Department of Computer Science

Prof. Minal Patil

Computer Science Department of Siddhivinayak Mahila Mahavidyalaya was established in the year 2014.

The primary goal of Computer Science Department is to provide students the foundations for future work and careers in computation-based problem solving. It supports both successful career path in computing as well as provide appropriate qualifications for further degree work in computation related disciplines.

Faculty Name:

1. Prof. Minal Patil (SET, M.Sc. Computer Science)
2. Prof. Vrushali Chandorkar (SET, M.Sc. Electronic Science)
3. Prof. Archana Kulkarni (M.Sc. Computer Science)

Students Strength & Result:

1. F.Y. B.Sc. (CS) : 31 Students : 67 %
2. S.Y. B.Sc. (CS) : 47 Students : 70 %
3. T.Y. B.Sc. (CS) : 50 Students : 92 %

Activities:

Parent Meet :

For the academic planning for Year 2020-21 and online teaching-learning methodology due to covid-19 pandemic and to brief about college, academics and activities performed in department parent meet was invited on 15th September 2020. It was nice interaction with present parents with staff of department.

▪ **Science Faculty combinedly arrange webinar “Academics in Times of Covid-19” dated on 3rd July 2020 for junior, senior college students.**

Department Of Zoology

Prof. Dr. Archana Kachhaway
Head

The Department was established in the year 2012 and was imparting education up to S.Y.B.Sc. level. The field of Zoology is interdisciplinary and includes subjects like Cell biology, Animal Diversity, Animal Ecology.

On 26th November 2020 department has organized an awareness activity, “**Snake Bytes**” to create awareness in concern with importance of snakes in food chain and superstitions regarding snakes in the society. Due to pandemic, program was arranged virtually in which documentary “**Secrete Nature**” was Screened to F.Y. and S.Y. B.Sc. Students.

A State Level certificate course on “Health and Nutrition” was conducted in collaboration with Department of Microbiology and

Botany. The duration of the course was 22/02/2021 to 27/02/2021. **Dr.Archana Kachhaway** delivered a lecture on **Women Health**. The course aims at educating women about the nutritional demands and maintains good physical and psychological health.

On 20th March 2021 to celebrate ‘**World Sparrow Day**’ Department had arranged screening of documentary, “**GOURAIYYA**” for the students of F.Y.B.Sc. and S.Y.B.Sc. to create awareness in concern with decreasing number of sparrows.

Organized Webinar

Department of Zoology in association with Department of Microbiology and Botany organized a Webinar on “**Career Opportunities in Life Sciences**” on 22nd July 2020. The objective of the

webinar is to make student aware about various career opportunities available to them after pursuing degree in life sciences

Faculty of Science organised webinar “Academics in Times of Covid-19” dated on 3rd July 2020 for junior, senior college students.

Students Achievement

Ms. Ashlesha Dandgaval, Sanjana Bargaje and Namrata Hunje (S. Y.B.Sc.) presented research paper entitled, “**Diversity of Spider in Maharshi Karve Stree Shikshan Samstha Campus, Pune, M.S., India**” At Webinar on “**Biodiversity Wildlife and Traditional Knowledge**” organized by Institute of Wildlife Sciences, Lucknow under the guidance of Dr. Archana Kachhaway.

Miss. Gurubharati Kaliakudi (First Prize), Mrunali Wakekar (Second Prize) and Sakshi Khomne (Third Prize) in Intercollegiate competition , “**Sarhadtechnoscience 2021**” by Sarhad College,

Pune on 11 Jan 2021.

Parents Meeting

The department conducted online Parents meeting on 15th September, 2020 to make parents aware of the online academic plan of the department in the pandemic situation.

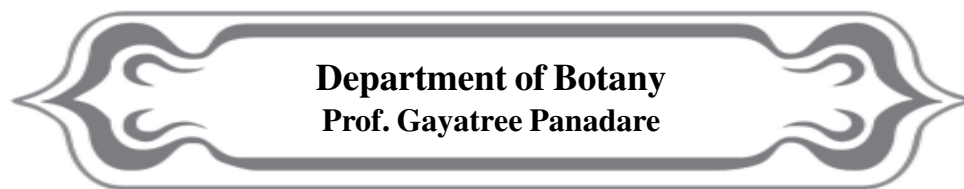
Teachers Participation

Dr. Archana Kachhaway participated in SPPU LMS trainings, Workshop and webinars organized on various topics.

Teachers achievement

- Dr. Archana Kachhaway Submitted content to SPPU repository
- Submitted research article entitled, “Effect of malathion on oxygen consumption of fresh water crab *Barytelphusa guerini*” for college magazine.

○○○

Department of Botany
Prof. Gayatree Panadare

Various activities were organized by the department to encourage participation of the students.

Co-curricular and Extra curricular Activities:

Snake Bytes- The objective of the campaign was to create awareness in concern with decreasing number and some superstitions regarding snakes, in the society. The Virtual programme was arranged this year. Documentary secret nature was screened to Students on 26th November 2020.

On 28th December 2020 F.Y. B.Sc students Screened the video on **campus Diversity** to know the campus diversity. As students are unable to visit the campus the documentation by F.Y.B.Sc 2019-20 was in video format was shared and shown to students to know the existing diversity.

Taking into consideration the effects on the

environment, an **eco-friendly Ganapati** Celebration activity was organized by the Department of Botany on 28th November 2020. Screening of a documentary which emphasizes the aim was done.

Study tour is part of curriculum and was not able to conduct this year on site and hence Documentary on western Ghats diversity was shown to students on 28th December 2020. A **Virtual study Tour was conducted.**

Short term Course

A state level certificate course in Women health and nutrition was conducted by the Department of Microbiology In collaboration with the Department of Botany and Zoology.

○○○

ग्रंथालय अहवाल

प्रा. फरिदा सय्यद
ग्रंथपाल

सन २०२०-२१ मध्ये कोविड१९ च्या प्रादुर्भावामुळे ग्रंथालयात अंदाजे ९०० पुस्तके घेण्यात आली. या वर्षात वाचकांना ऑनलाईन पद्धतीने माहिती देण्यात आली. या मध्ये फ्री वेबसाईट लिंक ज्यावर मोफत वाचनसाहित्य पाहता येईल, पुस्तकांच्या पी.डी.एफ लिंक, मोफत मासिकांच्या आणि वेबसाईटचे पत्ते, यांचा समावेश आहे. तसेच विद्यार्थीनीना व शिक्षकांना विद्यापीठाची परिपत्रके, शासनाची परिपत्रके, वर्तमानपत्रातील लेख, वेगवेगळ्या महाविद्यालयांनी किंवा संस्थांनी आयोजित केलेली व्याख्याने ऑनलाईन स्पर्धा यांची ही माहिती देण्यात आली. सदर माहिती माजी विद्यार्थीनीनाही आवश्यकतेनुसार देण्यात आली.

विद्यार्थीनीना वेगवेगळ्या क्षेत्रातील संधी नोकरीच्या दृष्टीकोनातून माहिती व्हावी म्हणून ग्रंथालयात विषयानुरूप फोल्डर तयार करून ठेवले आहेत व त्यामध्ये विषयांच्या माहितीचे संकलन केले आहे. मागील वर्षाच्या प्रश्नपत्रिकांचे फोल्डर करून मागणीनुसार ऑनलाईन पाठवले जाते.

ग्रंथालयाचे उद्बोधन वर्ग विद्यार्थीनीना ग्रंथालयाची माहिती व्हावी या दृष्टीकोनातून ऑनलाईन ग्रंथपालांनी विद्यार्थीनीना मार्गदर्शन केले. तसेच सामाजिक दृष्टीकोनातून व मूल्य शिक्षणाची माहिती व्हावी म्हणून मूल्य शिक्षणाचे व्याख्यान ग्रंथपालांनी सर्व वर्गांसाठी घेतले.

ग्रंथालयाच्या वतीने मोफत उपलब्ध असलेल्या वाचन साहित्याची माहिती व्हावी या दृष्टीकोनातून शिक्षकांसाठी हिराबेन नानावटी महाविद्यालयाच्या ग्रंथपाल मंजुश्री नवले यांचे व्याख्यान आयोजित केले. व याच अनुषंगाने महाविद्यालयाच्या सर्व स्टाफचे नॅशनल डिजिटल लायब्ररी ऑफ इंडिया ची सामुहिक सभासद नोंदणी केली. तसेच १५ ऑक्टोबर २०२० रोजी वाचन प्रेरणा दिनानिमित्त ग्रंथपालांनी विद्यार्थीनीना वाचनसवयी या विषयावर मार्गदर्शन केले. तसेच सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठामध्ये वाचन सवयी या विषयावर LMS मध्ये व्याख्यान दिले.

ग्रंथालयाच्या वतीने या वर्षात येणाऱ्या थोर सामाजिक व्यक्तींच्या जयंत्या ऑनलाईन व प्रत्यक्ष साजऱ्या केल्या. ग्रंथपाल फरिदा सय्यद यांनी वर्षभरात ग्रंथालयशास्त्र, नवीन शैक्षणिकधोरण, आय.क्यू.एस.सी. या विषयावरील वेबिनार मध्ये सहभाग घेतला तसेच एक आंतरराष्ट्रीय एफ.डी.पी. तीन राष्ट्रीय एफ.डी.पी. व एक राष्ट्रीय कृतीसत्रात भाग घेतला. आपल्या संस्थेच्या भाऊबीज उपक्रमात सक्रीय भाग घेतला.

महाविद्यालयाच्या ग्रंथालयाला संस्था समाजातील प्रतिष्ठित व्यक्तीवेगवेगळ्या माध्यमातून प्रत्यक्ष अप्रत्यक्ष देणगीच्या रूपात मदत करत असतात महाविद्यालय यांच्या ऋणात राहिल.

○○○

राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग

प्रा. डॉ. श्रीदेवी पाटील / प्रा. स्नेहल सरनोत

१. **SPPU एन. एस. एस. हरित वारी online नियोजन बैठक अहवाल** :

दि. २ जुलै २०२० रोजी राष्ट्रीय सेवा योजना विभागातर्फे हरित वारी उपक्रमांतर्गत देशी फळझाड लागवड कार्यशाळेत महाविद्यालयातील २० विद्यार्थीनीनी सहभाग नोंदविला.

२. **गंदगी मुक्त भारत अभियान:**

गंदगी मुक्त भारत अभियान राबविण्याबाबत आले. विविध उपक्रम विद्यार्थ्यांमार्फत राबविण्यात आले. महाविद्यालयातील सुमारे ७७ विद्यार्थीनिचा सहभाग होता.

३. **अवयव दान अहवाल:**

दि. १३ ते २० ऑगस्ट २०२० रोजी या कालावधीत राष्ट्रीय सेवा योजना विभागातर्फे अवयव दान प्रोत्साहन व जनजागृती कार्यक्रम राबविण्यात आला. या उपक्रमांतर्गत विद्यार्थीनिनी अनेक लोकांना अवयव दानाचे महत्व पटवून दिले. विद्यार्थीनिनी अवयव दानाविषयी माहितीही लोकांना सांगितली.

४. **राष्ट्रीय सेवा दिन अहवाल :**

२४ सप्टेंबर रायसो दिनानीमित्त महाविद्यालयामध्ये कार्यक्रम राबविण्याबाबत पुढील उपक्रम विद्यार्थ्यांमार्फत राबविण्यात

आले. या दिवशी स्वयंसेविकांकडून माझे कुटुंब माझी जबाबदारी ह्या विषयी जागरूकता निर्माण करण्यात आली. तसेच या संबंधीचे त्यांचे मत व्यक्त होण्यासाठी निबंध स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले. या सर्व कार्यक्रमांमध्ये ८४ स्वयंसेविका सहभागी होत्या.

५. राष्ट्रीय एकता दिवस अहवाल:

३१ ऑक्टोबर रोजी राष्ट्रीय एकता दिवसानीमित महाविद्यालयामध्ये पुढील उपक्रम राबविण्यात आले. या दिवशी स्वयंसेविकांकडून राष्ट्रीय एकता दिवसाची शपथ घेण्यात आली. राष्ट्रीय एकता म्हणजे काय ह्या विषयी जागरूकता निर्माण करण्यात आली. तसेच या विषयावर निबंध स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले. या सर्व कार्यक्रमांमध्ये ८२ स्वयंसेविका आणि ६ प्राध्यापक सहभागी होते.

६. राष्ट्रीय शिक्षण दिवस:

महाविद्यालयात दि. ११ नोव्हेंबर २०२० हा दिवस राष्ट्रीय शिक्षण दिवस म्हणून साजरा करण्यात आला. या दिवसाच्या निमित्ताने महाविद्यालयाच्या राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाच्यावतीने ऑनलाईन शिक्षणाचे महत्व या विषयावर गुगल मीट आणि YouTube च्या माध्यमाने ऑनलाईन व्याख्यान आयोजित करण्यात आले. सदर व्याख्यानासाठी गुगल मीटवर महाविद्यालयातील १६४ विद्यार्थिनी उपस्थित होत्या आणि इतर विद्यार्थिनी YouTube च्या माध्यमाने उपस्थित होत्या. व्याख्यानाची YouTube लिंक पुढीलप्रमाणे. <https://youtu.be/F7VH1-qizYI>

७. नवीन मतदार नोंदणी अहवाल:

दि. १ जानेवारी २०२१ चा अर्हता दिनांकावर आधारित विशेष पुनरिक्षण कार्यक्रमांतर्गत १८ वर्षांवरील नवीन मतदारांची नोंदणी करण्याबाबत मा. जिल्हाधिकारी कार्यालय (निवडणूक शाखा) यांच्या पत्रानुसार नव मतदारांमध्ये निवणूक जागरूकता निर्माण करण्यासाठी महाविद्यालयातील सुमारे १३०० विद्यार्थिनिना त्याची माहिती ऑनलाईन वर्गामध्ये देण्यात आली. तसेच मतदानाचे महत्व सुद्धा त्यांना सांगण्यात आले. महाविद्यालयातील सर्वच प्राध्यापकांनी त्यात मोलाचा सहभाग नोंदविला. विद्यार्थिनिना मतदार नोंदणी दिनांक कळविले तसेच ह्या कोविड १९ च्या दिवसांमध्ये ऑनलाईन पद्धतीने मतदान करावे, असे आवाहन सुद्धा करण्यात आले.

८. माझी वसुंधरा अभियान अहवाल:

दिनांक १ जानेवारी २०२१ रोजी महाविद्यालयात राष्ट्रीय

सेवा योजना विभागातर्फे माझी वसुंधरा अभियानांतर्गत शपथ घेण्यात आली. या कार्यक्रमात विद्यार्थिनिना वसुंधरेचे महत्व सांगण्यात आले. तसेच पर्यावरण सौरक्षणाची गरज आणि मानवी आयुष्यातील पर्यावरणाचे महत्व याबद्दल माहिती देण्यात आली. तसेच राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या सर्व विद्यार्थिनिनी वेब पोर्टल वर जावुन शपथ घेऊन प्रमाणपत्र घेतलेले आहे. महाविद्यालयातील सुमारे १६४ विद्यार्थिनिचा सहभाग होता.

९. पोलिओ लसीकरण मोहीम अहवाल:

दिनांक ३१ जानेवारी २०२१ रोजी पोलिओ लसीकरण मोहीम राबविण्यात आली. महाविद्यालयातील अनेक राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या स्वयंसेविकांनी पोलिओ बूथ वर उपस्थित राहून सहकार्य केले. तसेच घरोघरी जावुन पोलिओ विषयी जनजागृतीही केली. महाविद्यालयातील सुमारे ११४ विद्यार्थिनिचा सहभाग होता.

१०. स्वामी विवेकानंद जयंती निमित्त युवा सप्ताह अहवाल:

राष्ट्रपिता महात्मागांधी यांच्या १५० व्या जयंतीनिमित्त (संदर्भ : रायेसो/ २०२१/१४९ दिनांक ११/०१/२०२१), स्वामी विवेकानंद जयंती निमित्त युवा सप्ताह साजरा करण्यात आला. पुढील सर्व उपक्रमांमध्ये १२२ विद्यार्थिनी आणि ५ प्राध्यापकांनी सहभागी होते. या युवा सप्ताहानिमित्त खालील कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात आले.

प्लास्टिक कचरा निर्मुलन:

विद्यार्थिनिनी त्यांच्या आजूबाजूचा परिसर स्वच्छ करून प्लास्टिक कचरा जवळच्या कचरा कुंडीत टाकला.

कोरोना जनजागृती :

विद्यार्थिनिनी शासनाचे सर्व नियम पाळून लोकांची कोरोना रोगाविषयीची जनजागृती केली. स्वामी विवेकानंदांचे विचार व आजचा युवक विद्यार्थिनिना स्वामी विवेकानंदांचे विचार आणि आजचा युवक ह्या विषयाशी निगडित माहितीपट दाखवण्यात आला तसेच त्यांनी सदर विषयावर चर्चा सुद्धा केली. वित्तीय साक्षरता अभियान: विद्यार्थिनिंकरिता युवा साप्ताहानिमित्त वित्तीय साक्षरता विषयी माहिती देऊन त्यांच्यात ओन्लाईन व्यवहार करताना घ्यावी लागणारी काळजी ह्या विषयावर चर्चा करण्यात आली.

११. रस्ता सुरक्षा अभियान अहवाल:

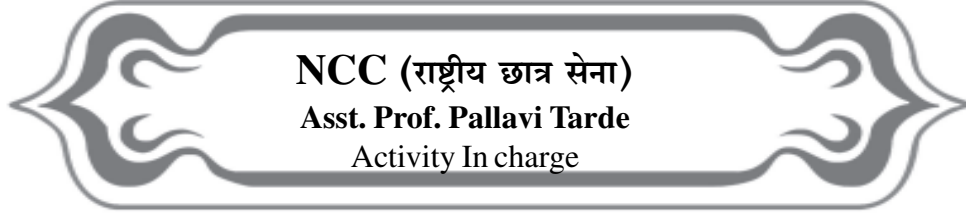
आमच्या महाविद्यालयात राष्ट्रीय सेवा योजना विभागातर्फे रस्ता सुरक्षा अभियान राबविण्यात आले. (संदर्भ: रायेसो/

२०२१/१६२ दिनांक २८/०१/२०२१). या अभियानांतर्गत एक व्याख्यान ठेवण्यात आले. तसेच रस्ता सुरक्षाविषयक एक व्हिडीओ दाखवण्यात आला. या कार्यक्रमात विद्यार्थीनीना ट्रॉफिक विषयीचे वेगवेगळे नियम सांगण्यात आले. महाविद्यालयातील सुमारे २५ विद्यार्थीनिचा सहभाग होता.

१२. जागतिक महिला दिन

महाविद्यालयात दिनांक ८ मार्च २०२१ रोजी जागतिक महिला दिन साजरा करण्यात आला. त्यादिवशी महिलांविषयक कायदे या विषयावर व्याख्यान आयोजित करण्यात आले होते.

○○○

This is 26th batch of NCC in our college. Prof. Pallavi Tarde is NCC Co-coordinator (as a caretaker) in this year. This Academic year total 7 cadets were participated in Army & Naval NCC form that 5 cadets appearing for 'C' certificate, 2cadets for 'B' Certificate. Our college is attached to NCC Group Headquarters Pune through HHCP College and Naval NCC attached to COEP College.

List of the college NCC Cadet Participated in 2020-21

Sr. Rank	Cadets Name	Class	NCC Year 2020-21	Exam Attended	Unit	College
ARMI						
1	CDT SHRUSHTI GADE	T.Y.BCS	3 rd	C-Certificate	2 MAH GIRLS BN NCC PUNE	HHCP
2	CDT SAYALI DHAVALA	T.Y.B.COM	3 rd	C-Certificate	2 MAH GIRLS BN NCC PUNE	HHCP
3	CDT POOJA PASHAN	S.Y.B.COM	2 nd	-	2 MAH GIRLS BN NCC PUNE	HHCP
4	CDT ARCHANA KEDAR	S.Y.B.COM	2 nd	B-Certificate	2 MAH GIRLS BN NCC PUNE	HHCP
5	CDT AAKANKSHA KHADE	S.Y.B.A.	2 nd	B-Certificate	2 MAH GIRLS BN NCC PUNE	HHCP
NAVAL						
6	CDT RUTUJA EKSHINGE	S.Y.BSC	3 rd	C-Certificate	3 MAH NAVAL UNIT NCC, PUNE.	COEP
7	CDT PRANALI PATIL	S.Y.B.A.	3 rd	C-Certificate	3 MAH NAVAL UNIT NCC, PUNE.	COEP

○○○

माजी विद्यार्थिनी संघ समिती

समन्वयक

प्रा. फरिदा सय्यद / प्रा. डॉ. विद्या चोपडे

महर्षी कर्वे स्त्री शिक्षण संस्थेचे श्री सिद्धिविनायक महिला महाविद्यालयाच्या माजी विद्यार्थिनी संघाची सभा ११ ऑक्टोबर २०२० रोजी झाली या सभेत महाविद्यालयातर्फे बाया कर्वे स्त्री अभ्यास केंद्राच्या समुपदेशक मा. अनघा कुलकर्णी यांचे 'महिला आणि सदृढता' या विषयावर व्याख्यान आयोजित केले होते. सदर सभेत ५७ (सत्तावन) माझी विद्यार्थिनीनी सहभाग घेतला होता.

महिला दिनानिमित्त दिनांक ९ मार्च रोजी माजी

विद्यार्थिनींसाठी मा. वकील अनिशा फणसाळकर यांचे 'महिला आणि कायदा' या विषयावर व्याख्यान आयोजित केले होते. विद्यार्थिनीना महिला विषयक कायद्याची माहिती व्हावी या दृष्टीने सदर कार्यक्रम आयोजित केला होता. या कार्यक्रमात ९० विद्यार्थिनीनी सहभाग घेतला होता. वरील दोन्ही कार्यक्रम कोरोना ची पार्श्वभूमी लक्षात घेता ऑनलाइन आयोजित केले होते.

○○○

Placement and Entrepreneurship Development Cell

SSVMM Placement and Entrepreneurship Development Cell with MKSSS Centre For Skill Development organised program on Employability Skill Development for final year students of B. Com., BBA & B. A. The Employability Skills Development program takes an activity-based approach to raise learners' awareness about employer expectations and the working environment. Experts Guided the students on various topics like Self-Empowerment, Career Options, Career in Banking, Resume Writing and Interview Skills, English Communication, Personality Development, Management Games and Mock Interviews.

BBA department Organized a session on 8th February "Soft skills for Manager "for TYBBA students. This year Off -Campus selection is of 6 students. Most of the students preferred Masters after BBA & other professional degrees like C. S, C. A, or CMA. During the lockdown period some students from BBA department have started small scale Business. SYBBA student Madhuri Girkar has started her Bakery Products & Cookery classes. Neha Shinde

a TYBBA student started Academy of English Speaking & Personality Development courses. During the pandemic these efforts of students are supporting their families.

Placement record of M. Com : PG section of commerce (M. Com.) had organised an online campus drive of ARaymond company, Chakan on 10th June, 2021. There was placement talk and aptitude test on the above date. In this drive 10 currently doing M.Com. and 7 pass out students of M. com. were participated. Out of them 4 students were shortlisted by the company. Their final interviews are awaiting.

This year nearly 25 students from M. Com. part I and II are selected for various company jobs off-campus,

Placement record of BSc Computer science department:

Only 6 students appear for first round in Wipro company.

One student for Infosys.

○○○

Cultural Committee

Prof. Shriya Umrani

Activities:

Theatre workshop: One week (1st-6th March 2021) theatre workshop was organised days Talent hunt was with an objective of inculcating the culture of dram among the students. Workshop was conducted by renowned writer and theatre expert Mr. Abhay Inamdar. 69 Students from various streams participated

enthusiastically and successfully completed the workshop. Students also had small performances. They were appreciated by facilitators and given certificates. Shriya Umrani, Dr. Suparna Tambe, Aishwarya Inamdar, Ketki Kulkarni, Gayatri Panadare and Sarika Deshpande contributed in organization of a workshop.

Content of the workshop

Dates	Content
1/03/2021	<ul style="list-style-type: none"> • Introduction of drama and theatre • Writing styles of a drama • Improvisations in drama • Few video demonstrations
2/03/2021	<ul style="list-style-type: none"> • Types of drama • Voice modulations with examples of Natasamrat • Few video demonstrations
3/03/2021	<ul style="list-style-type: none"> • Role of an actor • Thinking of an actor from their own perspective • Example of characters in Ti Phulrani (Bhakti Barve, Amruta Subhash, Hemangi Kavi) • Home work : Reading a scene in Ti Phulrani, poem
4/03/2021	<ul style="list-style-type: none"> • Kavita vachan and performance of a scene in Ti Phulrani • Stage performance with the help of diagram • Demo of english drama • Use of stage • Body language with examples
5/03/2021	<ul style="list-style-type: none"> • Poetry reading : Stree jeevanavaril Kavita, Vachik Abhinay ani Barkave • Acting and body language • Full and effective use of stage
6/03/2021	<ul style="list-style-type: none"> • How to read a poetry • Music for a drama • Role of music in drama • Genesis of the workshop

Department of IQAC
Prof. Amrapali Aurangabadkar
IQAC coordinator

- A. Since NAAC and IQAC underwent a change in approach this year, it was required to understand this change. Therefore, the coordinator attended following courses-
1. Attended 5 -day -International online FDP on Intricacies of NAAC Assessment for better Scoring, organised by St. Francis De Sales, Nagpur from 27 to 31 July 2020
  2. Attended a 4- day online FDP on Changes in NAAC organised by A.N.R. College, A.P. from 17 to 20 June 2020
  3. Attended a one day online webinar on Institutional Quality organised by Krupanidhi College, Bangalore, on 20 July 2020
  4. Completed successfully a professional level 3- month FDP in Developing Institutional Quality from 3 August to 10 November 2021
  5. Completed with O grade, a 3- month FDP in Effective Documentation for Accreditation from 15 September to 11 November 2021
  6. Completed successfully a course Outcome-based Education from 14 to 19 March 2021
  7. Completed successfully a course in Internal Academic Auditor Training from 5 to 16 April 2021
- B. This change was informed to the CDC as well as the faculty in the respective meetings.
- C. The external IQAC committee was reorganised as previous student representative had graduated and had left the college. An online meeting with this committee was held to inform about the change.
- D. As per the new requirements, a Vision Mission statement was discussed with faculty , later in the CDC, was approved and finalised.
- E. The new pattern focuses on Policy . This new dimension was discussed with the criteria heads. Practice policies were written by the heads.
- F. MoU formats were shared with the Hon'ble principal of the college for approval.
- G. Webinar planning was done .
- H. Alumni Association registration is in process.
- I. Alumni Association held two online lectures for the Alumni. Anagha Kulkarni addressed them about mental health while Advt. Anisha Fanasalkar explained laws for women. Farida Sayyed and Dr. Vidya Chopde coordinated these programmes.
- J. A five – day Competitive Examination guidance lecture series was organised fir the students. R.M. Gavali coordinated this series with help of Mitesh Kolhapure and Rupali Patil. K. R. M. Gavali, Mitesh Kolhapure and Rupali Patil attended a five – day FDP in Rejuvenating Literature and Language in Pandemic L. Siddhi – sanshodhan, an in- house research magazine was published which was coordinated by Dr. Vaishali Deshpande M. A 3 – month Police Bharti training programme was organised for FYBA and B. Com students from October 2020 to January 2021. Totally 220 students benefited from the same. Anagha Chikte coordinated this course as per the syllabus of the examination.

○○○

Department of LMS
प्रा. विक्रान्त पालटशाह (LMS समन्वयक)

आपल्या महाविद्यालयाची निवड सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ LMS उपक्रम' यासाठी २०२०-२१ या वर्षी सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठातर्फे करण्यात आली होती. या उपक्रमात विद्यापीठ परिक्षेत्रातील एकूण ११ महाविद्यालयांची निवड करण्यात आली होती. या महाविद्यालयांमध्ये आपले महाविद्यालय हे एकमेव महिला महाविद्यालय होते. या उपक्रमात आपल्या महाविद्यालयाच्या कामगिरीची प्रशंसा विद्यापीठाकडून करण्यात आली. आपल्या

महाविद्यालयाच्या सर्व प्राध्यापकांनी मिळून १०० व्हिडिओ लेक्चरचे शूटिंग विद्यापीठाच्या स्टुडियोमध्ये पूर्ण केले आणि या उपक्रमासाठी उल्लेखनीय कामगिरी पार पडली. याची दखल म्हणून सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या ७२ व्या वर्धापनदिनप्रसंगी दि. १० फेब्रुवारी २०२१ रोजी महाविद्यालयाला 'उत्कृष्ट समन्वयक' या पुरस्काराने गौरविण्यात आले. या उपक्रमात आपल्या महाविद्यालयाच्या प्राचार्या तसेच सर्व प्रध्यापक वर्गाने उल्लेखनीय सहभाग नोंदविला.

○○○

Department of Research Centre
Prof. Dr. S.D. Pawar H.O.D. Commerce
Prof. Dr. V.M.Deshpande
 Coordinator, Research Centre

It is our pleasure that, our college has received an approval to start Research Centre for Ph.D. in the academic year 2019 – 2020. Research Centre enrolled first student which is transferred from Wadia College, Pune.

Research papers written by our faculty members are published under 'Siddhi Sanshodhan'. From this academic year, we will be publishing the

research papers by our Post Graduate students under the name 'Siddharthini'.

This year we will get enrollment of Ph.D. students from Savitribai Phule Pune University. Research Centre has three in house guides: Dr. Sanhita Athawale, Dr. Subhash Pawar, Dr. Vaishali Deshpande.

○○○

विद्यार्थी विकास मंडळ

प्रा. विक्रान्त पालटशाह
 विद्यार्थी विकास अधिकारी

महाविद्यालयात दरवर्षी विद्यार्थिनींच्या विकासासाठी 'कर्मवीर भाऊराव पाटील कमवा आणि शिका' आणि 'निर्भय कन्या अभियान' या योजना सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ मान्यते आणि अनुदानाप्रमाणे राबविल्या जातात. परंतु, कोरोना महामारी आपत्तीमुळे यावर्षी सदर योजना सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाने मान्य न केल्यामुळे राबविण्यात आल्या नाहीत.

महाविद्यालयात शैक्षणिक वर्ष २०२०-२१ मध्ये विद्यार्थी विकास मंडळांतर्गत पुढील कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात आले होते.

अ. क्र.	कार्यक्रमाचे नाव	दिनांक	वक्ते	उपस्थित विद्यार्थिनी संख्या	कार्यक्रमाची लिंक
१	राष्ट्रीय शिक्षण दिवसानिमित्त ऑनलाईन शिक्षणाचे महत्त्व या विषयावर व्याख्यान	११/१०/२०२०	प्रा. विक्रान्त पालटशाह	२४०	https://youtu.be/F7VH1-qizYI
२	डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर यांचे चीनविषयक विचार या विषयावर व्याख्यान	०६/१२/२०२०	श्री. सागर शिंदे	२५०	https://youtu.be/G-o-DkBeWRE
३	कॅड्युमर गाईडन्स सोसायटी ऑफ इंडिया मार्फत ग्राहक शिक्षण आणि आर्थिक साक्षरता याविषयावर तीन दिवसीय वेबिनार	२८/१२/२०२०, २९/१२/२०२०, ३०/१२/२०२०	श्री. टी. आर. पांडे, श्री. नंदकुमार मेनन, श्रीमती. हरदीप कौर आणि श्री. सुरेश कामत	५००	https://meet.google.com/eto-uxau-wwd
४	७२ व्या प्रजासत्ताक दिनानिमित्त आयोजित ऑनलाईन व्याख्यान महिलांसाठी भारतीय सैन्यदलातील संधी	२६/०१/२०२१	ब्रिगेडियर डॉ. अंबिके एस. के. VSM	२५०	https://youtu.be/PAAdKvYCtB0

○○○

Department of Physical Education & Sports
Prof. Chikte Anagha

Details of Faculty Members

Sr. No.	Name of the Faculty	Qualification	Status	Year of Experience
1	Asso. Prof. CHIKTE ANAGHA S	B.Com. M.Ed. (Phy.Edu.), SET	Permanent	26
2	Asst. Prof. TARDE PALLAVI	B.A. M.Ed. (Phy.Edu.), SET	Temporary	9

In the Academic Year 2020-21 due to pandemic situation curricular and co-curricular activity held through online method.

Curricular Activities

SR. NO.	Date	Activity Name	Venue/ Organizer
1	3/3/2021	Lecture (introduction of physical education subject and exam) FY BSC + FYBCS	Google meet
2	4/3/2021	Lecture (introduction of physical education subject and exam FY BCOM 2 (10.30-11.20)	Google meet
3	5/3/2021	Lecture (introduction of physical education subject and exam) FY BBA (10.30-11.20)	Google meet
4	16-03-21	Lecture (SPORTS DEPARMENT INFORMATION AND FACILITES) FY BCOM 1 (10.30-11.20)	Google meet
5	17-03-21	Lecture (SPORTS DEPARMENT INFORMATION AND FACILITES) FY BCOM 2 (10.30-11.20)	Google meet
6	18-03-21	Lecture (introduction of physical education subject and online exam) re exam students (30 students)	Google meet
7	24/03/2021 to 25/03/2021	International Conference on “ Lead To Excellence in Athletic Performance	Online By CACPE

Co-Curricular and Extra –Curricular Activities

SR.	Date	Activity Name	No of Participation (students/staff)	Venue	Time
1	21/06/2020	6 th International yoga day celebration	168 views	YouTube	7.00am to 7.45am
2	21/06/2020	Quiz Competition Organized	450	Google Form	12.00 Noon
3	15/08/2020	15 th August 2020 Independence Day Celebration (For All Siddhivinayak college campus students and staff)	450 Views	You Tube	8.00 am
4	02.09.20	Value Education (S.Y.B.A.)	13	Zoom Meeting	11.00am
5	09.09.20	Value Education (S.Y.& T.Y. B.Com)	100	Google Meet	11.00am
6	17.09.20	Value Education (B.Sc.)	80	Google Meet	11.00am
7	23.09.20	Value Education (B.Sc. Comp)	68	Google Meet	11.00am
8	24.09.20	Value Education	-	Recording	02.00pm
9	From 12/10/2020	ADD ON COURSE on Police Bharati training program	Open for Samsthas all student 217	Online lecture YouTube	3.00 pm to 5.00 pm
10	26/11/2020	PRADHYAPAK PRABODHINI Guest Lecture No- 01	46	Room No 19 First Floor	12.00 noon to 1.00 pm
11	26/11/2020	Organization of Indian Sanvidhan Din	46	Room No 19 First Floor	12.00 noon to 1.00 pm
12	26/01/2021	26 th Jan Republic Day Celebration (For All Siddhivinayak college campus students and staff)	Physically 50 507 Views	You Tube	8.00 am
13	8/3/2021	<u>Online Woman's Day Program</u>	for all college students and staff (600 views)	You Tube	12.00 noon To 1.00 pm

Prof. Anagha S. Chikte (Director of Physical Education)
Personal Activity 2020-21

SR. No.	Date	Activity	Venue/Organizer
1	15/05/2020/to 22/06/2020	Created PPT on the topic of Body Posture of SPPU & PCZSC wellness Program	SPPU & PCZSC
2	06 to 10/07/2020	5 days National webinar on “ scientific tools to bust humanity and mental health”	Amruteshwar College, Vinzer.
3	03 to 08/08/2020	FDP – Educational Video Creation E- Content Development	CD jain College, Shrirampure.
4	29/08/2020	Participated in National Level Sports Quiz	1) Dada Patil Rajale College, Adinath nagar. 2) MIT World Peace University 3) Bhosala Milatry College Nashik. 4) Shriparao Kadam Mahavidyalay, Shiraval 5) Arts Commerce Science College Dindori, Nashik. 6) Modern College Shivaji Nagar
5	29/08/2020	Participated in National Level Webinar on Sports	1) Shri sant Savtamali Gramin Mahavidyalaya, Kannad.
6	10/9/2020	International webinar on sports Injuries Training and Fitness	Karanatak state Akkamahadevi Womens niversity, Torvi.
7	22/09/2020	Research paper on Aerobics	Guidance by me
8	26/11/2020	Attended Online Quiz competition	Google form organizer sociology department SSVMM
9	24/03/2021 to 25/03/2021	International Conference on “ Lead To Excellence in Athletic Performance	Online By CACPE

Asst. Prof. Pallavi Tarde
Personal Activity 2020-21

SR. NO.	Date	Activity Name	Venue/Organizer
1	3/3/2021	Lecture (introduction of physical education subject and exam) FY BSC + FYBCS	Google meet
2	4/3/2021	Lecture (introduction of physical education subject and exam FY BCOM 2 (10.30-11.20)	Google meet
3	5/3/2021	Lecture (introduction of physical education subject and exam) FY BBA (10.30-11.20)	Google meet
4	16-03-21	Lecture (SPORTS DEPARMENT INFORMATION AND FACILITES) FY BCOM 1 (10.30-11.20)	Google meet
5	17-03-21	Lecture (SPORTS DEPARMENT INFORMATION AND FACILITES) FY BCOM 2 (10.30-11.20)	Google meet
6	18-03-21	Lecture (introduction of physical education subject and online exam) re exam students (30 students)	Google meet
7	24/03/2021 to 25/03/2021	International Conference on “ Lead To Excellence in Athletic Performance	Online By CACPE

○○○

कार्यालय अहवाल

श्री.विकास गवते

शैक्षणिक वर्ष २०२०-२१ मध्ये श्रीसिध्दीविनायक महिला महाविद्यालयाच्या कार्यालयीन सेवकांनी खालील प्रमाणे वेबिनार, वर्कशॉप अटेंड केले आहे.

- सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाने दिनांक ८ जून, २०२० ते दिनांक १३ जून, २०२० रोजी आयोजित केलेल्या Effective use of Digital Tools in acadedmic administration या विषयावर आधारित सौ.हेमा दळवी, श्री. विकास गवते या सेवकांनी अटेंड केले.
- भारत सरकार मेट्रिकोत्तर शिष्यवृत्ती या विषयावर आधारित दिनांक ६ जून, २०२० रोजी झालेला राज्यस्तरीय वेबिनार श्री.तुकाराम शिंगाडे यांनी अटेंड केला.
- श्री.गुरुदत्त तावडे यांनी दिनांक ३ जानेवारी, २०२० ते दिनांक ४ जानेवारी, २०२० रोजी झालेल्या सर्व शिक्षा

अभियान NIC नवी दिल्ली अंतर्गत UDISE+ या विषयावर आधारित कार्यशाळा अटेंड केली.

- श्री.गुरुदत्त तावडे यांनी शैक्षणिक वर्ष सन २०२०-२१ मधील इयत्ता ११ वी ऑनलाईन प्रवेश प्रक्रिया दिनांक २१/०७/२०२० ते दिनांक २२/०७/२०२० रोजी झालेली कार्यशाळा अटेंड केली.
- सौ.पूजा सुमेध डोईफोडे यांनी दिनांक १६ मे, २०२० रोजी PAYROLL TAXATION IN TALLY ERP.9 या विषयावर आधारित ऑनलाईन ट्रेनिंग पूर्ण केले.

○○○

Department of SMART
Prof. Radhika Ingale

Academic Courses Conducted by SMART

1. **M.SC in Communication Studies**
2. **B.VOC in Audio-Visual Communication.**

M.SC Communication Studies;

1. We have 6 new students admitted for the course in first year in academic year 2020-21.
2. 6 students will be completing the course this year.
3. 3 Students are placed now.
4. All students are doing the internship with different media houses which includes online portals, content development agencies.
5. Lectures were conducted online due to pandemic situations

B.VOC Audio-Visual Communication

1. This course is commenced in year 2021 January after the letter from UGC, administrative procedures of affiliation are in process.
2. We have 6 students for the course.
3. Our students on the occasion of Republic Day of India 26th January 2021 interviewed 15

retired Officers & Jawans from Indian Defense forces which included Army, Navy & Air force.

4. This videos are posted on you-tube channel of MKSSS

Maharshi Karve Varta:

- **Maharshi Karve Varta, is the unique activity undertaken by M.SC students and B.VOC students under the guidance of teachers. This monthly audio-visual news bulletin about the internal activities of Maharshi Karve Stree Shikshan Samstha. Through this activity students get practical experience of electronic news gathering.**

Faculties with SMART

1. **Prof. Radhika Ingale**
Qualifications: Masters in Communication Studies, NET in Mass Communication & Journalism. Pursuing P.HD in Applied Theaters.
2. **Prof. Devdatta Bhingarkar**
Qualifications: Masters in Communication Studies, SET in Mass Communication & Journalism. Pursuing P.HD in Public Social Advertisement.

○○○

**List of the Different Committees Constituted for the
Management of Different Institutional Activities
Year 2020-21**

No	Name of the Committee	Convener	Name of the Members
1	Fund Collection: Bhaubeej Nidhi, Sankalpa 365 etc. School Kits 125 Year Samstha	Prof. Dr. Sunil Kelkar Prof. Anagha Chikte Prof. Farida Sayyed, Prof. Dr. S.D. Pawar Prof. Vrushali Chandorkar Prof. Archana Deshmukh Prof. Amrapali Aurangabadkar Prof. Archana Deshmukh	Prof. Dr. A.B. Shelar Prof. Vrushali Chandorkar Prof. Alka Mistri Prof. Dr. Shridevi Patil Prof. Vidya Pande Shubhangi Dalvi Prashant Mujumdar Gurudatt Tawade Hema Dalvi All Staff Teaching and Non- Teaching
2	IQAC	Prof. Amrapali Aurangabadkar Coordinator of IQAC Prof. Dr. Vaishali Deshpande Prof. Shriya Umarani (Asst. Co-Ordinator)	Dr. Kishor Desarda (Management) Shri Brijmohan Sharma (Industry) Pramod Kulkarni (NGO) Prof. Dr. S.Y.Kelkar Prof. Dr. A. B. Shelar Prof. Dr. S.D.Pawar Prof. Farida Sayyad Prof. Anagha Chikte Prof. Dr. S.V.Tribhuvan Prof. Dr. Vidya Chopade Prof. Dr. Minal Paranjape Prof. Raghunath Gawali Prof. Dr. Archana Kacchuve Prof. Hema Dalvi (Office)
3	N.S.S. Committee राष्ट्रीय सेवा योजना समिती	Dr. Shridevi Patil (PO) Snehal Sarnot (PO)	Dhananjay Bhalerao Vrushali Chadorkar
4	Admission Committee	Dr. A.B. Shelar	Dr. S.Y.Kelkar Dr.S.D.Pawar Dr. Archana Kacchaway Prof. Snehal Sarnot Mr. Vikas Gawate
5	Entrepreneurship and Incubation Committee	Dr. A.B. Shelar Dr. S.D. Pawar	Prof. Snehal Sarnot Prof. Vikrant Palatshah Dr. Archana Kacchaway

6	E-Work Committee	Prof. Pramod Ghatge	Prof. Minal Patil Prof. Vikrant Palatshah Prof. Manasi Dharap Milind Sutar Prof. Raghunath Gawali
7	NCW Project	Dr. Sanhita Athawale	Dr. Kishor Desarda Dr. P.V.S. Shastri Dr. Sucharita Gadre Dr. Anagha Lawalekar Prof. Vikrant Palatshah Prof. Sarika Deshpande
8	Research Publication	Dr. V. M. Deshpande Prof. Archana Deshamukh	Prof. Farida Sayyad Prof. Raghunath Gawali
9	RUSA	Amrapali Aurangabadkar Dr. Vaishali Deshpande CA Meenal Paranjpe Raghunath Gawali	Kiran Naiknavre Sarika Deshpande Siddhi Inamdar Alka Mistri Abhishek Patil Deepak Bodade Hema Dalvi
10	Examinations (Internal, Midterm, Mid Sem, University)	Dr. Minal Paranjape Controller of Examinations Dr. Subhash Pawar Vikas Gavate (OS)	Snehal Sarnot (BBA) Gawali R. (Arts) Pramodh Ghatge Mansi Raut All Office Staff
	EVS Exam	Dr. Kelkar Sunil Dr. Archana Kachhuve	All EVS teaching Members
	Result Declaration FY classes and Revaluation (30 days after exam) (Website वर टाकणे)	Dr. Minal Paranjape Vikas Gavate (OS)	All Office Staff Teaching Staff as per need
11	Comp. Exam Preparation	Prof. Raghunath Gawali	Sangram Gosavi Rupali Patil Mitesh Kolhapure Sagar Mhetre
12	Time- Table Implementation & Roll Call Committee	Dr. Subhash Pawar (Commerce) Dr. S.Y. Kelkar (Arts) Snehal Satav (BBA) Shriya Umrani (B.Sc.) Meenal Patil (Comp)	Dr. Vaishali Deshpande Vikrant Palathaha Kiran Surawase Pramod Ghatage

13	Literature Circle (English) and वाङ्मयमंडळ (मराठी) (जागरजाणिवांचा, आविष्कारइ. स्पर्धा) व शासनातर्फे राबवले जाणारे अन्य वाङ्मयीन उपक्रम, वादविवाद, निबंध, वक्त्रत्वस्पर्धा .	Prof. Dr. Shailesh Tribhuwan Prof. Amrapali Aurangabadkar	Dr. Vaishali Deshpande Vikrant Palatshaha Kiran Naiknavare Jyoti Raut Vishal Chavan (Office)
14	Annual Social Gathering . and Cultural Events Inter College Competitions Arts Circle (Dance competitions, Drama, Acts, Cinema)	Prof. Vikrant Palatshaha and Prof. Siddhi Inamdar Prof. Shital Patil (JR) Prof. Shriya Umrani,	Inamdar Aishwarya Sarika Deshpande Vidya Pande Mansi Dharap Ketki Kulkarni Puja Doiphode Shital Khedekar
15	Student Welfare Officer (SWO) (Including Students council and other schemes) Student Election -	Prof. Vikrant Palatshah Dr. S.Y. Kelkar (Every year on the basis of seniority)	CA Sheetal Dandavate Dr. Subhash Pawar. Dr. Sunil Kelkar Farida Sayyad Angha Chikte Archana Kachhaway Isha Kulkarni 4 members of Students council All Staff members
16	Library Committee and Book Bank Scheme	Prof. F. R. Sayyed	Dr. V.V. Kulkarni Dr. S.Y. Kelkar A. Aurangabadkar Dr. A.B. Shelar A. S. Chikte Dr. S.D. Pawar Dr. S.V. Tribhuwan Dr. V. Deshpande Snehal Satav Vidya Pande(Jr.) Shriya Umrani Pramod Ghatage Dhananjay Bhalerao
17	U.G.C. Committee	Prof. Farida Sayyed Prof. Dr. Shailesh Tribhuwan Prof. Raghunath Gawali	A. Aurangabadkar Dr. A.B. Shelar Snehal Sarnot Tukaram Shingade Deepak Bodade

18	Projects Committee	Dr. Arvind Shelar CA Meenal Paranjpe Dr. Vaishali Deshpande Snehal Sarnot	Dr. Shailesh Tribhuvan Dr. Suparn Tambe Mayuri Bhandari Ketki Kulkarni
19	Energy Audit	Dhanajay Bhalerao and Arvind Gadgil	Dr. Subhash Pawar Chandorkar Vrushi Shingade (Office)
20	Green Audit	Archana Kachhaway	Shriya Umrani Gayatri Panadare Shambhavi Kawadkar Shingade (Office)
21	Alumni and Parent Association	Farida Sayyed Dr. Vidya Chopade	Vrushi Chandorkar Alka Mistry Aishwarya Inamdar Madhuri Pimpalkar All HoDs
22	Magazine Committee Photos and Camera Club for all Program News and Publicity (Newspaper) Social media Publicity and Website Publicity	Dr. Shailesh Tribhuvan (Arts) Dr. Vaishali Deshpande (Commerce) Anagha Chikte Bharat Salunkhe Dr. Shailesh Tribhuvan Vikrant Paltshaha Pramod Ghatge	Anagha Chikte Farida Sayyed Kiran Naiknavre Sangram Gosavi Raghunath Gawali (English Section) Snehal Satav (BBA Section) Chandorkar Vrushi (Science Section) Anajali Khare (Ju) Sheetal Khedekar (Office Section) Dipak Bodade Vikrant Paltshah Snehal Kumbhalkar (English) Ketki Kulkarni (Radio) Meenal Patil
23	Environment Committee	Dr. S.Y. Kelkar	Archana Kachhaway Sarika Deshpande Gayatri Pandare Aishwarya Inamdar Kiran Naiknavre

24	Excursion / Industrial Visits Committee सहलमंडळ	Dr. S.Y. Kelkar Subhash Pawar Shriya Umrani	Dr. Vaishali Deshande Dipak Bodade Monali Kashid Alka Mistri Ketaki Kulkarni
25	Bahishal, all programs Lifelong learning and extension department	R. M. Gawali	Dhananjay Bhalerao Dr. Vidya Bharad Dr. Vaishali Deshpande Siddhi Inamdar
26	Maintenance of electric & Other equipment Technology Problem	Vikas Gawate and System Engineer-Milind Sutar Each Head of the Dept. HOD will be responsible for their department	Farida Sayyid (Coordinator) Madhuri Pimpalkar Meenal Bhosale Vastu Staff
27	N.C.C.	Prof. Pallvi Tarde	Prof. Anagha Chikte
28	Student Health Awareness and Medical Checkup	Dr. Vidya Chopade Shriya Umrani (Sci) Ketaki Kulkarni (BBA) Sarika Deshpande (Com)	Gayatri Panadare Deepak Bodade Meenal Patil (BCS) Shipa Dharmadhikari (Analysis) Vishal Chavan (Office)
29	Anti-Ragging and Anti-Sex Harassment Committee (Vishakha Samitee)	Anagha Chikte	Vidyatai Kulkarni (MGT) Community - Ravindra Mahajan Police- Sulbha Shedge Media : Radhika Ingale Parent : Rupali Kadu Student : NGO : Ishani Joshi Aurangabadkar A. Dr. Vidya Chopade Hema Dalvi
30	Counseling Cell	Dr. Vaishali Deshpande (Commerce) Shipa Dhramadhikari (Science) Aurangabadkar A. (Arts)	Manasi Raut Sarika Deshpande Shubhangi Dalvi
31	Teachers Evaluations by Students/ Feedback Committee	Dr. S.Y. Kelkar (Arts)	Dr. V. Deshpande (Com) Snehal Sarnot (BBA) Shriya Umrani (Micro) Dhananjay Bhalerao (Chem) Pramod Ghatge (Maths) Meeanal Patil (CS)

32	B. C. Cell (Equal Opportunity Cell)	(A) Students Grievances Committee Dr. S.D. Pawar (Secretary) (B) Anti-Discrimination Committee Dr. A. B. Shelar (Secretary)	Dr. Sunil Kelkar Dr. A. B. Shelar A.Aurangabadkar Vikrant Palatshaha Meenal Patil Vikas Gavate (Admin) Dr. S.D. Pawar Dr. Sunil Kelkar Gawali Raghunath Aishwarya Inamdar
33	Discipline Committee	Angha Chikte Vikas Gawate (Office)	Dr. Sunil Kelkar Dr. Subhas Pawar Prof. Shriya Umrani (All Heads) Raju Salunkhe
33	Student Research and Incubation	Dr. Arvind Shelar CA Meenal Paranjpe Dr. Shridevi Khuba Snehal Satav Alka Mistry	Dr. Shailesh Tribhuwan Dr. Suparn Tambe Ketki Kulkarni
34	DST and Science Projects	Dr. Archana Kacchave	Dr. Suparn Tambe Dr. Pradnya Bharad Pramod Ghatge Monali Kashid
35	Soft Skill Development	Amrapali Aurangabadkar	Dr. Vaishali Deshpande Snehal Sarnot Pramod Ghatge
36	BOD ARC Coordinator (for Projects, conducting Seminar -Grant proposals) QIP	Vikrant Paltshaha	Dr. Shubhash Pawar Dr. S. Y. Kelkar A. Aurangabadkar Dr. A.B. Shelar Anagha Chikte Dr. S.V. Tribhuvan Snehal Sarnot Shriya Umarani
37	Website Update	Meenal Patil	Pramod Ghatge Vikrant Paltshaha Dhananjay Bhalerao Tukaram Shingade Shriya Gadgil Madhuri Pimpalkar Vikas Gawate

38	Graduation Ceremony committee at College Level	Dr. Minal Paranjape(CEO)	Dr. Subhas Pawar Vikrant Palatshah (SWO) Pallavi Dhamdhare (NCC) Anagha Chikte (Sports) Amrapali Aurangabadkar (IQAC) Dr. Shridevi Patil (NSS)
39	Special Day Activity Committee Contingencies Programs: Student Activities and Samstha Programs:	Farida Sayyed Rajani Pandore Vikrant Palatshah Raghunath Gawali	Dr. S. V. Tribhuwan Dr. S. D. Pawar Vidya Chopade A. Aurangabadkar Dr. A. B. Shelar Anagha Chikte Shriya Umrani Snehal Sarnot Mujumdar Prashant
40	Placement Cell	Ketaki Kulkarni- BBA Shilpa Dharmadhikari	Alka Mistry Aishwarya Inamdar Pramod Ghatge
41	Rotary Club Committee	Vidya Chopade Dr. Sunil Kelkar Snehal Satav	Archana Kachhaway
42	College Research Committee	Dr. Subhas Pawar (Coordinator)	Dr. S.Y. Kelkar Dr. A.B. Shelar Dr. S.V. Tribhuwan Dr. Vaishali Deshpande Dr. Vidya Bharad Dr. Archana Kachhaway Dr. Suparn Tambe
43	Faculty Development Committee	Principal and Dr. Meenal Paranjpe	Pramod Ghatge Dr. Archana Kachhaway Dr. Suparn Tambe Shriya Umrani Angha Chikte Vikrant Paltshaha
44	Prospectus Committee	Raghunath Gawali	Vikrant Paltshaha Shriya Umrani Pramod Ghatge Ketki Kulkarni
45	Pradhyapak Prabodhini	Prof. Anagha Chikate	Prof. Angha Chikate & All Staff Members

Departmental Committees : - 2020-21

No	Name of the Committee	Convener	Name of the Members
1	Department of Geography Vasundhara Club (Geog.)	Dr. S. Y. Kelkar	V. V. Chopade
2	Department of Commerce Commerce Association and Commerce Lab Banking Club	Dr. S. D. Pawar	CA Meenal Paranjape Dr. Vaishali Deshpande Vikrant Paltshah Aishwarya Inamdar Alka Mistry Siddhi Inamdar Snehal Sarnot Ketaki Kulkarni Sarika Deshpande Deepak Bodade
3	Department of Economics Keynes's Club	And. Dr. A. B. Shelar	Shridevi Patil Sayali Deshamukh Sagar Mhetre Dr. Deepali Bankapure
4	Department of English English Lit. Association	A. S. Aurangabadkar	Raghunath Gavli Rupali Patil Mitesh Kolhapure
5	Department of Sociology Jagruti manch/Constitution Club	Kiran Survse	Kiran Naiknaware
6	Department of Marathi Pen and Blog/ Writers Club	Dr. S. V. Tribhuvan	Sangram Gosavi
7	BBA B.B.A. Club	Snehal Sarnot	Ketaki Kulkarni
8	Microbiology (Science)	Shriya Umrani	Manasi Raut Monali Kashid Archana Kachhaway
9	Computer Science	Meenal Patil	Mr. Abhishek Patil
10	Chemistry	Mr. Dhananjay Bhalerao	Suparna Tambe Padnya Bharad

11	Sports & Physical Education	Anagha Chikte	Pallavi Tarde, All HOD's
12	Mathematics Ramanujam Club	Pramod Vasant Ghatage	Shalaka Sahtrabudde Darshana Sonje
13	Skill Development Club (MNVTI)	Aurangabadkar	Snehal Sarnot
14	History Club	Jyoti Raut	Jyoti Raut/ Dr. Vidya Chopade
15	Pen and Blog Club	Ketki Kulkarni	Meenal Patil
16	Online Binline Club	Pramod Ghatge	Pramod Ghatge
17	Readers Club	Farida Sayyad	Farida Sayyad
18	Cyber and Law Club / IPR Club	Sarika Deshpande	Subhash Pawar Ketki Kulkarni
19	Green Club / EVS Club	Archana Kacachwey	Archana Kacachwey & Others
20	Constitution Club / Gender Club	Prof. Sarika Deshpande Prof. Kiran Naiknaware	Prof. Kiran Naiknaware
21	Sport Club	Pallvi Tarde	Prof. Angha Chikte
22	Blood Donation Camp mstha	Prof. Raghunath Gawali Prof. Farida Sayyad Dr. Shridevi Patil	Prof. Angha Chikte Dr. Shridevi Patil Prof. Pallvi Tarde Prof. Archana Sohani (JR) Dr. Suparna Tambe Prof. Mangala Shende

भावपूर्ण श्रद्धांजली

कोविड-१९ या सांसर्गिक रोगाच्या प्रादुर्भावामुळे या देशाच्या सांस्कृतिक - सामाजिक - राजकीय आणि साहित्य क्षेत्रात आपल्या आयुष्याचे योगदान दिले आहे आणि हा देश पुढे नेला आहे, अशा दिवंगत श्रेष्ठ - ज्येष्ठ, विचारवंत, साहित्यिक, कलावंत, समाजसेवक, सैनिक यांना संस्था व महाविद्यालयाच्या वतीने भावपूर्ण श्रद्धांजली!

Visit for Research Centre (Date :- 05-03-2021)

Visit for Research Centre (Date :- 05-03-2021)

LIC Psychology (Date :- 26-03-2021)

Republic Day (Date :- 26-01-2021)

Maharshi Karve Stree Shikshan Samstha's
SHRISIDDHIVINAYAK MAHILA MAHAVIDYALAYA
(Affiliated to Savitribai Phule Pune University)

Reaccredited by NAAC 'A' Grade (2017-22) ID No. PU/PN/AC/086(1990) Code No. 214
Phone Numbers : 1. 020 25473275 (Office) 2. 020 25473053 (FAX)

Website : www.siddhivinayakcollege.org

Email : siddhivinayakcollege52@gmail.com, ssmv@maharashikarve.org